

m: agazin

JESEN 2021.
BROJ 30
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

TEMA
BROJA
30 poslova
budućnosti

BRENDovi
KOJIMA
VJERUJEMO
Predstavljamo
vam ZTE Blade

TALENTI
Goran
Popović

SAMSUNG

Galaxy S21 Series 5G

Slika je simulirana.

Dostupno samo za 4G/LTE i starije verzije mreža.

Povezivanje na 5G biće moguće nakon implementacije
5G softvera i mrežne infrastrukture.

m:tel

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih

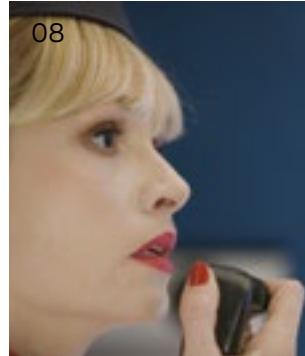

mtelimatepriatelje

IMATE PRIJATELJE

03

- 08 **STRANE ZA EKRANE**
Početak jeseni obojen
dobrim filmovima

- 11 **ZVIJEZDA PONUDE**
Pripremite se da
otvorite svoj svijet

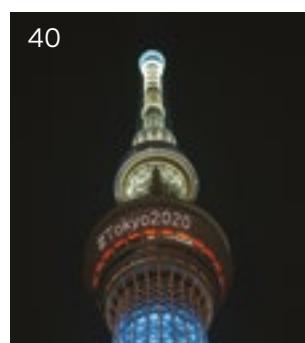

- 18 **DNEVNIK PRIJATELJSTVA**
ATP čelendžer
„SRPSKA OPEN 2021“

POSLOVNI SVIJET

25

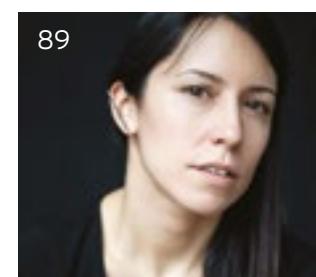
- 40 **SVJETSKI DOGAĐAJ**
TOKIO 2020 - brže, bolje,
jače tehnologije
- 44 **BRENDVOI KOJIMA VJERUJEMO**
ZTE Blade
- 50 **TESTIRAMO**
Vožnja za uživanje - električni
trotinet Ring RX2

S DRUGE STRANE

67

- 68 **U DOBROM DRUŠTVU**
Aleksandra Asya Radonjić
- 85 **U ROMINGU**
Hurgada
- 89 **INTERVJU MOBILNIM**
Maja Bosnić

m:agazin

Ispratili smo još jedno ljeto i priglili jesen. Puna je boja, kakav je sadržajem i ovaj, novi broj m:agazina.

Ovaj put vas vodimo na futurističko putovanje kroz poslove koji će biti traženi u budućnosti. Počevši od svemirskog pilota, preko dizajnera egzoskeleta ili avatara, pa sve do prodavača informacija i planera kraja života, činjenica je da će oko 65% sadašnjih učenika ostvariti karijere u poslovima koji još ne postoje.

Uz obilje drugih tema iz oblasti modernih tehnologija, i ovaj put donosimo razgovore sa mnoštvom zanimljivih ljudi iz našeg okruženja. Upoznajte Aleksandru Asyu Radonjić, koja govori osam, a pjeva na 44 jezika, ali i mladog Mostarca Gorana Popovića, koji je stao rame uz rame sa Robertom

Redfordom, Kirkom Glasom, En Hatavej... Kroz fascinantan svijet muziciranja pomoći mobilnih telefona provešće vas Maja Bosnić, kompozitorka eksperimentalne konceptualne muzike, koja pomjera granice u umjetnosti.

A mi, mi smo svakom novom stranicom i ovaj put pomjerili granice u želji da za sve vas pripremimo sadržaj koji će (za)voljeti.

Pred vama je jubilarni primjerak m:agazina. Slavimo njegovo 30 izdanje, zadovoljni što smo isto toliko puta s vama podijelili korisne i lijepе priče i uz nadu da ćemo zajedno proslavljati još mnogo jubileja.

Hvala vam na čitanju i uživajte u ovih više od 100 stranica čiste ljubavi!

m:tim

IMPRESUM

JESEN 2021.
BROJ 30
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZА IZDAVAČА: generalni direktor dr Jelena Trivan, izvršni direktor za marketing i prodaju Radvila Bojanović

m:agazin TIM: Milica Kondić, Sandra Stanić, Željka Milinović, Jelena Maksimović, Vesna Rodić, Andrea Lazić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠУ: Sandra Stanić, Jelena Maksimović, Milica Kondić, Mirela H. Mustafić, Marinela Talić,

Predrag Laketa, Darko Babić, Srđan Bjelić, Dijana Gajić, Aleksandra Škrbić, Jelena Pralica, Zoran Šišić, Stefan Ličina

LEKTOR: Saša Ćetojević

DIZAJN: Sanda Arsenić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

KORICA: Marina Jungić

FOTOGRAFIJE: Shutterstock, Getty Images

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78 000 Banjaluka // **TELEFON:** 051/240-875, 240-250 // **FAX:** 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // **WEB:** mtel.ba

ŠTAMPA: Compex d.o.o, Braće Pišteljića 1, 78 000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

PLAYSTATION 5

NUDIMO VAM

MI WATCH ZA VAŠ JEDINSTVENI STIL

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

Iskoristite sve prednosti Preplata + tarifa i počastite se savršenim uređajem

Uz m:tel Preplata + tarife koje vam nude neograničenu komunikaciju uz sjajne bonuse za razgovore, poruke i mobilni net uvijek možete da odaberete i sjajne uređaje na rate iz bogate m:tel ponude.

Pametni satovi postali su „must have“ za sve one koji žive moderan život, a u ponudi m:tel-a možete pronaći veliki izbor različitih proizvođača i svjetskih brendova.

Jedan od njih je i Mi Watch. Ovaj pametni sat posjeduje ekran visoke rezolucije od 1,39 inča i 326 ppi. Sat je tanak i lagan zahvaljujući svom potpuno novom, prilagođenom okviru. Uz njega možete da oslobođite energiju i svoje vježbanje učinite ugodnijim.

Baterija će vam omogućiti čak 16 dana standardnog režima upotrebe, a 50 sati u sportskom režimu (na otvorenom). Vrhunski GPS čip radi sa algoritmima izuzetno male snage kako bi kontinuirano snimao 50-časovno

kretanje uz pozicioniranje u realnom vremenu. Uz Mi Watch vaše ekstremne sportske avanture više neće diktirati trajanje baterije.

Naravno, uz ovaj pametni sat moći ćete da pratite i vaše zdravstvene varijable, poput nivoa kiseonika u krvi, nivoa stresa, energije, disanja, otkucaja srca, praćenja kvaliteta sna itd.

Prednost pametnih satova je i u tome što možete da odaberete izgled koji vam najviše odgovara. Tako ovaj pametni sat posjeduje preko 100 tema, od tehnologije i sporta, do mehanike i crtanih filmova. Dovoljno je samo da prilagodite brojčanik i odabirom slike definisete svoj stil.

Uz m:tel Preplata+ tarife ovaj pametni sat može biti vaš uz mjesečnu ratu od 9,18 KM.

NUDIMO VAM

LENOVO TABLETI ZA ZABAVU U POKRETU

PRIPREMIO: DARKO BAJIĆ

Ponesite 100 GB m:tel neta na novom Lenovo tabletu iz m:tel ponude

Elegantni Lenovo M8 je impresivan mali tablet, stvoren za korisnike koji cijene dobar stil i dizajn. Tanak je svega 8,15 mm, s metalnim zadnjim poklopcom i zakriviljenim rubovima, i idealan je pratilac na putovanjima ili u svakodnevnim aktivnostima.

Lenovo M8 tablet pruža sjajan osjećaj pod prstima, nudi do 18 sati autonomije baterije dok surfujete internetom, što ga čini idealnim za cijelodnevnu zabavu. Odličan ekran od 8,1 inča i zvučnici poboljšani Dolby Audio tehnologijom kombinuju se u jednom uređaju za vašu zabavu.

Uz preporučenu tarifu Preplata NET: L+ ovaj tablet iz m:tel ponude može biti vaš po cijeni od samo 1 KM!

Cjelogodишnji pristupač, Lenovo M10 je tablet većeg ekrana, koji lako koriste, kako najmlađi tako i najstariji. Odličan izbor za sve članove porodice, ovaj model ima opciju prepoznavanja lica pri otključavanju kao i dječiji način rada koji obezbjeđuje adekvatan sadržaj kada ga koriste djeca.

Rad na njemu biće vam brz i gladak, jer ga pokreće četvorozrezni Snapdragon 429 procesor, a vrhunski

Dolby Audio zvuk okružiće vas dok služate muziku ili gledate filmove, serije i video-sadržaj.

Lenovo M10 tablet iz m:tel ponude, uz preporučenu tarifu Preplata NET: XS+ možete kupiti na 12 mjesečnih rata od 14,08 KM.

Izaberite neki od ova dva tableta i ponesite net bilo kuda, jer u paketima dobijate 20 GB u XS+ tarifnom modelu, odnosno 100 GB mobilnog interneta u L+ tarifnom modelu mjesечно!

Promotivna ponuda traje do kraja septembra ili do isteka zaliha.

Više informacija o m:tel Preplata NET tarifama i ponudi tableta potražite na www.mtel.ba ili saznajte besplatnim pozivom na broj 0800 50 000.

PLAYSTATION 5

- IGRA NEMA GRANICE

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Vrijeme je za novu generaciju igracke konzole!

Svojom brzinom, grafikom i inovativnim DualSense džoystikom, PlayStation 5 omogućava da uredite u svijet igara, sa posebnim osjećajem koji vas vraća u vrijeme ispunjeno čudima kada je konzola bila portal u drugi svijet zabave.

Konzolu nove generacije određuje crno-bijeli dizajn, potpuno drugačiji od prethodnih verzija, kojeg prati i sva dodatna oprema. PS5 je fizički nešto veći model ali sa nesporno boljom animacijom, performansama, mogućnostima džoystika i kvalitetom izrade. Pomoću rotirajućeg stakla, konzolu možete postaviti u vertikalni ili horizontalni položaj u zavisnosti kako vam to više odgovara a stalak će joj obezbijediti još bolje hlađenje.

PlayStation 5 je izgrađen da bude munjevitо brz i nema više gubljenja vremena pri učitavanju ili prelasku iz jedne igre u drugu. Zahvaljujući brzom SSD-u i poboljšanoj RAM memoriji, interfejs je brz i fluidan uz veoma preglednu organizaciju menija.

Igrice za PS5 impresioniraju sa količinom detalja, 4K rezolucijom i moćnom ray tracing tehnologijom koja stvara do sada neviđenu realističnost u igranju.

Vrhunsko osvjetljenje, nevjerojatna grafika, teksture i odrazi na staklenim površinama odlikuju i igricu Spider-Man: Miles Morales, koju ćete dobiti prilikom kupovine nove PS5 konzole iz m:tel ponude.

Jedna od najljepših igrica za igranje, koja se sa razlogom nalazi u PS5 paketu, pružiće vam vjerni prikaz Njujorka u zimskom okruženju i mnogobrojne avanture u kojima ćete voditi mladog heroja da nauči koristiti svoje moći.

U ovoj igri, u bilo kojem trenutku možete birati između Fidelity moda koji će vam pružiti dodatni nivo realističnosti i nestvarne detalje kada poželite da istražujete ulice megapolisa ili Performance moda koji će vam pružiti dinamično i fluidno kretanje u brzim akcionim scenama.

Doživljaj igrica za PS5 se prenosi i van ekrana. Putem bežičnog DualSense džoystika, pod svojim prstima osjećaćete interakciju sa predmetima u igri ili simulaciju okoline u kojoj se trenutno nalazite. Mogućnost osjetilne povezanosti predstavlja pravu senzaciju u igranju i novu perspektivu u razvoju budućih igrica.

Evolucija DualSense džoystika se nastavila sa ugrađenim mikrofonom kojeg možete uključiti za bolju komunikaciju sa drugim igračima ili isključiti kada želite da se fokusirate na samu igru.

PlayStation 5 je fantastična konzola nove generacije ali na kojoj možete igrati i igrice za PS4 model. Ona je spoj najboljih tehnologija i naprednih funkcija sa kojom ćete imati epsku zabavu narednih godina.

Više informacija o PlayStation 5 igrackoj konzoli iz m:tel ponude uz koju dolazi Spider-Man: Miles Morales igrica i DualSense džoystik potražite na www.mtel.ba ili saznajte besplatnim pozivom na broj 0800 50 000.

BLACK SHARK 4

Nova era
gaminga

m:tel

STRANE ZA EKRANE

M:TEL IPTV – POČETAK JESENI OBOJEN DOBRIM FILMOVIMA

PRIPREMILI: MIRELA H. MUSTAFIĆ I PREDRAG LAKETA

SUPERSTAR TV PEVAČICA

Serija prati priču o Ivani Lazić, mlađoj pjevačici rodom iz provincije, koja pobjedom na velikom muzičkom takmičenju dobija sve o čemu je ikad sanjala: život u velikom gradu, slavu, popularnost, brojne nastupe i putovanja, ali i ljubav najpoznatijeg muzičkog kompozitora i producenta u zemlji Vlade Vidaka.

Dok se trudi da zaboravi svoj prethodni život i sve ono iz čega je potekla, počinje da joj se dešava niz misterioznih stvari koji će se završiti na tragičan način.

Tražeći racionalne odgovore, privatni detektiv Bojan, koji, pored policije, radi na rasvjetljavanju njenog ubistva, suočava se i sa nečim iracionalnim, što dugo neće moći da razumije. Serija kroz svijet estrade, medija, ali i magije i vidovnjaka, pokazuje kako su neki ljudi u jednom trenutku spremni da potpišu pakt sa đavolom da bi dobili ono što žele, samo što ne slute kolika je zapravo cijena... I da ona mora da se plati.

Pripremite se za nezaboravnu priču nakon koje nećete ostati ravnodušni!

ULOGE TUMAČE:

Milica Pavlović, Jelena Mur, Zlatan Vidović, Igor Đorđević, Miloš Timotijević, Nikola Rakočević, Nataša Ninković, Boris Komnenić, Branka Pujić, Isidora Minić, Nikolina Friganović, Petar Zekavica, Izudin Bajrović, Jovana Stipić, Danica Maksimović i mnogi drugi!

SUPERSTAR TV DUG MØ U II

Radnja serije odvija se u Boki kotorskoj i u Beogradu. Ona govori o mještanima poluostrva Luštica, gdje je veo između mrtvih i živih, sadašnjosti i prošlosti tanak.

Na poluostrvu se zbog energetskih tačaka i mnogo stradalih - mrtvi

lako pojavljuju, a ljudi lako umiru ili nestaju. Tamo je ponekad dovoljno da pomisliš da za tebe nema mjesta na ovom svijetu i da tako prizoveš smrt.

Mitovi i legende kruže Bokom vijekovima. Pritisnuti brojnim legendama i njihovim tumačenjima, u nekom trenutku daleke prošlosti, mještani su počeli da vjeruju i u prokletstvo da more odnosi sedam života godišnje u Boki.

Osnovni zaplet u drugoj sezoni nosi Olga. Oko nje se plete radnja, otkrivaju se tajne, razvijaju mistični elementi i pronalaže racionalna rješenja. Ona je inicijator radnje i promjena. Ona je rođena predodređena da mijenja svijet. Ili će bar, za razliku od roditelja, uspjeti da promijeni sebe.

Uloge tumače:

Ana Lečić, Dragan Mićanović, Vule Marković, Bojana Maljević, Sebastijan Kavaza, Nada Šargin, Leon Lučev, Miki Krstović, Srđan Grahovac, Vesna Trivalić, Branimir Popović, Ana Maljević i mnogi drugi.

SUPERSTAR TV AVIONDŽIJE

Aviondžije su sitkom koji prati urnebesne avanture buntovnih stjuarta i pilota imaginarnе avio-kompanije.

Macan, Ceger, Nina i Medena su po kazni stavljeni u jednu nebesku posadu, a za persera im je određena najstroža perserka Dana, ne bi li ih disciplinovala i dovela u red. Macan je ženskaroš i švercer, Ceger je partijaner sklon opijatima, Nina ne bira sredstva da se bogato uda, a Medena je najtrapavija stjuardesa na svijetu. Ni njihov kapetan Aca,

kockar, i kopilot Goksi nisu ništa bolji. A o tome da sve bude u još većem neredu vode računa majstori koji održavaju avione - Krca i Mile, dvojca potpuno različitih, a savršeno kompatibilnih najboljih drugara.

Svaka epizoda prati let u neki novi grad na kojem se posada susreće sa novim ludim putnicima i najrazličitijim peripetijama i opasnostima koje život među oblacima donosi. U Africi ih napadaju ekstremisti, iz Australije dovoze vranjansku mladu i cijelu njenu emigrantsku porodicu, vješto izbjegavaju kazne inspektora, upadaju u romanse sa egzotičnim ljepoticama, jedni drugima smisljavaju smicalice usput se ludo provodeći... Ali ono što njihovu malu grupu čini posebnom jeste ljubav i priateljstvo koje se rađa među njima, te zajedno uspiju da prevaziđu sve probleme i opasnosti i pronađu put kući.

Uloge tumače:

Miloš Đorđević, Toni Mihailovski, Bojana Kovačević, Marija Babić, Jelena Rakočević, Nenad Heraković, Nenad Stojimenović, Slaven Došlo, Marijan Todorović...

HBO

TENT

HBO nam donosi film novije produkcije „TENET“, u kojem, boreći se za opstanak cijelog svijeta, Protagonista putuje kroz sumračni svijet međunarodne špijunaže na zadatku koji će se pretvoriti u nešto izvan realnosti.

Džon Dejvid Vošington je novi Protagonista u najnovijem naučnofantastičnom i akcionom spektaklu Kristofera Nolana „Tenet“. Naoružan samo jednom riječju - Tenet - i boreći se za opstanak cijelog svijeta, Protagonista putuje kroz sumračni svijet međunarodne špijunaže na zadatku koji će se pretvoriti u nešto izvan realnosti. Nije putovanje kroz vrijeme. To je inverzija.

HBO 2

DRUGDJE

U žalosti nakon smrti supruge, Bruno je beznadežno vezan za primorsku kolibu koju su sagradili zajedno. Kada ga njegovi bezdušni

tast i tašta izbace napolje, Bruno kuje rizičan plan da vrati kolibu, sa neočekivanim ishodom. Interesantna priča na TV HBO 2 u filmu „Drugdje“.

Kada ga njegovi bezdušni tast i tašta izbace napolje, Bruno se zakune da će je vratiti po svaku cijenu. Očajnički želeći da pobegne od roditelja koji su gostoprimaljivi, ali neurotični, on kuje rizičan plan da vrati svoj dom. Međutim, interesantna nova stanarka (Parker Pouzi), koja se predstavi kao majstor za kolibu, potpuno će poremetiti njegov život i planove.

PICKB& NOW

BELGIJSKI KRALJ

Film „Belgijski kralj“ je priča sa fantastičnom kombinacijom scenarija i režije, a vodi nas u zaplet državne posjete belgijskog kralja Istanбуlu. TV CINEMAX

Belgijski kralj je u državnoj posjeti Istanbulu kada se njegova država raspadne. On odmah mora da se vrati kući da spasi svoje kraljevstvo. Ali solarna oluja izazove

prekid vazdušnog saobraćaja i komunikacija. Nema aviona. Nema telefona. Uz pomoć britanskog reditelja i grupe bugarskih folk pjevačica, kralj i njegova svita uspijevaju da pređu granicu. Anonimno. Onda počinje odiseja preko Balkana tokom koje kralj otkriva pravi svijet - i pravog sebe.

CINEMAX 2

U SUMRAK

Jesenju ponudu filmova na m:tel IPTV-ju ćemo zaokružiti filmom „U sumrak“, koji možete pogledati na TV CINEMAX 2.

Litvanija, 1948. godine. Rat je završen, ali je zemlja u ruševinama. Devetnaestogodišnji Unte je član Partizanskog pokreta koji se opire sovjetskoj okupaciji. Odnos snaga nije izjednačen, ali ova očajnička borba će odrediti budućnost cijelog stanovništva. U godinama kada spoznaje život, mladi Unte otkriva nasilje i izdaju. Izbrisana je granica između mladalačkog žara i cilja za koji se bori. On će se posvetiti borbi svim svojim bićem, pa čak i po cijenu da strada...

ZVIJEZDA PONUDE

PRIPREMITE SE DA OTVORITE SVOJ SVIJET

NØ I GALAXY Z FD D3 I Z FLIP3 NA KLIK D VAS U M:TEL PØ UDI

PRIPREMIO: DARKO BAJIĆ

Galaxy Z Flip3 5G

Vrhunska izrada i nevjerojatne performanse odlikuju treću, najnoviju generaciju Samsung preklopnih uređaja Galaxy Z Fold3 i Z Flip3, u kojima se nalazi sve što možete da poželite.

Fantastični, izdržljivi telefoni, napravljeni su tako da se mogu rasklopiti i otkriti masivni ekran za neviđeno zadovoljstvo gledanja, rada i igranja, a istovremeno su elegantni i kompaktni da mogu lako stati i u najtanji džep.

Galaxy Z Fold3 je fenomenalno rješenje pametnog telefona koji omogućava sve prednosti rada na velikom ekranu uz obavljanje više funkcija istovremeno.

Najtanji Galaxy Fold do sada ima velike ekrane unutra i spolja. Kada je sklopljen, to je moćni telefon prilagođen držanju u jednoj ruci, a kada je rasklopljen, on otvara prostranstvo koje će vam pružiti nove mogućnosti.

Na dinamičnim AMOLED ekranima, sa osvježavanjem ekrana od 120 Hz, sve će teći nevjerojatno glatko. Takođe, Galaxy Z Fold3 je i prvi Fold model na kojem možete koristiti pametnu S Pen olovku.

Sa dizajnom koji privlači pogled, Galaxy Z Flip3 ostavlja impresivan utisak kad god se koristi.

Na prednjem ekranu možete pregledati poruke, provjeriti vrijeme i upravljati muzikom, a kada se telefon rasklopi, imaćete veliki ekran od 6,7 inča sa izuzetnim karakteristikama poput Fold modela.

Uz Flex režim, fotografisanje i snimanje videa nikad nije bilo lakše. Sve što treba da uradite je da podesite ugao, odmaknete se i pravite selfije bez korištenja ruku.

Pametan telefon sa prikazom preko cijelog ekrana lako se sklapa za jednostavno nošenje. Sklopljen, Galaxy Z Flip3 je veličine 4,2 inča i staje čak i u veoma male džepove.

Istražite sve prednosti preklopnih telefona i pronađite ih u m:tel ponudi. Koji god od ova dva modela izaberete, otvorice vam se novi svijet za istraživanje.

Za više detalja o Galaxy Z Fold3 i Z Flip3 modelima telefona posjetite www.mtel.ba ili pozovite 0800 50 000.

KOMBINUJ

IZABERITE DA NAPRAVITE DOBRO „KOMBINACIJU“!

IZBOR TARIFNOG MODELA „KOMBINACIJA“, DONOSI VAM POPUST NA PRETPLATU, KOJA SADA IZNOSI 15 KM MJESECNO!

PIŠE: SANDRA STANIĆ

U koliko ste već postojeći korisnik bez obaveze minimalnog perioda trajanja ugovora ili želite postati korisnik usluga m:tel mobilne telefoniјe, naša preporuka je tarifni model „Kombinacija“. U mjesечnu pretplatu uključeno je 60 minuta razgovora prema svim mrežama u BiH i u regionu Zapadnog Balkana te 60 SMS-ova, kao i 60 SMS-ova u regionu Zapadnog Balkana. Pored toga, paket podrazumijeva i 5 GB mobilnog interneta u BiH, neograničeno korištenje Facebook i Instagram aplikacija te 1,9 GB mobilnog interneta u regionu Zapadnog Balkana.

Podsjećamo, Kombinuj tarifni modeli vam omogućavaju da kombinujete pretplatu i dopunu, tako da imate pot-

Kombinacija

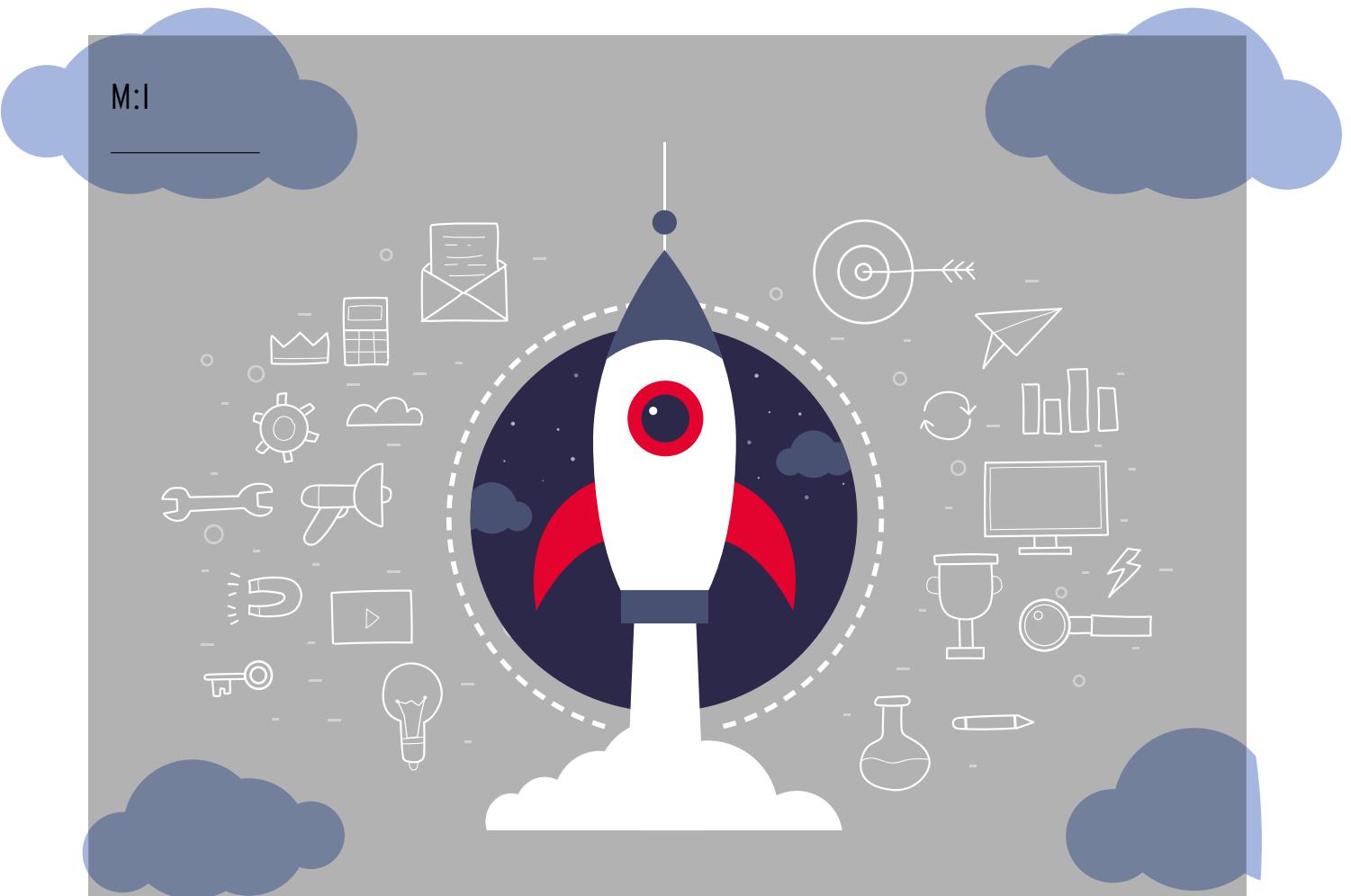
60 minuta | 60 SMS | 5 GB +FB/IG

17,00 ~~17,00~~ 15,00 KM/mj

punu kontrolu svojih mjesecnih troškova. Jednostavno, ukoliko potrošite minute, SMS-ove i mobilni internet koji su vam dodijeljeni u okviru izabranog tarifnog modela, nastavite komunicirati tako što ćete po potrebi dopuniti svoj račun dopunom. Takođe, imate mogućnost da obogatite svoju Kombinuj tarifu tarifnim opcijama za dodatni internet, razgovore ili roming.

Dobra kombinacija je kada izabereš „Kombinaciju“!

Za više informacija o ovoj, kao i o drugim ponudama kompanije m:tel posjetite www.mtel.ba, pozovite 0800 50 000 ili posjetite bilo koje prodajno mjesto kompanije m:tel u BiH.

LANSIRAJ SVOJU IDEJU!

PIŠE SANDRA STANIĆ

*Peta godina, peti ciklus m:tel App takmičenja za srednjoškolce
u izradi mobilnih aplikacija počinje!*

O svoji vrijedne nagrade, takmiči se i budi pobjednik u znanju! Okupi tim iz svoje škole ili kreiraj mobilnu aplikaciju samostalno, postani državni, a onda i regionalni pobjednik u programiranju!

Prijavi se na m:tel App takmičenje srednjoškolaca iz BiH u izradi mobilnih aplikacija za Android™ OS ili iOS.

Kompanija m:tel, već petu godinu zaredom, otvara mogućnost za srednjoškolce u BiH da pokažu svoje znanje u oblasti programiranja, ali i talenat za dobru ideju i želju da se takmiče sa vršnjacima. Potrebno je napraviti mobilnu aplikaciju koja je jedinstvena, funkcionalna i inovativna, čime se stiče mogućnost osvajanja jedne od do pet ravnopravnih nagrada na državnom nivou, a što dalje osigurava ulaznicu za učešće na Regionalnom App takmičenju - zajedno sa vršnjacima iz Srbije i Crne Gore.

Podsjećamo, kompanija m:tel je dio grupacije koja posluje regionalno, pa će najbolji autori aplikacija iz BiH imati priliku da se takmiče na regionalnom nivou u Regionalnom App izazovu, koji organizuju Telekom Srbija, m:tel BiH i m:tel Crna Gora, i u kojem će se naći učenici iz sve tri navedene zemlje.

Zanimljivu, inovativnu i prije svega korisnu aplikaciju za Android™ OS ili iOS, za mobilni telefon ili tablet, mogu da naprave timovi ili pojedinci iz srednjih škola u BiH, a i ove godine posebno će se vrednovati aplikacije koje kao

dodatnu prednost imaju društveno odgovornu namjenu ili na određeni način mogu da unaprijede upotrebu mobilnih uređaja.

Opšte uslove, spisak škola te sve informacije o fazama takmičenja, formularu za prijavljivanje i slanju gotovih aplikacija zainteresovani mogu pronaći na zvaničnom sjatu kompanije www.mtel.ba, a mejl adresa putem koje mogu poslati pitanja je app.takmicenje@mtel.ba.

Podržavamo znanje!

KORISNIČKA PODRŠKA

VIŠE OD TELEVIZIJE:

KRATKI VODIČ KROZ M:TEL IPTV PLATFORMU...

PRIPREMILA: MILICA KONDIĆ

Vrhunsko iskustvo gledanja TV sadržaja

M:tel IPTV platforma korisnicima pruža mogućnost biranja među više od 250 kanala iz regionala i svijeta. Sadrži vrhunske filmove, serije, informativni program, dokumentarni program i dječiji program, ali i dodatne funkcionalnosti koje gledanju televizije daju novu dimenziju. Uz opciju Pauziranje sadržaja možete pauzirati sadržaj koji trenutno gledate kako ne biste propustili nijedan minut vašeg omiljenog programa. Uz Premotavanje sadržaja vratite ispočetka vašu omiljenu emisiju do 72 sata unazad. A možete zakazati Snimanje sadržaja emisije ili filma koji tek treba da bude emitovan.

VIDEO EKE

M:tel IPTV videoteke pružaju vam mogućnost da vrhunske filmove i serije gledate kada god poželite, u bilo koje doba dana ili noći. Možete pogledati jednu epizodu, nekoliko njih zaredom ili cijelu sezonu omiljene serije - kada to vama odgovara. Hiljade sati filmskih i serijskih klasika, kao i najnovijih blokbastera i hit serija možete pronaći u nekoj od 10 m:tel videoteka. Izaberite HBO, Pickbox NOW Filmbox, AXN Now, Apollon, SUPERSTAR, MiniMax Plus, Da Vinci Kids, Balkan Myusic ili m:tel IPTV videoteku.

AKTIVACIJA VIDEOTEKA

Da biste koristili neku od videoteka, pomoću vašeg daljinskog upravljača na meniju potražite VIDEOTEKE AXN Now, te videoteku za djecu Da Vinci Kids, koje su potpuno besplatne i dostupne u osnovnom m:tel IPTV paketu. M:tel IPTV videoteka posjeduje dio sadržaja koji su takođe besplatni. A da biste aktivirali HBO, Pickbox NOW Filmbox, Apollon, SUPERSTAR, MiniMax Plus ili Balkan Myusic videoteku, u meniju potražite opciju IPTV shop, zatim odaberite opciju Dodatne videotekе, odaberite željenu videoteku i u nekoliko klikova aktiviraćete željeni sadržaj.

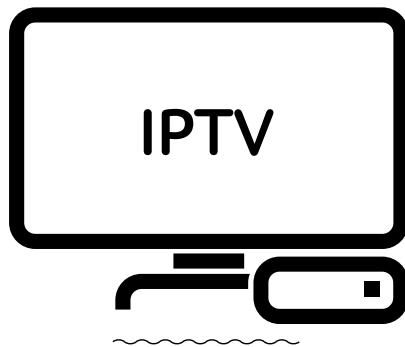
DOPUNA PREPAID RAČUNA

Iz udobnosti vašeg doma, upravo putem m:tel IPTV platforme, možete dopuniti bilo koji m:tel prepaid broj, 24 sata dnevno, bilo koji dan u sedmici. Dovoljno je da na meniju potražite IPTV shop te opciju Dopuni račun, zatim unesete prepaid broj, odaberete željeni iznos i potvrdite kupovinu na Dopuni račun tasteru.

RODITELJSKA KONTROLA

Nije uvijek jednostavno kontrolisati šta će i kada vaši mališani da gledaju na televiziji, pogotovo ako niste u mogućnosti

sve vrijeme da budete uz njih i da zajedno sa njima uživate u televizijskom programu. Dobra vijest je da, s ciljem zaštite djece od neprimjerenih TV sadržaja, u okviru m:tel IPTV-ja možete odrediti emisije i kanale koje će vaši mališani gledati - zahvaljujući opciji Roditeljska kontrola možete bezbrižno mališanim preputiti daljinski upravljač. U meniju potražite Podešavanja, zatim opciju Dječja TV podešavanja.

PROMOTIVNE PONUDE

Zahvaljujući IPTV platformi, možete biti informisani o novitetima, ponudama i akcijama u kompaniji m:tel. Na vrijeme možete saznati ukoliko je aktuelna promocija koja podrazumijeva besplatno korištenje neke od m:tel videoteka te je aktivirati i uživati u sadržaju za vrijeme trajanja promotivnog perioda. Dodatno, odnedavno se putem IPTV platforme kroz „IPTV izlog“ možete upoznati sa izdvojenom ponudom kompanije m:tel i jednostavnim skeniranjem QR koda doći do ponude na www.mtel.ba, kako biste u nekoliko klikova naručili željeni uređaj.

Za više informacija ili tehničku podršku pri aktiviranju nekog od IPTV sadržaja pozovite o 800 50 000.

Dnevnik prijateljstava

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Ljetna grupa praktikanata u m:tel-u

Ljetna grupa praktikanata, odnosno 25 studenata elektrotehničkih fakulteta Banjaluka i Istočno Sarajevo te Prirodno-matematičkog fakulteta u Banjaluci, iskoristila je slobodno vrijeme u avgustu kako bi se našla na praksi u m:tel-u.

Ovaj detaljno prilagođen program m:tel studentske prakse iz godine u godinu privlači sve veći broj studenata, pa su ove godine oborenvi svi prethodni rekordi i više od 60 studenata izabralo je baš kompaniju m:tel kao mjesto svog stručnog usavršavanja. To je rezultat sve bolje saradnje kompanije m:tel i stručnih fakulteta, nivoa znanja koje mentorii nesobično dijeli polaznicima, ali i želje da se studentima na raspolažanje stave svi resursi kompanije te obezbijede što bolji uslovi učenja, kao što su

najsavremenija oprema i osiguran smještaj za praktikante koji ne žive u Banjaluci.

Ovi budući inženjeri su, pored prilike da unaprijede svoje znanje na najsavremenijim tehnologijama i sistemima iz oblasti telekomunikacija, tokom rada sa svojim mentorima osjetili i kako je biti dio kompanije koja je lider u IKT industriji u BiH te su se upoznali sa brojnim benefitima koje kompanija m:tel nudi svojim zaposlenima.

Kao i prethodnih godina, studenti su imali priliku sami da izaberu oblasti iz kojih bi željeli da usavršavaju svoje znanje, a ove godine najpopularniji su bili Oracle APEX, Analytics Software, Internet of Things (smart home/city), IP/MPLS...

Osim sticanja praktičnog znanja i usavršavanja, u kompaniji m:tel su se potrudili da studentima ponude mogućnost da najbolje iskoriste svoje slobodno vrijeme u ljetnom periodu, da im pruže maksimalnu podršku da svoj akademski put uspješno završe i da im na tom putu budu zaista iskren prijatelj.

Teatar fest 2021.

Trinaesti Teatar fest „Petar Kočić“ otvoren je 4. jula premijerom predstave kuće domaćina – Narodnog pozorišta Republike Srpske, a riječ je o predstavi „Genetika Glembajevih“, u režiji Dejana Projkovskog.

U takmičarskom programu našle su se predstave: „Balkanski špijun“ Narodnog pozorišta u Beogradu, „Pukovnik Ptica“ Gradskog pozorišta Podgorica, „Kreketanje“ Narodnog pozorišta Tuzla, „Ko je ubio Dženis Džoplín“ Srpskog narodnog pozorišta i Omladinske prijestonice Evrope Novi Sad, te „Osama - Kasaba u Njujorku“ Zvezdara teatra.

Kompanija m:tel, kao generalni sponzor i ovog Teatar festa, kao i čitave pozorišne sezone Narodnog pozorišta RS u Banjaluci, bila je domaćin večeri na kojoj su proglašeni pobjednici. Najboljom predstavom 13. Teatar festa „Petar Kočić“ žiri, u sastavu Senad Bašić, Dejan Projkovski i Olja Đurđević, proglašio je „Ko je ubio Dženis Džoplín“ Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, a za istu predstavu nagrada za režiju pripala je Sonji Petrović.

Ostvarenjem Novosadskog pozorišta - predstave „Ana Karenjina“ Lava Nikolajevića Tolstoja, u režiji Dejana Projkovskog, koju je banjalučka publika imala priliku da pogleda na dan zatvaranja, spuštene su zavjese Teatar festa 2021.

„Ako me voliš, ostavi telefon dok voziš“

m:tel je i tokom ljeta nastavio da podsjeća na važnost odgovornog korištenja mobilnog telefona u vožnji u okviru tradicionalnog preventivno-turističkog auto-relija u organizaciji Auto-moto saveza Republike Srbije „Kozara – Sutjeska 2021“, koji je startovao 16. jula na Mrakovici.

Cilj relija bio je zakazan za 18. juli, i to na Tjeništu, u Nacionalnom parku Sutjeska, a ideja je upravo širenje saobraćajne kulture, povećavanje saobraćajne bezbjednosti, kao i promocija auto-moto i sportskih aktivnosti.

Kompanija m:tel, kao društveno odgovorna, svake godine nastoji uticati na podizanje svijesti o neophodnosti odgovornog korištenja mobilnog telefona u saobraćaju, te je i ovog puta vozačima dijelila magnete za automobile sa natpisom „Ako me voliš, ostavi telefon dok voziš“. Na taj način rečeno je sve o važnosti pametnog korištenja modernih telekomunikacionih uređaja.

Ovo je još jedan način kojim kompanija m:tel, Agencija za bezbjednost saobraćaja RS i AMRS šalju zajedničku jasnu poruku da korištenje mobilnog telefona tokom vožnje nije vrijedno rizika da se ugrozi sopstveni ili tuđi život.

SA ISTIM SLOGANOM U NOVU ŠKOLSKU GODINU

Slogan „Ako me voliš, ostavi telefon dok voziš“ dio je m:tel-ove kampanje kojom se godinama unazad nastoji podići svijest svih vozača o neophodnosti savjesnog korištenja mobilnih telefona dok su za volanom, naročito kada su u pitanju naši najmlađi učesnici u saobraćaju - đaci pješaci.

Vozače su na ovu važnu poruku tokom trajanja kampanje podsjećali bilbordi, radio-džinglovi, kao i magneti za automobile, a početak nove školske godine bio je prilika da i naši najmlađi učesnici u saobraćaju još jednom podsjetete odrasle na to koliko je važno ne zaboraviti da nijedan poziv niti poruka nisu važniji od njihovog života. Zato je kompanija m:tel i ove godine, na prigodan način, poželjela svim učenicima uspjeh u novoj školskoj godini, a za sve prvačice u Republici Srbiji obezbijedila je poklon - ranac sa važnom porukom odraslima „Ako me voliš, ostavi telefon dok voziš“.

Playground

Nakon prve, Playground izazov 2021. ušao je u drugu fazu, koja podrazumijeva razrade ideja, edukaciju uz mentorstvo, razmjenu znanja i iskustava.

Playground IoT izazov predstavlja program takmičarskog tipa namijenjen fizičkim licima okupljenim u timove, koji za cilj ima izradu hardversko-sofverskih rješenja sa praktičnom upotrebnom vrijednošću koristeći IoT tehnologiju.

Digitalizacija društva iz oblasti energetske efikasnosti, saobraćaja, poljoprivrede i uštede resursa činila je teme oko kojih su se u proteklom periodu razvijale ideje inovativnih i kreativnih osoba iz cijele BiH. Od 1. do 30. juna bio je otvoren poziv za prijavu ideja za ovogodišnji m:tel IoT izazov, koje su stigle iz gotovo svih krajeva BiH. Tim sastavljen od stručnjaka iz kompanije m:tel i ICT Hub-a odabrao je devet ideja koje su dostavili timovi iz Srpca, Banjaluke, Zavidovića, Donjeg Vakufa, Travnika, Mostara, Sarajeva, Prijedora, Bijeljine i Brčkog.

Nova faza podrazumijeva profesionalno mentorstvo i edukaciju, kako bi svoje ideje doveli do gotovih i primjenjivih rješenja i takmičarskog dijela programa u kojem mogu da osvoje jednu od vrijednih novčanih nagrada.

Svakako, uporedo sa ovim takmičenjem, u okviru programa dešavaju se meetup događaji u organizaciji m:tel-a i ICT Hub-a, koji su uvijek dostupni na m:tel FB stranici.

„Festival srpskog folklora 2021“

Ansambル narodnih igara i pjesama „Veselin Ma-sleša“, 3. i 4. jula 2021. godine, na ljetnoj sceni tvrđave Kastel organizovao je „Festival srpskog folklora 2021“.

Na manifestaciji je prikazana šarolikost kulture, istorije i tradicije ovih prostora, a ideja cijele manifestacije je da promoviše zdrav način života i odrastanja.

U bogatom programu nastupilo je oko 500 učesnika, domaćih i gostujućih KUD-ova iz Srbije i dijaspore. „Festival srpskog folklora 2021“ podržala je i kompanija m:tel, kao dokazani prijatelj kulture.

Prijatelji djece

Kraj avgusta obilježio je Dječiji sajam, koji je tokom dva dana trajanja bio najbolje mjesto za okupljanje djece i cijele porodice. Mališanima i njihovim roditeljima pripremio je odličnu zabavu sa mnogo iznenađenja, takmičenja, maštovitih i kreativnih, kao i sportski i gejmerskih kutaka. Kompanija m:tel bila je dio i ove sjajne priče, kako bi podržala razvoj, obrazovanje i zabavu najmlađih.

Zona dobrog provoda - „OK Fest 2021“!

Nova OK avantura ove godine počela je 13. avgusta, a tokom tri festivalska dana posjetioci su imati priliku da dožive najbolji muzički i zabavni vikend uz mnoštvo poznatih izvođača kao što su: Van Gogh, Hladno pivo, Bajaga i instruktori, Goran Bare & Majke, Darko Rundek, Brkovi, TBF, M.O.R.T., Zoster i drugi.

Festival je okupio više od 30.000 posjetilaca iz zemalja regionala, ali i cijelog svijeta, kao i 4.000 kampera. Jedinstven doživljaj koji ovaj festival sa sobom nosi upotpunili su izuzetni prirodni ambijent i sadržaji koje pruža Nacionalni park Sutjeska.

Kompanija m:tel, već tradicionalno kao sponzor događaja, u okviru „OK Festa“ obezbijedila je dva kutka sa lazy bag-ovima za sve posjetioce. To su punktovi za uživanje, ali i stanice za punjenje telefona, fitness priču, poklone, igre i, naravno, free internet!

„Banja Luka Fest“

Od 6. do 10. jula, na banjalučkoj tvrđavi Kastel održan je prvi Internacionalni muzički festival „BANJA LUKA FEST“.

U okviru pet spektakularnih koncerata u pet festivalskih noći, banjalučkoj publici predstavili su se Stefan Milenković & Kamerata Novi Sad, Zvonko Bogdan & Veliki tamburaški orkestar RTV, Amira Medunjanin &

Bojan Zulfikarpašić u pratnji Vojvodanskog simfonijskog orkestra, Mariza, Rade Šerbedžija & Zapadni kolodvor.

Kompanija m:tel, kao prijatelj umjetnosti i muzike, bila je ponosni sponzor ovogodišnjeg „Banja Luka Festa“.

Prijateljska podrška sportu

M:TEL GENERALNI SPONZOR FK „BORAC“ BANJALUKA

Kompanija m:tel i ove sezone je generalni sponzor FK „Borac“ Banjaluka, a ugovor je svečano potpisana 21. jula 2021. godine.

Opredjeljenje da kroz društveno odgovorno djelovanje pruža podršku sportu i pravim vrijednostima, ova kompanija pokazala je time što je više od decenije u kontinuitetu prijatelj Fudbalskog kluba „Borac“.

SVJETSKO PRVENSTVO U KAJAKU I KANUU „M:TEL - VRBAS 2021“

Tradicionalno prijateljstvo sa KKK „Vrbas m:tel“ nastavljeno je i ove godine, kada su Banjaluka i rijeka Vrbas ponovo bili domaćini ICF Svjetskog kupa u kajaku i kanuu na divljim vodama.

ICF Svjetski kup u kajaku i kanuu na divljim vodama „mt:el - Vrbas 2021“ održan je od 28. juna do 4. jula, a tom prilikom Banjaluka je ugostila više od 300 učesnika iz 15 zemalja svijeta. Najbolje rezultate tokom trodnevnog takmičenja

na ICF Svjetskom kupu u kajaku i kanuu na divljim vodama ostvarila je reprezentacija Francuske, koja se kući vratila sa sedam zlatnih medalja.

Kompanija m:tel tradicionalno pruža podršku Kajak-kanu klubu „Vrbas m:tel“, čije ime ponosno стоји uz име kluba i u nazivu takmičenja.

ATP ČELENDŽER „SRPSKA OPEN 2021“

Teniski čelendžer „Srpska Open“, koji se igra za 80 ATP bodova i nagradni fond od 44.820 evra, održan je od 6. do 12. septembra 2021. godine, na terenima Nacionalnog teniskog centra Teniskog saveza Republike Srpske (TSRS) i Teniskog kluba „Mladost“ u Banjaluci.

Za poštovaoce tenisa koji nisu bili u prilici da posjete teniske terene u parku „Mladen Stojanović“ kompanija m:tel, kao generalni sponzor i ovog turnira, omogućila je direktni prenos mečeva sa dva terena putem interneta.

Takođe, m:tel je i ovoga puta obezbijedio interesantne sadržaje za najmlađe tokom trajanja turnira te poklone za najsrećnije predstavnike publike ovogodišnjeg čelendžera.

BANJALUČKI POLUMARATON

Banjalučka je krajem avgusta na polumaratonu ugostila trkače iz cijelog svijeta u okviru festivala sporta i zabave „Viva Run & More Weekend“. Za sve ljubitelje trčanja, sporta, muzike i zabave kroz festivalske sadržaje u najvećem gradu Srpske bio je organizovan veliki broj sportskih i zabavnih aktivnosti.

Centralni događaj i nosilac identiteta ove manifestacije je „m:tel RMC Banjaluka polumaratona“, koji i izaziva najviše pažnje učesnika trke iz cijelog regiona. m:tel je podržao organizaciju ove sportsko-zabavne manifestacije, dajući tako doprinos razvoju i afirmaciji sportske kulture i povezivanju ljudi različitih podneblja. Pobjednik „m:tel RMC Banjaluka polumaratona“ je Stenli Kipruto iz Kenije.

PLIVAČKI MITING BORAC TELEGRUP „GRAND CHALLENGE“

Deseti Međunarodni plivački miting Borac Telegrup „Grand Challenge“ održan je 26. i 27. juna u Banjaluci. Na ovom mitingu učestvovalo je 312 takmičara, iz 30 plivačkih klubova, iz 11 država.

Najveći uspjeh ostvarila je reprezentativka Slovenije Janja Šegel, koja je u time trial pokušaju isplivala A olimpijsku normu i time se direktno plasirala drugi put na Olimpijske igre. Za najuspješnijeg plivača proglašen je Nikola Ratkov iz Srbije sa isplivanim 3.059 FINA bodova, a Plivački klub Ljubljana iz Slovenije osvojio je najveći broj zlatnih medalja. Kompanija m:tel i ovoga puta podržala je ovaj sportski miting.

JAHORINA ULTRA TRAIL

Jahorina Ultra Trail je prvo i najveće takmičenje u Bosni i Hercegovini u trail trčanju stazama koje povezuju Jahorinu sa Bjelašnicom, Ravnom planinom, Romanjom i Trebevićem. Ove godine, 24. i 25. jula, održano je sedmo izdanje Jahorina Ultra Trail-a u organizaciji Olimpijskog centra Jahorina.

Trkači su ovoga puta imali šansu da se oprobaju u tri trke - Mini 24 km, Maxi 50 km i Ultra 100 km.

Kompanija m:tel ponosni je sponzor ovog takmičenja, kao dio opredijeljenosti da podržava sportske aktivnosti, takmičarski duh i prave vrijednosti. A svi učesnici trke i posjetioci Jahorine imali su priliku da posjete m:tel zdravi kutak za opuštanje, da se zaslade zdravim slatkišima i isprobaju fitnes funkcionalnosti Samsung pametnog sata. Posjetioci su imati priliku i da isprobaju Ring trottinetu iz m:tel ponude, ali i da dobiju na poklon Samsung Active 2 pametni sat.

FIBA 3X3

Tradisionalno prijateljstvo m:tel-a sa banjalučkim takmičenjem u basketu Fiba 3x3 nastavljeno je i ove godine. Nakon kratke pauze izazvane pandemijom, i ulični basket u Banjaluci, turnir 3x3, vratio se na dobro poznato mjesto, na plato kod Narodnog pozorišta RS, a održan je u periodu od 2. do 4. jula.

U okviru ovog takmičenja prvi dan bio je rezervisan za druženje i igru sa najmlađima, djecom sa Daunovim sindromom i djecom iz Doma „Rada Vranješević“. Drugoga dana publici su se predstavili rekorderi, novi i višestruki šampioni Regionalne lige, kao i Liga i Kupa BiH košarke u kolicima KKI „Vrbas“ Banjaluka, a posljednji dan takmičenja bio je namijenjen seniorskom turniru „Quest Open Banjaluka 2021“, na koji se prijavilo 16. ekipa iz Republike Srpske i ostalih dijelova BiH, Srbije, Hrvatske, Crne Gore... Prvo mjesto osvojio je klub „Damask“ iz Sarajeva.

MEĐUNARODNI DŽUDO TURNIR „BANJALUKA OPEN 2021“

U Banjaluci, u subotu, 3. jula, u Sportskoj dvorani „Borik“ održan je šesti Međunarodni džudo turnir „Banjaluka Open 2021“.

Kompanija m:tel i ove godine pružila je prijateljsku podršku u realizaciji ovog sportskog događaja, čiji organizator je Džudo klub „Zvjezda“ iz Banjaluke.

m:

POSLOVNI SVIJET

TEMA BROJA

TEMA BROJA

---

30 POSLOVA BUDUĆNOSTI

OKO 65% SADAŠNJIH UČENIKA OSTVARIĆE KARIJERE U POSLOVIMA KOJI JOŠ NE POSTOJE

PIŠE: JELENA PRALICA

Nove vještine i znanja su neizostavan dio četvrte industrijske revolucije, koju će obilježiti podaci, povezanost, platforme i mediji, pri čemu granica između fizičkog i digitalnog sve više blijedi. Ali, koje su to vještine i znanja kojima bi se već sada trebalo posvetiti? Ove: kreativnost, kao način razmišljanja u svim oblastima; analiziranje podataka; razumijevanje vještačke inteligencije; unapređenje emocionalne inteligencije.

Arheolog svemirskog otpada, specijalista za skladištenje memorije, menadžer za inovacije, stručnjak za zelene politike, specijalista za IoT, inženjer robotike...

Ništa čudno ako trenutno ne poznajete nikoga ko se bavi ovim poslovima, ali nemojte da vas to zavara. Ne, nisu u pitanju neka izmišljena ili umišljena zanimanja, već jednostavno - poslovi koji će u godinama pred nama i te kako biti na cijeni.

I poslodavci sve više razmišljaju na taj način, pa je tako analiza „The Future of Jobs Report“ Svjetskog ekonomskog foruma pokazala da je 2018. godine njih 65% očekivalo da njihovi zaposleni steknu nove vještine na poslu koji rade, a danas to očekuje njih 94%. Analitičko razmišljanje, rješavanje problema, aktivno učenje te fleksibilnost i dobro upravljanje stresom su sve traženje poslovne kompetencije.

Prema podacima dobijenim pojedinim analizama, oko 65% sadašnjih učenika ostvarice karijere u poslovima koji još ne postoje. Do 2030. godine, sudeći po McKinsey Global Institute istraživanju, potreba za tehnološkim vještinama će porasti za 60%, a za društvenim i emocionalnim 26%.

Svemu tome je „kumovala“ sve prisutnija digitalizacija, ali govorimo i o vještačkoj inteligenciji, mašinskom učenju i svemu onom što našu planetu iz dana u dan čini (tehnološki) naprednjom, pa tako u godinama pred nama treba da se pripremimo za brojna zanimanja budućnosti.

Mi smo izdvojili ovih 30, ali je taj spisak, naravno, mnogo duži i vremenom će, svakako, biti dopunjavan:

SVEMIRSKI PILOT

Sve više se priča o komercijalnim svemirskim putovanjima. Ona su iz dana u dan sve izvjesnija, pa samim tim će i piloti koji znaju upravljati svemirskom letjelicom postati vrlo traženi. Osim letačkih sposobnosti, biće tražena i znanja iz astrofizike, astronomije i inženjerstva.

DIZAJNER PASOŠA ZA SVEMIR

Ne bi trebalo da nas začudi da će s jačanjem svemirskog turizma doći i do potrebe za posjedovanjem pasoša za takvu vrstu putovanja. Trebaće nam i ljudi koji će raditi na njima.

ARHEOLOG SVEMIRSKOG OTPADA

Ako želimo zaštititi astronaute i satelite, vrijeme je da hitno

očistimo prostor u kojem borave! Iznad Zemlje, naime, lebdi velika gomila smeća, poput dijelova starih satelita i raketa. Uklanjanjem svemirskog otpada u budućnosti će se baviti upravo ta vrsta arheoloških stručnjaka.

STRUČNJAK ZA ČITANJE MISLI

Koliko puta ste pomislili kako bi bilo dobro da možete znati šta bilo koja osoba u tom trenutku misli? Da li vas neko laže? Šta misli o vašoj novoj frizuri? E, upravo će to biti posao za koji će biti obučeni stručnjaci za čitanje misli.

EKSPERT ZA ZELENE POLITIKE

Sve više kompanija okreće se rješenjima koja omogućavaju manje zagadenja u prirodnoj okolini, što je važan vid borbe protiv klimatskih promjena. Zato će biti i sve veća potražnja za stručnjacima koji imaju znanja o održivoj budućnosti.

PREPORODILAC IZUMRLE VRSTE

Godišnje, prema procjenama stručnjaka, umre/ugine između 200 i 2.000 vrsta na Zemlji, što će se udvostručiti tokom dvije naredne decenije. Tu će na scenu stupiti stručnjaci čiji će posao biti da preporode izumrle vrste te ponovno stvore organizme i uvedu ih u njihova prirodna staništa.

BROKER IT USLUGA

Svijet IT stručnjaka rapidno raste i usavršava se, pa će vremenom biti sve veća potražnja za uslugama te vrste, a samim tim i za licima koja će biti ovlaštena da pregovaraju između onih koji ih pružaju i korisnika. To je nešto slično posredovanju u prometu nekretninama ili dionicama.

DIZAJNER KORISNIČKOG ISKUSTVA

Kad povežete grafički dizajn i psihologiju, dobijete dizajnera korisničkog iskustva (UX). Njihov posao će biti da unaprijede kompletan izgleda nekog proizvoda/usluge s ciljem ugodnijeg digitalnog iskustva. Oni će se, dakle, baviti unapređenjem korisničkog iskustva, ali tako što će osluškivati ljudsku psihu.

INŽENJER 3D ŠTAMPE

3D štampa će biti sve prisutnija kada je riječ o radnim mjestima za dizajn. Stoga će sve traženiji biti i inženjeri 3D štampe, koji će kroz unaprijeđena visokotehnološka znanja odmijeniti tradicionalne radnike u sličnim zanimanjima.

DIZAJNER EGZOSKELETONA

Egzoskeleton je mehanički sistem koji će ljudima omogućavati dugotrajniji rad, brže kretanje i veću otpornost. Samim tim će postojati i potražnja za stručnjacima u njihovoj izradi.

SAVJETNIK ZA DIGITALNU REHABILITACIJU

Digitalna rehabilitacija? Da, izvjesno je da će nam u budućnosti biti potrebni znalci koji će, zahvaljujući znanjima iz psihologije i digitalnih komunikacija, pomagati ljudima da se nose sa ovisnošću o društvenim mrežama i drugim onlajn kanalima.

PLANER KRAJA ŽIVOTA

Razvoj medicine će, pretpostavlja se, omogućiti da ljudi u prosjeku žive duže nego što je to danas slučaj. Ipak, lijek za vječnost još nije izmišljen, ali će zato vremenom biti sve više osoba koje će biti obučene da pomognu ljudima u tome kada će i kako umrijeti.

VERTIKALNI KR MER

Kako je populacija na planeti sve brojnija, tako su i sve veće potrebe da se obezbijedi prehrana za njene stanovnike. Vertikalne farme su rješenje za dodatne količine hrane, ali i za nedostatak zelenila u urbanim sredinama, s obzirom na to da koriste čak 95% manje vode od klasičnih farmi, a mogu se nalaziti i u gradskim centrima.

STRUČNJAK ZA MANIPULACIJU KLIMOM

Ova vrsta stručnjaka će biti zadužena da se pobrine za rupe u okeanima, koje će krpiti željezom, a posao će im, recimo, biti i da rade na velikim suncobranima pomoći kojih će biti neutralizovani Sunčevi zraci.

TRGOVAC DOZVOLAMA ZA KORIŠTENJE PUSTINJA

Pustinje će u budućnosti biti idealna područja za razvoj solarne energije. Samim tim biće nam potrebni i trgovci dozvolama za sve one koji budu željeli da koriste ovaj resurs.

PRODAVAČ INFORMACIJA

Informacija je danas kapital. A vremenom će biti sve traženja i sve skuplja roba. Zato se i očekuje razvoj posebnog tržišta i načina trgovanja znanjem.

10

11

12

13

14

15

16

UPRAVLJAČ BUDŽETIMA LJUDI BEZ PRIMANJA

S obzirom na realnost da će i budućnosti biti ljudi koji neće primati platu, javlja se potreba za znalcima koji će umjeti da profiliraju svoje klijente i izračunaju apsolutni minimum koji je svakom od njih neophodan da bi preživio.

KONSULTANT ZA PRETILOST

Pretilost je epidemija modernog doba. Sve traženiji će, dakle, biti i konsultanti za pretilost, odnosno oni koji će klijentima pomagati da redukuju svoju tjelesnu težinu.

ETIČAR NOVIH NAUKA

Sistem vrijednosti nije nešto zapisano u kamenu. Svi smo svjedoci ovoga, s obzirom na to da je i danas na snazi neka nova etika u odnosu na nekoliko prethodnih decenija. Upravo će etičari novih nauka pomagati ljudima da idu u korak sa novim okolnostima u kojima živimo.

PROGRAMER ZA STRES

O stresu se, kao o modernoj pošasti, sve više govori. Sve dostupnije su i aplikacije pomoći kojih korisnici pametnih uređaja mogu pratiti i kontrolisati stres, pa će u budućnosti biti traženi i programeri takvog sadržaja.

KONSULTANT ZA PRIVATNOST

Zaštita ličnih podataka i veća bezbjednost na internetu nemaju alternativu! Posao konsultanta za privatnost će biti da savjetuje korisnike koje podatke i informacije i u kojoj mjeri treba da ustupe i podijele.

PRAVNIK ZA DRUŠTVENE MREŽE

Sigurno će u budućnosti biti sve više potrebe za pravnicima za društvene mreže koji će moći da vode sporove na sudovima, s naglaskom na društvenim medijima. Twitter je mjesto gdje su lični napadi najčešći, tako da će advokati sve više imati posla.

DIZAJNER AVATARA

Imate ili želite da imate svoj alter ego u dvodimenzionalnom i trodimenzionalnom svijetu? Specijalizovani dizajneri će moći i za vas da kreiraju svijet u kojem ćete na taj način prikazati svoje interese, želje i potrošačke mogućnosti.

17

18

19

20

21

22

23

DIZAJNER INTELIGENTNE ODJEĆE

Napredne tehnologije sve više prate i modnu sferu, pa je tako i sve više zahtjeva da odjeća koju nosimo bude - inteligentna. To će zahtijevati posebna znanja, ali je jedno sigurno - ovi dizajneri će imati posla u 21. vijeku.

MODNI PSIHOLOG

Ovi stručnjaci će, ne samo predviđati modne trendove, već i činiti kupovinu odjeće emotivnijim iskustvom. Kako? Pa tako što će raditi na ublažavanju jaza između proizvoda i potrošača i to uz uvid kako taj proces utiče na raspoloženje i, generalno, život ljudi.

SAVJETNIK ZA ŽIVOTNE TRAGEDIJE

To je stručnjak koji bi trebalo da zna da se postavi u slučajevima koji se rijetko događaju i da savjetuje ljudi kako se postaviti te da ponudi recept za sreću i u najtežim okolnostima.

SAJBERBIBLIOTEKAR

Digitalizacija će dovesti i do toga da ćemo knjige početi da posuđujemo i onlajn. Sajberbiblioteke su, dakle, sigurno nešto što će postojati u godinama pred nama, pa će nam biti potreban i kadar sposobljen za tu vrstu poslova.

VIRTUELNI VODIČ

Pandemija nam je pokazala da su virtuelne posjete galerijama, muzejima i slično rješenje u takvim okolnostima. Ukoliko se ovaj trend nastavi, a znamo da se sve više toga prebacuje u onlajn sferu, posla će biti i za virtuelne vodiče koji će voditi posjetioce kroz ove umjetničke ture uz korištenje VR tehnologije.

ONLAJN LJEKAR

Zahvaljujući zakonima iz domena pružanja savjeta na internetu, onlajn ljekari će, pretpostavlja se, postati jedna od najtraženijih profesija u budućnosti. Iako je nekad nemoguće izbjegći odlazak u ambulantu, na ovaj način će u nekim slučajevima to biti moguće.

STRUČNJAK ZA BUDUĆNOST DJETETA

Futurolozi predviđaju da će među traženijim zvanjima u budućnosti biti stručnjak koji će se baviti razvijanjem personalizovanih programa za djece, ponaosob za svakog pojedinca. On će, na osnovu osobina i interesa iz oblasti obrazovanja, sporta, zabave i kreativnih aktivnosti, za svako dijete praviti plan koji bi roditeljima mogao olakšati proces usmjeravanja kada je riječ o izboru profesije i, uopšte, oblasti za koje svako dijete ima afinitete.

BIZ&TECH

KO JE ZA WINDOWS 11?

NOVI DIZAJN OPERATIVNOG SISTEMA PRILAGOĐEN
JE MULTITASKINGU

Iz Microsoft-a navode da su novi operativni sistem u potpunosti prilagodili PC gejmerima. Moći će da koristi aplikacije za android i gejmerima će donijeti nove tehnologije sa Xbox Series konzola. Hardverski će biti zahtjevniji od svih dosadašnjih Windows-a.

PIŠE: ALEKSANDRA ŠKRBIĆ

Nakon šest godina Microsoft je predstavio novu verziju svog operativnog sistema - Windows 11. Informacije su postepeno dolazile prije samog predstavljanja, a u toj fazi moglo se zaključiti da će dizajn biti prilično pojednostavljen.

Novi operativni sistem usmjeren je prvenstveno na poslovne korisnike koji koriste računare za svakodnevni rad u kompaniji, a koji imaju potrebu da budu mobilni. S tim u vezi olakšan je rad u nekoliko prozora istovremeno.

Novim operativnim sistemom olakšan je rad na daljinu. U vrijeme pandemije sve više se javlja potreba za onlajn načinima komunikacije i rada. Novi alat za video-konferencije Teams biće integriran u taskbar. Nezavisno od toga da li koristite Windows, android ili iOS, ovu funkciju moći ćete jednostavno da upotrebjavate.

Vizuelno, najveća promjena je to što su taskbar i Start pozicionirani na sredini donjeg dijela ekrana, umjesto u lijevom uglu, kao što je to bilo do sada. Međutim, ukoliko ne želite ovakvu vrstu promjene, moguće je da prilagodite i sve vratite na staru poziciju.

Na samom startu moći ćete da označite koje će vam aplikacije biti pri ruci umjesto nekadašnjih koje vjerovatno niste ni koristili. Pri vrhu ćete imati opciju Search, u kojoj ćete moći da pronađete tražene dokumente, aplikacije i postavke.

Iako mu prošli put nije pošlo za rukom, Microsoft ne odustaje od widget-a. U taskbar je dodata nova opcija kojom ćete moći da otvorite panel sa widget-ima za vremensku prognozu, kalendar, planer i sl. Prepostavlja se da će programeri koji ne rade za Microsoft moći da dodaju vlastite widget-e.

VIŠE MONITORA

Windows 11 olakšao je korištenje više monitora. Ovo je značajna stavka, posebno kada se uzmu u obzir problemi koji su se javljali kod starijeg operativnog sistema. Takođe, implementirana je stavka pomoću koje možete odrediti koje ćete aplikacije koristiti u kojem dijelu ekrana te ih grupisati. Ova stavka nosi naziv Snap Groups. Osim toga, biće vam omogućeno da desktop prilagodite vlastitim potrebama i željama.

DUŽI VIJEK BATERIJE

S obzirom na sve stavke koje donosi Windows 11, zaključuje se da bi bio mnogo pogodniji za korištenje, jer ne bi opterećivao bateriju laptopa kao prethodnik. To bi značilo da bi uređaji mogli duže da rade bez punjenja.

POSLASTICA ZA GEJMERE

Za ljubitelje gejminga novi OS mogao bi da donese posebnu vrstu zabave. U pitanju je sistem Auto HDR, koji automatski poboljšava osvjetljenje i boje u igrama. Takođe, moći će brže da učitava igre koristeći tehnologiju DirectStorage, dok će aplikacija za Xbox biti ugrađena u operativni sistem kako bi omogućila lakši pristup servisu Game Pass za PC.

SISTEM NAPLATE

Još jedna novina odnosi se na Windows Store, koji će postati Microsoft Store. Ponudiće aplikacije za android (preko Amazona) te omogućiti sva izdanja koja se oslanjaju na win 32 i druge platforme. Posebna stavka odnosi se na developere, koji će moći da koriste vlastiti sistem naplate u aplikacijama. Čini se da je ovo urađeno po ugledu na Apple, koji je, zahvaljujući novom M1 čipu, omogućio instaliranje iOS aplikacija na Mac OS računare.

TOUCH SCREEN

Nova generacija Windows-a mogla bi da ukloni sve poteškoće koje su se odnosile na korištenje ekrana osjetljivih na dodir. Problem bi trebalo da bude riješen dodavanjem veće površine za mijenjanje veličine prozora. Takođe, biće dostupna i tastatura koju ćete moći da koristite jednom rukom.

INSTALIRANJE

Windows 11 neće biti operativni sistem koji se može instalirati na svaki uređaj. Problem sa kojim se korisnici suočavaju odnosi se na hardverski zahtjev koji je potreban za instaliranje nove verzije sistema Windows 11: TPM 2.0. On je dizajniran tako da obezbjeđuje hardversku sigurnost kroz kriptografske ključeve koji su dostupni samo na najsavremenijoj opremi, preciznije, na uređajima koji nisu stariji od 5-6 godina.

Kako bi otklonio nedoumice, Windows stavlja na raspolaganje aplikaciju koja će poslati obavještenje da li je uređaj TCM 2.0. Ukoliko oprema na računaru ne bude kompatibilna, moraćete sačekati lansiranje konačne verzije ovog operativnog sistema, u kojoj bi trebalo da bude više opcija. Da biste mogli pokrenuti ovaj operativni sistem, potrebno je da imate 64-bitni procesor, minimalno Intel Core 8. generacije ili AMD Ryzen 2. generacije, 4 GB radne memorije i 64 GB slobodnog mesta na disku.

Podcast-i su nezaobilazan sadržaj na internetu, koji obiluje video i audio materijalom, a koji nam je posebno postao značajan u vremenu pandemije i u ovoj prvoj u potpunosti pandemijskoj 2021. godini. Nemamo šta da radimo u kući, a ne možemo iz nje, zato nam je podcast bio jedan od načina da ostanemo na određen način povezani sa svijetom.

Njihova popularnost u 2021. godini postala je ogromna i tu su brojevi da nam to potkrijepe – samo u Americi je dosad u ovoj godini preko 55% stanovništva slušalo bar jednu epizodu nekog podcast-a. Zaista impresivno! Kad znamo da je trenutno dostupno više od 700.000 aktivnih podcast-a, sa nevjerojatnih 29 miliona epizoda, jasno je da je pred slušaocima i gledaocima ogromna baza, a kroz nju najčešće plivaju zahvaljujući Spotify-u, dok mu i Deezer diše za vrat.

Podcast-i nisu ništa novo. Oni postoje od osamdesetih godina XX vijeka i u početku su bili nazivani audio-blogovima. Ako se sjetimo da su blogovi služili da poput dnevnika vodimo svoja opažanja o svijetu, rani podcast-i su to prebacivali u audio-svijet. Ipak, prepreka koja se pojavila nastala je zbog nemogućnosti da se snimci lako prenose među širim brojem ljudi, tako da se cijela audio-revolucija podcast-a morala strpjeti još dvije decenije. Međutim, zbog nedostatka sredstava za distribuciju snimaka, prošlo je još 20 godina prije nego što je žanr zaživio.

Početkom novog vijeka, koliko god to zvučalo davno, i sa novom modom – prenosnim audio-uređajima, poput svima znanog iPod-a, ideja da se „audio-blogovi“ prenose na audio-plejer kao MP3 datoteke više nije bila ideja iz SF filmova. Veoma brzo to nije više bio raritet, nego trend, tako da su od 2003. ljudi mogli preuzimati audio-blogove na svoj iPod. Otuda i dolazi riječ PODcast. iPod + broadcast = podcast.

Broj epizoda i pokretanja novih podcast kanala munjevito je počeo da raste od juna 2018, kad je podcast zajednica ušla u renesansu. Samo od tog perioda do danas nastala je gotovo trećina ukupnog broja svih podcast epizoda. Razlog je bio jednostavan – nagli rast broja pametnih telefona i drugih mobilnih uređaja doveo je do eksponencijalnog rasta broja novih epizoda i interesa publike da sadržaj dobija i na ovaj način.

A sad više riječi o najvećima. Trenutno se vodi ljuta bitka za tron najpopularnije podcast mreže, tako da svakodnevno svjedočimo takmičenju u kojem su glavni akteri iHeartRadio i NPR, koji zajedno imaju više od 22 miliona slušalaca mjesечно. Neke od najpopularnijih podcast emisija na ovim mrežama su „Planet Money“ i „TED Radio Hour“.

Sa porastom popularnosti podcast-a, porasla je i zarada.

Podcast je format koji pruža pregršt mogućnosti i u potpunosti je raznovrstan. Nudi sve, od kuvanja, vijesti, novosti iz svijeta filma do prikaza književnih djela i mnogih drugih stvari. Naime, podcast-i nude nepregledno more tema i tu ima za svakoga ponešto – nebrojeno tema, nebrojeno kanala, zapravo raj su za svakog ko želi da dobije drugačiji i često dublji uvid u stvari koje ga interesuju.

pokazalo da nas 49% podcast sluša kod kuće, 22% dok smo u automobilu, 11% na poslu i 8% tokom vježbanja.

Dodatna pogodnost, osim toga što možemo sve ovo raditi i slušati recenziju novog Tarantinovog filma ili knjige Elene Ferante, jeste jednostavna činjenica da sadržaj možemo prekidati, premotavati i usporavati, zapravo slušanje možemo prilagoditi svojim potrebama i navikama.

Podcast audio-sadržaj, dakle, oslobođa naše oči i ruke, a ovo nam je značajno zbog toga što možemo obavljati druge aktivnosti u isto vrijeme. Pored toga, savršene je dužine da, dok obavljamo neku obavezu, kao što je putovanje do posla ili pravljenje ručka, možemo preslušati jednu epizodu podcast-a.

Da bi svi još više uživali u podcast sadržajima, programeri su se pobrinuli da stalno dobijamo novi sadržaj u skladu sa našim preferencijama. I, naravno, najvažnije je da odmah saznamo kad izađe nova epizoda na našim omiljenim podcast kanalima.

Ipak, budućnost podcast-a su video-sadržaji

Video-podcast je posljednji trend, jer fanovi više nisu samo zainteresovani da čuju šta pojedini gosti govore, već ih zanima i da vide razgovor kako bi dobili osjećaj kao da su tu sa njima.

Kao i na drugim platformama, tako su se i u ovom segmentu počele pojavljivati zvijezde. Najveća od njih je Džo Rogan, koji je početkom 2020. potpisao rekordan ugovor u iznosu od 100 miliona dolara sa Spotify-em da ekskluzivno ponudi svoj glas i um na svom podcast-u „Joe Rogan Experience“ u trajanju od tri godine. Time je Džo ušao u istoriju kao podcaster sa najvećim iznosom isplaćenim za otkup distribucijskih prava za emisiju.

Svijet je sve brži, a time je i format podcast-a sve popularniji. Razlog je jednostavan – dok slušate, možete raditi više stvari u isto vrijeme. Nedavno je istraživanje

Ovdje ne mora biti nužan neki moderan studio kao na TV ekranima, već to može da bude obična soba sa dvije fotelje i jednom kamerom. Neki čak i ne koriste video-uživo, već umjesto toga uklope svoj audio-snimanak sa statičnom slikom i pretvore je u video-zapis za gledanje na YouTube-u.

Jedan od razloga zbog kojih bi u budućnosti video mogao preuzeti tron od audio-sadržaja je taj što ljudi vole da vide lica. Sa tim su saglasni i psiholozi, koji kažu da čitanje grimasa sa lica daje više topline i osjećanja nego što to govorna komunikacija može.

Prednost vizuelizovanih podcast-a je ta što možete doći do većeg broja ljudi, a društvene mreže poput YouTube-a ili Facebook-a obožavaju ovakav sadržaj. Ako vam je cilj da dođete do šire publike, onda su ove mreže idealna platforma za to. Pored toga što ćete imati veći domet, ostvarujete mogućnost da zapadnete za oko i brojnim sponzorima koji će biti spremni dobro da plate kako bi se reklamirali u vašem podcast-u.

Ovaj sadržaj je u većini slučajeva besplatan i to je idealno za krajnjeg korisnika. Međutim, on obično nije svjestan činjenice koliko je autor uložio da bi realizovao podcast. Troškovi za opremu su veliki, a i vrijeme same proizvodnje donosi angažman većeg broja ljudi. Kako bi to autoru bilo finansijski isplativo, on obično uzima sponzore i čita male oglase da bi pokrio izdatke koje mora platiti ekipi koja učestvuje u proizvodnji sadržaja.

U 2021. godini najpopularnije kategorije bile su:

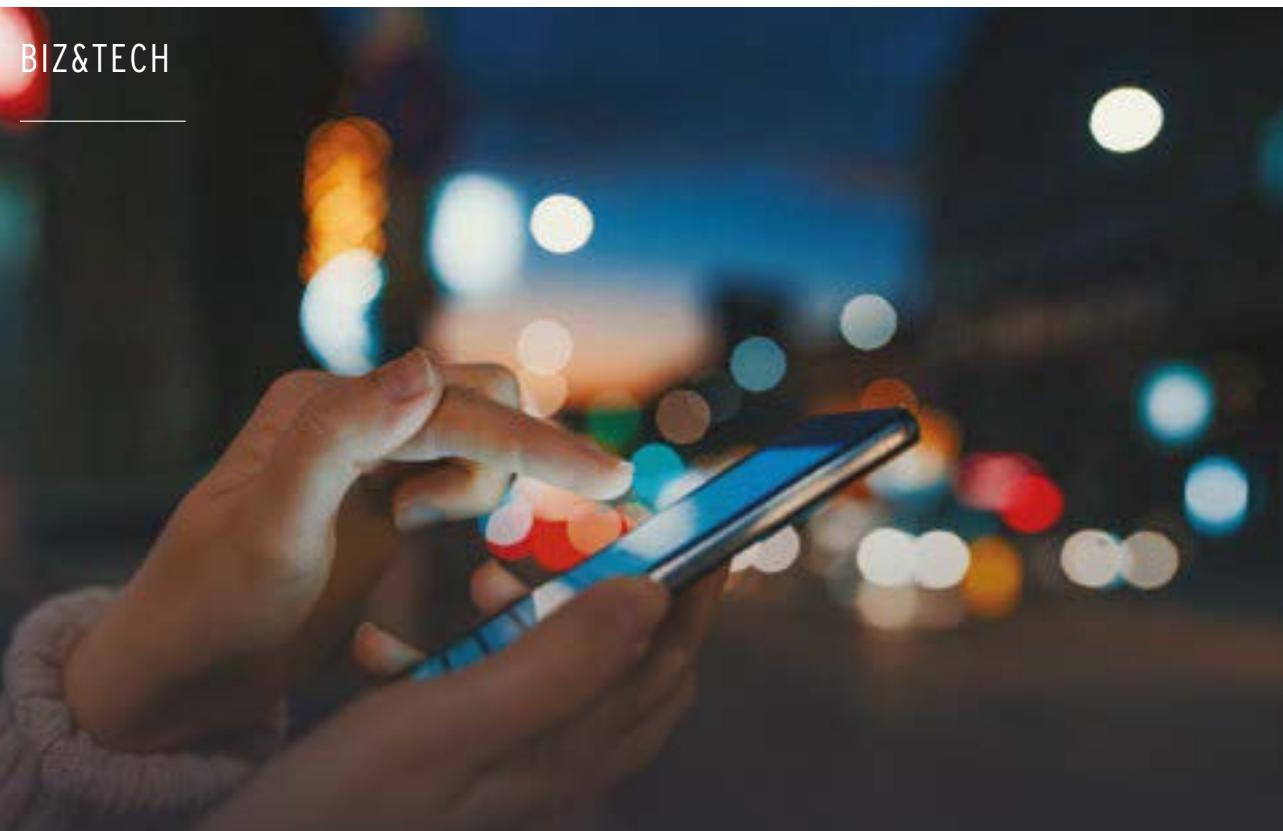
komedija,
zdravlje,
društvo i kultura,
posao,
vijesti i
politika.

Odgovor na pitanje kako započeti sopstveni podcast zavisi od vaših finansija. Zbog toga je važno sa koliko novca raspolažete, jer razlika u cijeni između audio i video opreme je velika. Za audio su potrebni samo dva ili tri solidna mikrofona i prostor za goste, dok za video obično trebaju i do tri kamere, realizator, montažer i tonac.

U svakom slučaju, niža cijena opreme za video i jednostavniji programi za montažu u budućnosti bi mogli doživjeti pravu ekspanziju za ovakvu vrstu podcast-a.

Kako trend svake godine raste, jedno je jasno: ljudi vole slušati, a sada i gledati jedni druge kako govorе.

BIZ&TECH

TEHNOLOGIJA I FUN FACTS

JESTE LI ZNALI DA, RECIMO, VIŠE LJUDI IMA
MOBILNE TELEFONE NEGO TOALET?!

PIŠE: ZORAN ŠIŠIĆ

**Twitter, Wikipedia i AOL IM srušili su se u 15.15 kada je
Majkl Džekson umro**

Google je prvobitno vjerovao da milioni zahtjeva za pretraživanje znaće da je njegov pretraživač izložen DDoS napadu i blokirao je pretraživanja povezana s Majklom Džeksonom na 30 minuta. Twitter je prijavio pad, kao i Wikipedia u 15.15. AOL Instant Messenger bio je blokiran 40 minuta.

Posljednjih pedesetak godina svjedoci smo naglog razvoja tehnologije. Danas postoje poslovi i uređaji koje prije deset godina možda nismo mogli ni zamisliti, a trenutno učestvuju u stvaranju naše svakodnevice. Gotovo je nevjerojatno koliko je tehnologija promjenila naš život, a mi vam u nastavku donosimo zanimljive činjenice koje možda niste znali o tehnološkim dostignućima:

1. FIREFOX-OV LOGO NIJE LISICA

To je u stvari crvena panda. Često je pogrešno vjerovanje da je Firefox-ov logotip lisica, iako nosi taj naziv u imenu. Ipak, to je samo crvena panda!

2. NINTENDO JE PRVO PRAVIO KARTE

Nintendo je osnovan 1889. godine kao kompanija za igranje karata. Svoju prvu video-igru napravili su tek 1978. godine.

3. DO 2017. GODINE 2,1 MILION LJUDI JOŠ JE KORISTIO DIAL-UP INTERNET

Studija sprovedena 2017. pokazala je da 2,1 milion ljudi i dalje koristi dial-up uslugu. Ti korisnici uglavnom se nalaze u ruralnoj Americi, gdje je internet nepouzdan i skup.

4. POSTOJI OKO 3,5 MILIJARDI GOOGLE PRETRAŽIVANJA DNEVNO

Oko 7,2 odsto ovog prometa dolazi od ljudi koji pretražuju izraz „Google“.

5. GOOGLE-OV PRVI TVIT BIO JE U BINARNOM OBLIKU

Google-ov prvi tvit bio je 2009. godine, a većini je bio besmislen. Prevedeno sa binarnog na naš jezik, pisalo je: „Osjećam se srećno.“

6. MOTOROLA JE PROIZVELA PRVI RUČNI MOBILNI TELEFON

Martin Kuper, istraživač i izvršni direktor Motorola, 3. aprila 1973. godine uputio je prvi mobilni telefonski poziv sa ručne pretplatničke opreme pozivajući doktora Džoela S. Engela iz Bell Labs-a (AT&T), svog konkurenta.

7. APPLE JE IZVORNO DIZAJNIRAO FLIP TELEFON U OBLIKU JABUKE PRIJE PRVOG IPHONE-A

Prije originalnog dizajna za iPhone, Apple je patentirao dizajn telefona u obliku stvarne jabuke. Bio je to preklopni telefon koji bi, kad je zatvoren, izgledao poput Apple-ovog logotipa.

8. NOKIA JE NEKAD PRODAVALA TOALETNI PAPIR

Prije nego što je Nokia počela da proizvodi mobilne telefone, proizvela je niz drugih artikala, kao što su toaletni papir, gume, računari i druga elektronika.

9. VIŠE LJUDI IMA MOBILNE TELEFONE NEGO TOALET

Od 7,7 milijardi ljudi u svijetu, više od šest milijardi ih ima pristup mobilnom telefonu. U poređenju sa samo 4,5 milijardi ljudi koji imaju pristup toaletu koji je funkcionalan, to zvuči pomalo neobično.

10. VIŠE OD 90% SVJETSKE VALUTE JE DIGITALNO

Između kreditnih kartica, debitnih kartica, onlajn kupovine i kriptovaluta, samo 8% globalne valute čini fizički novac.

11. SVAKI IPHONE OGLAS IMA POSTAVLJENO VRIJEME NA 9.41

Svaki oglas za Apple iPhone biće postavljen na 9.41. Ovo je vrijeme kada je Stiv Džobs najavio prvi telefon 2007. godine.

12. QWERTY TASTATURA DIZAJNIRANA JE DA VAS USPORI

U vremenu kada su se pojavile pisaće mašine, prebrzo pisanje zaglavljivalo bi tipke.

Kako bi se to spriječilo, uveden je QWERTY, koji je postavljao uobičajena slova na udaljenosti jedno od drugog i usporavao daktilografe.

13. PROSJEĆAN KORISNIK RAČUNARA TREPĆE SAMO SEDAM PUTA U MINUTI

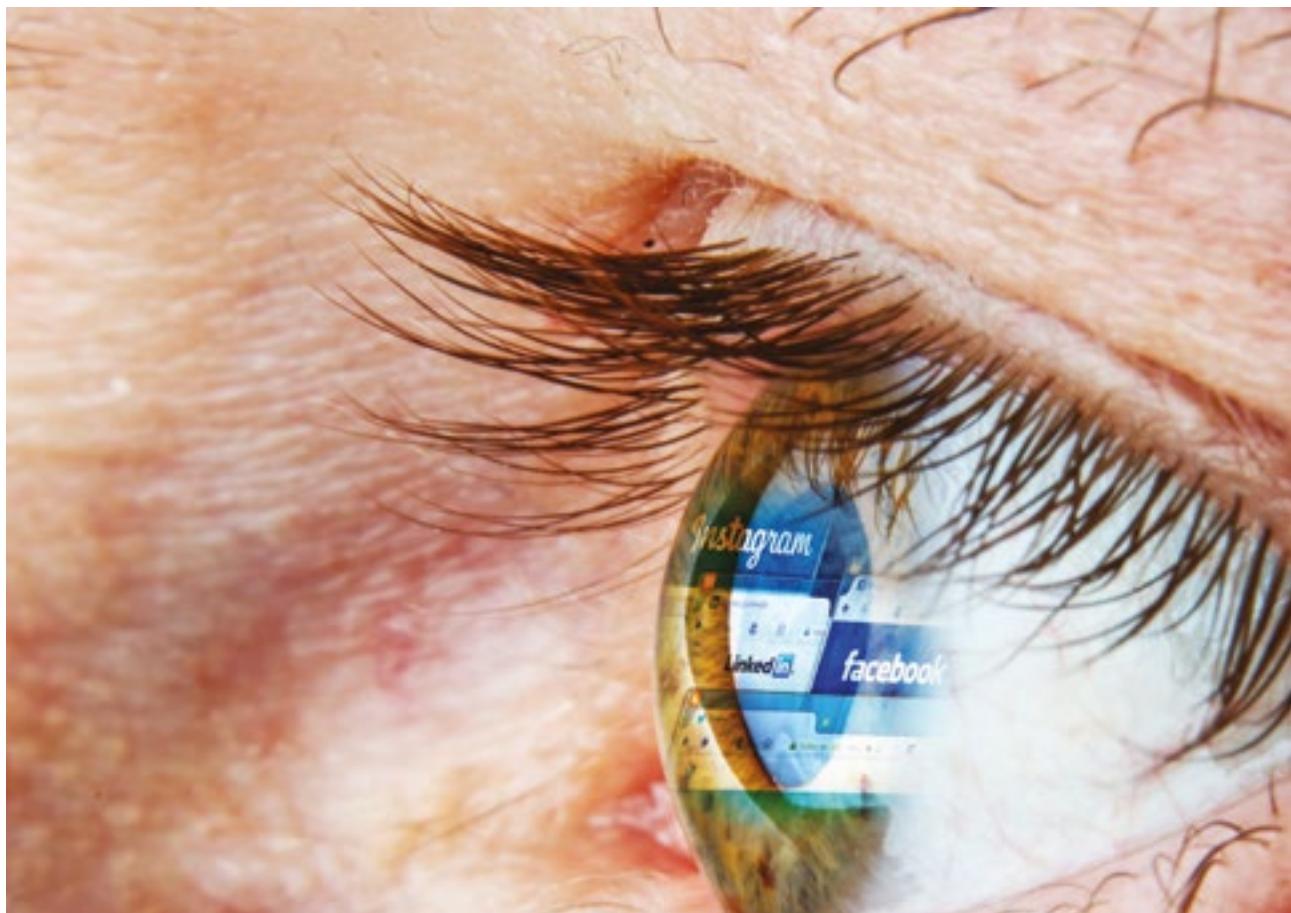
Kada koristimo računar, trepćemo sedam puta u minuti, umjesto uobičajenih 20. Zbog toga nam se oči više suše dok radimo ispred monitora.

14. PRVI TELEVIZIJSKI PRENOS IZVEDEN JE 1925. GODINE

Prvi televizijski prenos izveden je 1925. godine sa slikom u sivim tonovima u vertikalno skeniranom formatu od 30 redova, pri pet slika u sekundi.

15. 35% INTERNETA KORISTI WORDPRESS

Od 2020. godine više od 455 miliona veb-stranica koristi WordPress kao svoj CMS, što znači da tržišni udio WordPress-a iznosi 35% svih veb-stranica u svijetu!

16. 350.000 TVITOVA POSLATO JE U MINUTI

Svake sekunde u prosjeku se na Twitteru objavi oko 6.000 tвитова, što odgovara broju od preko 350.000 tвитова poslatih u minuti, 500 miliona tвитова dnevno i oko 200 milijardi tвитova godišnje.

17. IME GOOGLE NASTALO JE SLUČAJNO

Ime Google nastalo je slučajno, jer je prvo bitno planiran naziv „Googol“. To je u stvari broj jedan iza kojeg slijedi 100 nula. Osnivači su provjerili da li ja taj domen zauzet, ali su slučajno ukucali „google.com“ umjesto „googol.com“. Taj naziv im se još više svidio i registrovali su domen 15. septembra 1997. godine.

18. GOOGLE IZNJMLJUJE KOZE KAKO BI ZAMIJENIO KOSILICE

S vremena na vrijeme Google iznajmi oko 200 koza i pusti ih da sedam dana lutaju po kampusu kako bi pojele travu. U kompaniji tvrde da koze koštaju isto kao i kosilice.

19. JEDAN OD 12 MILIONA NEŽELJENIH MEJLOVA DOBIJA ODGOVOR

Procjenjuje se da na svakih 12,5 miliona poslatih neželjenih poruka odgovori samo jedna osoba. To ne bi moglo zvučati kao mnogo – sve dok ne uzmete u obzir da se dnevno šalje više od 14 milijardi neželjenih poruka.

20. MARK ZAKERBERG NE RAZLIKUJE CRVENU I ZELENU BOJU

To znači da je boja koju najbolje vidi plava. Zbog toga plava boja dominira Facebook web-lokacijom i mobilnom aplikacijom.

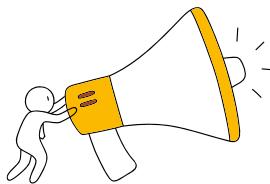
21. FACEBOOK ĆE PLATITI 500 DOLARA AKO PRONAĐETE GREŠKU U NJIHOVOM KODU

Ako u šifri Facebook-a pronađete bezbjednosnu grešku, spremni su da plate 500 dolara da im to kažete! Najveća nagrada do sada za prijavljenu grešku na Facebook-u iznosila je 50.000 dolara.

NASLOVI

PIŠE: JELENA PRALICA

SAMSUNG

Samsung je predstavio novu generaciju savitljivih telefona – premium modele Galaxy Z Fold3 5G i Galaxy Z Flip3 5G. Vrhunска израда и револуционарне перформансе су она што корисници овог бренда воле и очекују. То су и добили! Трећа генерација ових уредаја, легендарног дизајна и impresivnih одлика, Galaxy модели Z Flip3 и Z Fold3 корисnicima pružaju nove i jedinstvene načine rada, gledanja i igranja.

GOOGLE

Kompanija Google predstavila je Android 12, нову верзију свог оперативног система. Визуелно осуђена, бета верзија овог OS-а раније је била доступна програмерима, а од ове јесени и свим корисницима. Уз козметичке измене, ту је и mnogo побољшања која се односе на већу безбедност и заштиту лиčnih података, чему се корисници највише радују.

APPLE

Главна звјезда овогодишње Apple-ове конференције WWDC (Worldwide Developers Conference) био је iOS 15, нова генерација njihovog оперативног система за iPhone (6s и новији). Он доноси бројне новине, а компанija је фокус ставила на FaceTime, па ће корисници, без обзира на то где се ко у том тренутку налази, zajedno моći, recimo, да гледају телевизијски садржај, слушају музику и размјењују идеје, односно коментаре.

XIAOMI

Kineski tehnološki гигант у глобалној трци производа pametnih telefona pretekao је Apple и tako постао други по величини на svijetu. U periodu april-jun imao је 17% udjela u globalnim isporukama, Apple је забилježio 14%, dok је južnokorejski Samsung, s udjelom od 19%, задржao прву poziciju. Istovremeno, telefoni brenda Xiaomi су први put, u drugom kvartalu 2021. godine, najprodavaniji u Evropi.

SONY

SONY®

PlayStation 5 (PS5) konzola постала је најбрže продавана линија konzola u istoriji. Naime, kompanija Sony od novembra 2020. do sredine jula ове године продала је 10 miliona primjeraka PS5. Inače, iz kompanije су se svojevremeno пohvalili i da је PlayStation 5 u прве dvije sedmice по lansiranju prodat u više primjeraka od PlayStationa 4 (2,1 milion prodatih konzola u sličnom periodu).

SVJETSKI DOGAĐAJ

TOKYO 2020

BRŽE, BOLJE, JAČE TEHNOLOGIJE

PIŠE: DIJANA GAJIĆ

Tehnološki najnaprednija oprema i vještačka inteligencija korištena na više frontova obilježile su 32. Olimpijske igre

Japanski nacionalni olimpijski savez morao je dobro da zasuće rukave i, uprkos mnoštvu kritika sa svih strana, izvede ono što se činilo nemogućim - u jeku jedne od najtežih pandemija koje je svijet vidio trebao je osigurati da se 11.656 sportista bezbjedno okupi u Olimpijskom selu.

Ali već od otvaranja Igara bilo je jasno da će nas Zemlja izlazećeg sunca uvesti u novu eru. Pulsirajući cvijet sačinjen od 1.824 drona je, transformišući se u oblik naše planete iznad centralnog stadiona, dao svima do znanja da nas čekaju Olimpijske igre koje će se u mnogo čemu razlikovati od prethodnih.

AI I RB OTI I ZA SPAS SPOT TA

Bezbjednost sportista, radnika, volontera, novinara i sudija bila je u samom vrhu prioriteta organizatora Olimpijade. A u tom grmu ležala je i potencijalna PR katastrofa, koju

Kada je bezbjednost u pitanju, organizatori nisu ništa prepuštali slučaju, pa je tako tokom 32. Olimpijskih igara uveden sistem prepoznavanja lica za akreditovane osobe. U pitanju je NeoFace tehnologija, koja je na nekim 40 lokacija pratila sve učesnike s akreditacijom – sportiste, zvaničnike, osoblje i predstavnike medija.

je Japan vješto izbjegao. To je postignuto insistiranjem na poštovanju propisanih mjera, upotrebom tehnološki najnaprednije opreme i vještačkom inteligencijom koja je korištena na više frontova.

Da bi se što više smanjio kontakt među ljudima, a povećala efikasnost u organizaciji, bilo je razvijeno i korišteno više različitih tipova robova. Oni su dočekivali posjetioce, usmjeravali ih, nosili njihov prtljac, obavještavali ih o rasporedima i događajima, pa čak i razvozili sportsku opremu na atletskom terenu te dostavljali grickalice i osvježenje rijetkim navijačima na tribinama.

Jedna od najvećih inovacija Olimpijskih igara u Tokiju bila su autonomna vozila korištena prilikom transporta učesnika od Olimpijskog sela do mjesta takmičenja. Kompanija Toyota time je učinila veliki korak prema budućoj transformaciji javnog prevoza s ciljem smanjenja gužvi. Čak 90% njihove olimpijske flote činila su električna vozila, koja su emitovala duplo manje štetnih gasova u vazduh nego što je bio slučaj na prethodnim olimpijadama.

I TV LJESTVICA JE PODIGNUTA!

Desilo se i to - Olimpijada bez publike, aplauza i nezamjenjivog stadionskog uzbuđenja. Ali zato je televizija doživjela još jednu prekretnicu.

Oštira slika i mogućnost prenosa u 8k rezoluciji, što je oko 7.680 piksela, postaju novi standard. Tehnički

Svi novinari koji su prisustvovali i pratili ovaj događaj imali su digitalne bedževe koji su im služili za razmjenu podataka – jednostavnim prislanjanjem jednog na drugi! I volonteri su okusili čari najnovijih tehnologija s obzirom na to da su za njih bili izrađeni nosivi uređaji čiji su senzori hvatali signale koje je odašiljalo njihovo tijelo i na taj način sprečavali eventualni topotni udar.

najnapredniji prenos do sada omogućila je ultravisoka definicija visokog dinamičkog raspona.

Druge debitantske tehnologije emitovanja uključuju OBS Cloud (u partnerstvu s Alibabom) i 110 sati stereoskopske i panoramske pokrivenosti uživo. Osim toga, ispitani su 5G emitovanje i mogućnost upotrebe vještačke inteligencije za pretvaranje govora u tekst i prepoznavanje slike.

OBS je premijerno prikazao i sistem za reprodukciju slike spojene sa više kamera koji je razvio Intel. Kamere 4k rezolucije sa daljinskim upravljanjem, koje su bile postavljene na robotske platforme, omogućile su brzu pripremu spektakularnih kadrova sa efektom sličnim onom u najpoznatijim akcionim scenama iz filma „Matriks“.

TREĆA DIMENZIJA SPORTA

Jeste li ikada ranije čuli za 3DAT? Intel i Alibaba razvili su tehnologiju 3D praćenja performansi sportista! Uz pomoć vještačke inteligencije, kompjuterskog vida i brzine Intel Xeon procesora, u realnom vremenu je snimana i analizirana, između ostalog, brzina trkača u različitim fazama trke.

Iskustvo gledalaca bilo je znatno unaprijedeno, jer smo mogli da vidimo kako različiti sportisti koriste različite strategije. Ali i trening sportista ubuduće će moći lakše da se planira kako bi se poboljšale performanse, a povrede svele na minimum.

AR ZA NOVU GENERACIJU SPORTISTA

Tehnologije iz laboratorija kompanija IBM, Cisco, Apple, Xiaomi, Oracle, Samsung, Huawei i drugih tako rapidno napreduju da opremu koja se koristi za poboljšanje

performansi sportista neki nazivaju i „tehnološkim dopingom“. Naime, takmičari su ovaj put upotrebljavali najnoviju nosivu sportsku tehnologiju kako bi povećali šanse da osvoje olimpijsku medalju.

Primjera radi, AR naočare omogućile su biciklistima simulaciju vožnje na stvarnoj stazi u Tokiju, a istovremeno su mogli da prate i svoje vitalne znakove. Plivači su trenirali koristeći nosive predmete koji su mjerili potrebne parametre, dok su tehnologije poput uređaja Sonra 3.0 omogućile praćenje i analizu u realnom vremenu radi instant promjene taktike.

Međutim, sve je više onih koji smatraju da je tu riječ o „tehnološkom dopingu“ budući da sportisti iz zemalja u razvoju nemaju pristup ovim tehnologijama, što može usloviti njihov zaostatak u rezultatima.

Sve što je ove godine predstavljeno u svijetu sporta i TV prenosa postaviće nove standarde. Sportisti će biti još bolji i dostići će nove limite. Gledaoci će se i „na daljinu“ još jače približiti svojim omiljenim sportistima.

Sada možemo bez dileme reći da su, čak i bez publike na stadionima, ove Olimpijske igre zadovoljile očekivanja ljubitelja sporta širom svijeta.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

PREDSTAVLJAMO VAM ZTE BLADE

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

U ponudi uređaja kompanije m:tel možete pronaći najnovije i najprodavanije modele telefona različitih svjetskih proizvođača i brendova. Korisnici svoj odabir uređaja najčešće vrše na osnovu dizajna, brenda, tehničkih karakteristika, ali i cijenovnog ranga. Veoma traženi i popularni modeli koje biraju m:tel korisnici pripadaju i proizvođaču ZTE, te u narednim redovima donosimo nekoliko najvažnijih karakteristika tri najprodavanija modela, koja u m:tel top ponudi uz Preplata + tarife možete kupiti na rate uz popust na cijenu mjesecne preplate.

ZTE Blade A31 posjeduje 5,45-inčni HD ekran, koji će vam u svakom trenutku, bez obzira na to da li gledate film, igrate igricu ili surfujete, omogućiti poseban ugođaj, a minimalistički dizajn i kompaktno kućište sa zaobljenim ivicama pristajaće u svakoj ruci.

Interna memorija od 32 GB biće vam dovoljna da pohranite sve vaše fotografije, video-sadržaje, aplikacije i igrice, bez razmišljanja o tome šta da brišete, a što da zadržite.

Baterija od 3.000 mAh, opremljena inteligentnim sistemom štednje, detektovaće i ograničiti nepotrebno korištenje i omogućiti dugotrajnu upotrebu. Kamera od 8 MP omogućice vam da zabilježite dragocjene trenutke bilo gdje i bilo kad.

Dobro opremljen, **ZTE Blade A7 2020** namijenjen je mlađim korisnicima kao početni telefon ili svima koji žele funkcionalan uređaj za svakodnevnu upotrebu po veoma povoljnoj cijeni.

ZTE Blade A7 je elegantan uređaj lijepog izgleda, sa pozadinom od plastike koja se presijava i na kojoj ne ostaju tragovi. Ovaj telefon je lagan i pogodan za držanje u jednoj ruci iako ima veliki LCD ekran od 6,1 inča, koji omogućava prijatan pregled i rad.

U odnosu na prethodnu verziju, ZTE Blade A7 2020 nudi mnogo više. Trostruka glavna kamera obezbijediće vam odlične snimke, a baterija od 4.000 mAh dugotrajnu upotrebu bez punjenja. Ovaj model dolazi i sa boljim procesorom i više memorije, što će obezbijediti pouzdan rad i dovoljno prostora za muziku, slike i video-sadržaj.

ZTE Blade V30 Vita je najnoviji uređaj u ZTE portfoliju. Posjeduje 6,82-inčni FHD ekran sa selfi kamerom od 8 MP.

I ovaj model ima trostruku glavnu kameru, primarnu od 48 MP, makro kameru od 5 MP i dubinsku od 2 MP, uz

koju ćete se naprsto zaljubiti u fotografisanje. Telefon donosi osmojezgreni čipset Unisoc Tiger T618 uparen s 4 GB RAM-a i 128 GB prostora za memoriju koji se može proširiti putem microSD-a.

Baterija ima 5.000 mAh, što će vam osigurati dugotrajan rad uređaja, a predivan moderni dizajn zadovoljiće i najzahtjevnije ukuse.

ZTE telefone potražite na www.mtel.ba i spojite ih sa Preplata + tarifama koje vam donose neograničenu komunikaciju i najbolje bonuse.

PRIČA O USPJEHU

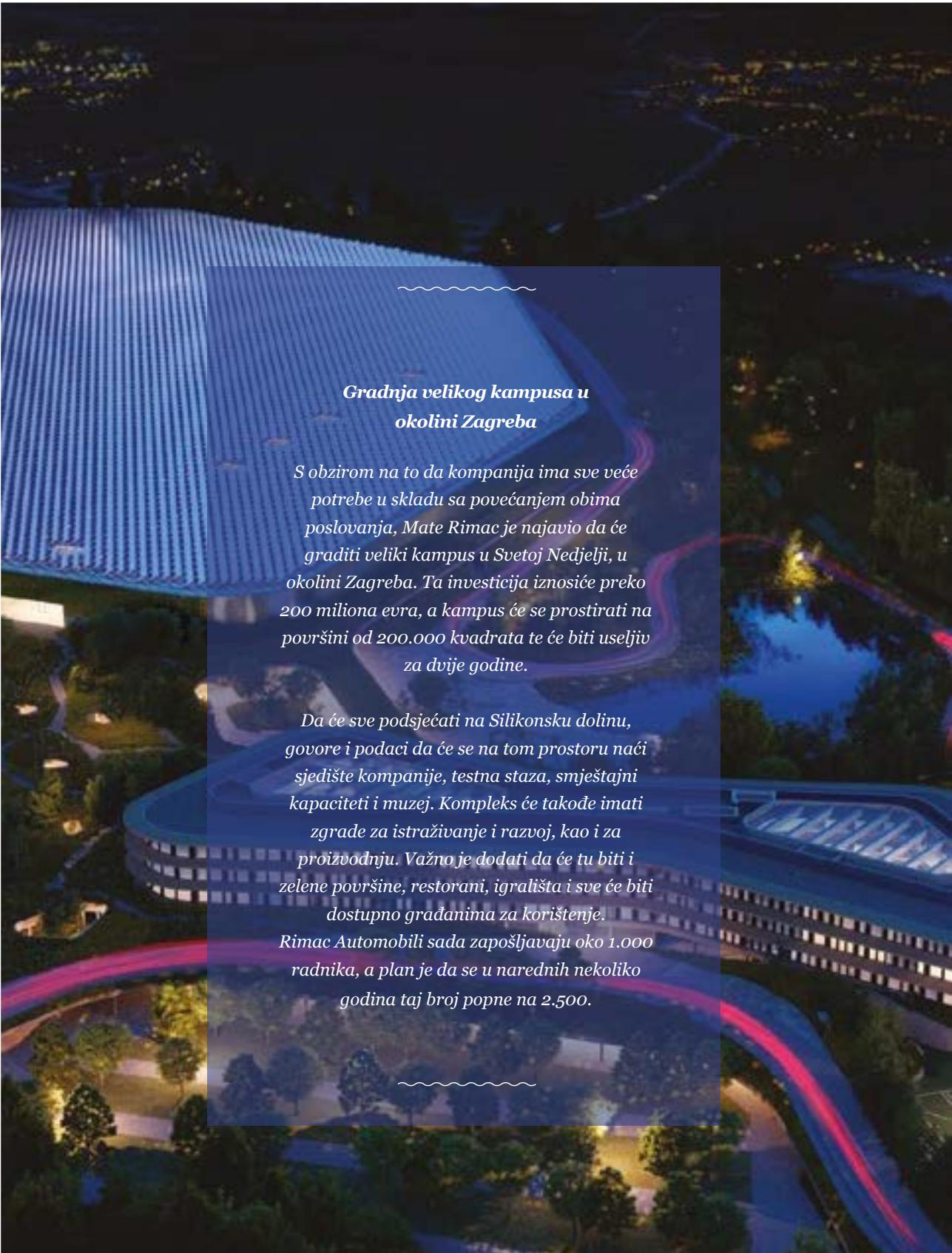
MATE RIMAC

OD OČEVE GARAŽE DO BUGATTI-JA

PIŠE: ZORAN ŠIŠIĆ

Napravio je nevjerojatnu karijeru rekordnim tempom i jasno je da sa 33 godine tek počinje

Gradnja velikog kampusa u okolini Zagreba

S obzirom na to da kompanija ima sve veće potrebe u skladu sa povećanjem obima poslovanja, Mate Rimac je najavio da će graditi veliki kampus u Svetoj Nedjeљi, u okolini Zagreba. Ta investicija iznosiće preko 200 miliona evra, a kampus će se prostirati na površini od 200.000 kvadrata te će biti useljiv za dvije godine.

Da će sve podsjećati na Silikonsku dolinu, govore i podaci da će se na tom prostoru naći sjedište kompanije, testna staza, smještajni kapaciteti i muzej. Kompleks će takođe imati zgrade za istraživanje i razvoj, kao i za proizvodnju. Važno je dodati da će tu biti i zelene površine, restorani, igrališta i sve će biti dostupno građanima za korištenje. Rimac Automobili sada zapošljavaju oko 1.000 radnika, a plan je da se u narednih nekoliko godina taj broj popne na 2.500.

Visionar, izumitelj, dizajner, inovator, preduzetnik, veliki ljubitelj automobila i pionir električnih superautomobila. Neki ga čak porede sa Ilonom Maskom i Nikolom Teslom.

Ovo su samo neke od riječi kojima se opisuje Mate Rimac, 33-godišnjak koji je 2009. osnovao kompaniju Rimac Automobili i koji se sada nalazi, zajedno s Porsche-om, u poduhvatu Bugatti-Rimac.

ŠKOLSKI DANI

Rođen je 1988. u Livnu, u Bosni i Hercegovini, sa tri godine preselio se sa porodicom u Njemačku, a zatim se vratio da živi u Hrvatskoj. Prema vlastitim tvrdnjama, bio je prošječan, pa čak i učenik ispod prosjeka u školi. U Srednjoj strukovnoj školi u Samoboru upisao se na četvorogodišnji program tehničara za mehatroniku, koji objedinjuje računarstvo, mašinstvo i elektrotehniku.

Potom je završio studije i upisao se na Sveučilište VERN u Zagrebu. Prije nego što je napunio 18 godina, pobijedio je na nekoliko međunarodnih takmičenja za inovacije i tehnički razvoj u Njemačkoj, Južnoj Koreji i Hrvatskoj. Jedan od

Domaće nagrade omogućile su mu takmičenje na svjetskom nivou, gdje je uz iGlove prezentovao i Active Mirror System (sistem za uklanjanje mrtvog ugla kod automobila) te sa ta dva izuma osvajao prva mjesta uprkos snažnoj međunarodnoj konkurenciji.

njegovih prvih patenata bio je iGlove, digitalna rukavica koja je mogla zamijeniti miš i tastaturu.

STREET RACE TRKE

U svom BMW-u učestvovao je na street race trkama i na svakoj od njih popravlja slabe tačke automobila. Nije bio

zadovoljan kupljenim dijelovima, pa je počeo praviti vlastite baterijske sisteme i elektroniku. Prije 10 godina njegov električni BMW u trci je pobijedio benzinsku konkureniju, a godinu dana kasnije skinuo je pet Ginisovih rekorda za ubrzanje električnih automobila. Do tada je sve bilo hobi, a nakon toga je počeo biznis.

Roditelji su na sve to gledali kao na mladenački hir, a sve se preokrenulo 2010. godine, kad se za njegov automobil zainteresovala bogata kraljevska porodica iz Ujedinjenih Arapskih Emirata. Rimac je primio poziv od predstavnika kraljevske porodice iz Abu Dabija. Tražio je zanimljive projekte u koje bi njegova porodica mogla investirati i zanimalo se za Rimčev rad.

ELEKTRIČNI SUPERAUTOMOBIL

U međuvremenu je njegova kompanija Rimac Automobili, koju su do 2010. godine činili samo Rimac i dizajner Adriano Mudri, počela raditi na projektu izrade prvog električnog superautomobila. Uz sredstva članova pomenute kraljevske porodice, Rimac Concept_One debitovao je na Sajmu automobila u Frankfurtu 2011. godine sa početnom snagom od 1.088 konjskih snaga. Ta bi se snaga u konačnoj verziji povećala na 1.224 KS.

Proizvodnja Concept_One-a zaustavila se na samo osam primjeraka, ali Rimac i njegov tim sada se pripremaju za početak proizvodnje svježe predstavljene Rimac Nevere, njihovog drugog električnog superautomobila, koji proizvodi 1.940 KS i razvija 412 km/h. Proizvodnja Nevere biće ograničena na 150 jedinica.

BROJNE SARADNJE

Vraćajući se filozofiji života i preduzetništva Mate Rimca, možemo otkriti da proizvodnja električnih superautomobila

Na trkama su mu se smijali, a onda...

Na većinu trka se nije mogao ni prijaviti zbog propisa o kubikaži motora i sličnih pravila, ali zato je odmjeravao snage i tražio mane svojoj elektronskoj jurilici na trkama driftanja i ubrzanja. Jedan od učesnika tih uličnih trka kasnije je ispričao kako Matu Rimca pamti kao klinca kojeg su ostali vozači uvijek dočekivali sa podsmijehom i nisu mu davali nikakve šanse u konkurenциji sa „nabrijanim“ benzincima.

i hiperautomobila nije najvažniji među njegovim ciljevima. Kako je rekao u jednom intervjuu, njegov najambiciozniji projekat (zajedno sa sljedećim Bugatti-jem) jeste plan da postane glavni dobavljač električnih i elektrifikovanih sistema za sve velike proizvođače, posebno za one koji žele razviti nove EV-ove visokih performansi.

Do danas se Rimac Automobili već mogu pohvaliti dugim nizom saradnji i zajedničkih projekata pokrenutih s raznim proizvođačima automobila i dobavljačima za razvoj sastavnih dijelova ili cijelih sistema pogona na električnu energiju. Spomenućemo samo neke: AMG, Aston Martin, Cupra, Ferrari, Hyundai, Jaguar...

GREYP BICIKL

Nakon što se probio u vrh svjetske automobilske industrije, Rimac je počeo sa proizvodnjom Greyp bicikla na električni pogon, koji košta nekoliko hiljada evra. Rimčeva firma proizvodi sve dijelove za taj bicikl; od karbonskog oklopa, šasije, baterijskog paketa do kompletne elektronike i pogonskog dijela.

Trenutno je Rimac Automobili kompanija sa gotovo 1.000 zaposlenih i procijenjenom vrijednošću od 795 miliona evra, sa sjedištem u okolini Zagreba. Njeno vlasništvo podijeljeno je na sljedeći način: Mate Rimac (37%), Porsche (24%), Hyundai (12%) i ostali ulagači (27%).

TESTIRAMO

VOŽNJA ZA UŽIVANJE

- ELEKTRIČNI TROTINET RING RX2

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Jednostavni za prevoz i upotrebu, električni trotineti su pravi izbor za izbjegavanje gradskih gužvi uz gotovo besplatnu vožnju.

Dok traje lijepo vrijeme, vožnju automobilom ili gradskim prevozom zamijenite vožnjom na Ring RX2 električnom trotinetu iz m:tel ponude.

Ring RX2 je trotinet urbanog i kompaktnog dizajna sa odličnim performansama, koji vam garantuje sigurnu i uzbudljivu vožnju. Jednostavno se sklapa, po potrebi ćete ga lako prenijeti ili smjestiti u prtljažnik automobila, a uvijek će izgledati kao nov, jer je okvir napravljen od čvrstog aluminijuma, otpornog na koroziju, prašinu i blato.

Motor trotineta može da razvije brzinu do 25 km/h, pruža bolje performanse težim korisnicima i ima domet vožnje do 20 km sa jednim punjenjem.

Ono što će vašu vožnju činiti sigurnom i udobnom su 8,5-inčne gume i dvostruki sistem kočenja. Takođe,

Ring RX2 ima mnoge detalje za veću bezbjednosti u saobraćaju: farove sa dometom od 6 do 8 metara, zadnje crveno svjetlo, kočionu lamicu, sirenu i gumene drške te gazeći sloj od posebne gume koja sprečava klizanje.

Ring RX2 namijenjen je mlađim, ali i starijim korisnicima, odnosno svima koji žele uobičajenu gradsku vožnju da učine zanimljivom, lakšom i bržom.

Budite dio nove generacije, izaberite Ring RX2 električni trotinet iz m:tel ponude uz koji ćete dobiti i dodatnu opremu: kacigu, torbicu, retrovizor i nosač za mobilni uređaj.

Više informacija o ponudi električnih trotineta saznajte na sajtu www.mtel.ba ili se informišite putem telefona 0800 50 000.

Mi Pametni antibakterijski ovlaživač zraka

**Sterilize and
then Humidify**

NOTIFIKACIJE

PIŠE: MARINELA TALIĆ

” WhatsApp

WhatsApp će za dva mjeseca prestati da radi na nekim starijim modelima mobilnih telefona. Uredaji koje WhatsApp više neće podržavati su oni sa android verzijom 4.0.4 ili jednom od ranijih verzija, kao i iPhone modeli koji rade na iOS-9 ili jednoj od starijih verzija tog operativnog sistema.

” Humit

Humit je relativno nova društvena mreža namijenjena onima koji vole da otkrivaju novu muziku. Ljubitelji muzike su u mogućnosti da dijele isječke (humove) od trideset sekundi i na taj način svojim pratiocima omoguće da otkrivaju novu muziku. Ova društvena mreža nije muzički striming servis, već se putem nje mogu slušati isključivo podijeljeni kratki isječci.

” Twitter

Twitter je predstavio opciju Super Follows, kojom će biti omogućena zarada od tvitovanja, a korisnici će moći da odaberu između tri cjenovna razreda pretplate - 2,99, 4,99 i 9,99 dolara. Ovu opciju za sad će moći da koriste samo punoljetni korisnici koji žive na teritoriji SAD, koji imaju broj pratilaca veći od 10.000 i koji su poprilično ažurni u objavljivanju sadržaja (najmanje 25 tvitova mjesечно). Pored ove opcije, Twitter će korisnicima omogućiti više privatnosti putem opcije za arhiviranje starih tvitova, kako oni ne bi bili vidljivi drugim korisnicima nakon određenog perioda (na primjer nakon 30, 60, 90 ili godinu dana).

” LinkedIn

Pokazalo se da opcija koja je naročito popularna na Snapchatu i Instagramu nije zanimljiva korisnicima LinkedIn-a pa su u toj kompaniji odlučili ugasiti story-je. Iz LinkedIn-a navode kako su kroz opciju za brzo dijeljenje sadržaja mnogo toga naučili te da će poslovnim ljudima ponuditi nešto drugačije i bolje, jer se pokazalo da korisnici ove društvene mreže žele duže i bogatije video-zapise te dodatne kreativne alate kojima će privući veći angažman i pažnju korisnika.

” YouTube

YouTube uvodi nekoliko novih opcija kojima će obradovati svoje korisnike. Najznačajniji novi alat omogućava razbijanje dužih video-zapisa u posebna poglavila vremenskom oznakom sličice za svaki odjeljak. Ova opcija će gledaocima omogućiti bolji uvid u sadržaj svakog video-zapisa. Još jedna nova opcija koja će biti prikazana na telefonima su mali isječci video-zapisa koji se automatski reprodukuju kada pređete prstom preko njih na radnoj površini. Pored toga, Google-ovi alati za automatsko prevođenje dolaze u rezultate pretraživanja te će video-sadržaji biti dostupni većem broju ljudi.

” Facebook

Kompanija Facebook predstavila je Horizon Workrooms, aplikaciju za virtualnu kancelariju na radnom mjestu. Aplikacija omogućava grupne sastanke u virtualnoj stvarnosti i namijenjena je korisnicima Oculus Quest 2 VR naočara. U praksi to znači da su učesnici smješteni u virtualnim konferencijskim sobama, a svaki učesnik predstavljen je avatarom koji ima ekran u obliku gornjeg dijela tijela koji lebdi iznad virtualne stolice za zajedničkim stolom. Aplikacija omogućava radnicima da sarađuju sa drugima koristeći bijelu ploču za pisanje i crtanje, dijeljenje ekrana i slične alate.

SOCIAL SPACE

TREBAJU LI NAM DRUŠTVENE MREŽE ZA DJECU

PIŠE: JELENA PRALICA

Instagram Youth i dalje je samo ideja koja se mnogima (ne) dopada

Uobičajena granica za korištenje društvenih mreža je 13 godina. To ipak ne sprečava mnogu djecu da imaju naloge na nekoj od platformi, pa čak i više njih.

Granice, naravno, treba da postoje. Zašto? Pa zato što se o bezbjednosti na internetu govori sve više, iz dana u dan. Zapravo, govori se o nužnosti postojanja bezbjednosti u onlajn svijetu, gdje, baš kao i u onom stvarnom, najmlađi treba prvenstvo i najviše da budu zaštićeni, prosto zato što su - djeca.

Društvene mreže su danas svakodnevica, nezaobilazan dio života od kojeg ne možemo pobjeći. Internet je dostupan na svakom čošku planete i podjednako privlači sve generacije, koje u onlajn svijetu traže informacije i zabavu. Ni sa djecom nije ništa drugačije, pa korisnike Facabook-a, Instagram-a, YouTube-a, TikTok-a i nekih drugih platformi u određenoj mjeri čine i upravo mlađi od 13 godina.

To ne mora nužno biti loše. Ili mora?

INSTAGRAM YOUTH

Krenimo od početka ili, možda je bolje, od kraja. Tačnije, od posljednje informacije koja se tiče društvenih mreža i najmlađih korisnika. Naime, kompanija Facebook najavila je lansiranje verzije popularne aplikacije za dijeljenje fotografija Instagram za djecu ispod 13 godina.

Instagram Youth bi trebalo da privuče i mlađe korisnike koji još nemaju profile, a iz kompanije navode da je u pitanju čisto poslovna odluka.

Baš iz tog razloga, pojedini su ubrzo nakon što je ova ideja objelodanjena digli drvlje i kamenje. Protivnici pokretanja Instagram-a za djecu navode da im nisu jasni motivi za tako nešto, a ističu i da bi, ukoliko bi ideja i zaživjela, vjerovatno i ostale društvene mreže slijedile taj primjer. Inače, prema zvaničnim podacima, mlađi korisnici se sve više okreću platformama kao što su Snapchat i TikTok. Kao štetne pojave navode cyber bullying i to da platformu koriste i osobe koje na razne načine eksploratišu djecu.

Iz Facebook-a, međutim, kažu da bi Instagram za djecu mogao da bude bezbjednije mjesto za najmlađe, s obzirom na to da oko 40% mlađih od 13 godina već ima profil na toj mreži. Ističu i da bi roditelji na taj način imali veću kontrolu i uvid u onlajn aktivnosti svoje djece.

SAVJETI RODITELJIMA:

- *najgore je da u rotrunosti ignorirate ono što dјijete radi na društvenim mrežama;*
- *pokažite interes za ono što vašu djecu zanima na internetu;*
- *potražite pomoć od djece ako vam nešto nije jasno, čime stvarate prostor za dijalog;*
- *djeca mlađa od 18 godina trebalo bi svoj profil da postave kao privatni, kako bi se smanjila mogućnost za susrete s neugodnim ili neprimjerenim sadržajem;*
- *pojedine profile moguće je blokirati ili utišati, ali i kontrolisati komentare isrod objava te sakriti neprimjerene ili jednostavno ukinuti mogućnost komentarisanja;*
- *edukujte djecu o tome šta je primjерено, a šta ne i savjetujte im da ne prihvataju dopisivanje s osobama koje ne poznaju u stvarnom životu;*
- *postavite granice, s obzirom na to kakvo je vaše dјijete, a svaki roditelj bi trebalo najbolje da ga poznaje.*

EDUKACIJA JE KLJUČNA

Specijalizovane mreže za djecu, smatraju pojedini analitičari, mogle bi, dakle, biti od koristi. Veća pažnja i kontrola sadržaja, navode, dovela bi i do većih mogućnosti sprečavanja zloupotrebe najmlađih korisnika.

Uz to, ističu da bi takve platforme djeci omogućile razmjenu informacija sa vršnjacima, pa bi i na taj način bile sigurniji prostor.

Sve ovo vodi ka zaključku da je kontinuirana edukacija djece kako da koriste moderne tehnologije i ponašaju se na internetu od ključnog značaja.

SOCIAL SPACE

INSTAGRAM TREND:

SPOJ NESPOJIVIH FOTOGRAFIJA

PIŠE: ALEKSANDRA ŠKRBIĆ

Osnivači smatraju da je ispravnost zajednice bitnija od broja korisnika

Instagram je zvanično počeo sa radom 2010. godine. Kroz prethodnih 11 godina uloga i funkcija, kako svih društvenih mreža, tako i Instagram-a, mijenjala se i postajala sve veća. Danas društvene mreže koristimo za čuvanje uspomena, svakodnevnu komunikaciju, ali i u poslovne svrhe.

Koliki je njihov značaj, govori podatak da sve više mlađih usmjerava svoje djelovanje putem virtuelnog svijeta. Instagram je već godinama unazad postao platforma na kojoj možete da plasirate proizvod i uz stručno rukovanje alatima postignete zavidnu vidljivost. Brojne uspješne kompanije odavno su shvatile da će se prodaja njihovih proizvoda ili usluga drastično sporije odvijati bez plasiranja sadržaja na ovoj popularnoj platformi.

Aktuelnosti su se takođe mijenjale vremenom. Od ciljanog dijeljenja sadržaja za malu zajednicu u početku, kada su postavljane fotografije omjera 1:1, danas imamo različite mogućnosti koje uključuju povezivanje sa sajtovima kompanija, dijeljenje trenutnog raspoloženja, cijele koncepte objava te posljednje novitete poput opcije Reels. Čitav tim stručnjaka koji radi na aplikacijama trudi se da redovno osmišljava sadržaj i alate koji će pratiti trenutne potrebe korisnika.

Spoj nespojivih fotografija je novi koncept koji vam pomaže da izadete iz klasičnih okvira Instagram-a. Dijelite uspomene spontano u bilo kojem trenutku.

Ipak, nešto je došlo i spontano, posredstvom društvenih promjena. U vrijeme pandemije, kada je gotovo cijeli svijet ograničen, javio se trend popularno nazvan „spoj nespojivih fotografija“.

U pitanju je dodavanje fotografija koje izgledaju nepovezano i koje na neki način odudaraju od klasičnog koncepta Instagram objava. To su zapravo trenuci koje smo slučajno zabilježili pri svakodnevnim aktivnostima, često potpuno sirovi, spontani i uhvaćeni u pokretu.

Ove nefiltrirane fotografije donose osjećaj povezanosti i jednostavnosti, što je u potpunosti osvježilo izgled Instagram-a. Iako je pomenuti trend nastao tokom 2020. godine, brojni analitičari ističu kako bi bilo dobro da se održi i nakon pandemije. Ovakav pristup društvenim mrežama donosi više zabave i odbacuje sve nametnute postulate koji su ranije uticali na jednolikost sadržaja.

Fotografije mogu prikazivati bilo koju situaciju. Kolekciju nespojivih fotografija možete upotrijebiti kao ilustraciju za neki događaj poput druženja sa prijateljima, ali možete iskoristiti i kao prikaz sedmice, mjeseca pa i protekle godine. U potpunosti možete da stvarate riznicu uspomena, ne misleći o tome da li je nešto dobro fokusirano, da li je dobar ugao iz kojeg fotografišete i slično.

Ovaj trend naišao je na oduševljenje brojnih korisnika Instagram-a koji svesrdno podržavaju koncept neobavezognog plasiranja spontanih trenutaka. Sudeći po odzivu mlađih koji se priključuju dijeljenju ovakvog sadržaja, uskoro bi Instagram mogao da izgleda potpuno drugačije u poređenju sa vremenom prije pandemije.

SOCIAL SPACE

ZAŠTO NEKI MIMOVI POSTAJU VIRALNI

Kako nešto tako jednostavno, sažeto i nezgrapno nosi toliki potencijal za smijeh, olakšanje, čak i utjehu? Istraživači su se bavili ovim pitanjem i dali odgovore...

PIŠE: DIJANA GAJIĆ

Fotografija, video ili tekst – bilo koja vrsta sadržaja može postati mim. To je onaj djelić sadržaja koji može da se kopira, remiksuje i upotrijebi u mnoštvu novih interpretacija radi postizanja željenog efekta.

Mimovi su toliko popularni da se internet bez njih više ne može zamisliti. Koji je posljednji mim koji ste podijelili u nekoj Viber grupi? Čime vas je „kupio“? Ako niste sigurni – otkrićemo vam u nastavku ovog teksta.

KAKO SU MIMOVI NASTALI?

Pojam mima nije nov. Sama riječ potiče od starogrčke riječi „mimema“, koja označava ono što je imitirano. Ali savremeni koncept ovog pojma potiče iz knjige „Sebični gen“ evolucijskog biologa Ričarda Dokinsa iz 1976. godine. Prema Dokinsovom mišljenju, to je „jedinica kulturnog prenosa“, to jest kulturni ekvivalent gena.

Međutim, nećemo previše ulazili u genetiku – bavićemo se evolucijom i funkcijama mima u savremenoj digitalnoj komunikaciji.

PRVI MIMOVI

Vjerovali ili ne, prvi mim koji je ikada kreiran uopšte se nije prvobitno pojavio na internetu. Riječ je o stripu koji je objavljen u satiričnom magazinu „The Judge“ iz 1921. godine u izdanju Univerziteta u Ajovi! Ovaj mim pripadao je tipu „očekivanje nasuprot realnosti“.

A kad je riječ o internetu, jednim od prvih mimova smatra se 3D animacija pod nazivom „Dancing Baby“, koja se počela širiti internetom 1996. godine. Pored njega, neki od vas će se sjetiti i ovih: „Roflcopter“, „It's a Trap“ ili pak mima „Success Kid“.

Danas ne može proći nijedan dan bez barem jednog mima na ekranu naših pametnih telefona, a rekord ove godine drži vjerovatno Berni Sanders.

RECEPT ZA VIRALNOST

Prema nekim definicijama, mim zapravo i nije mim ako ljudi ne doprinesu njegovom širenju tako što i sami počnu da ga koriste i reinterpretiraju.

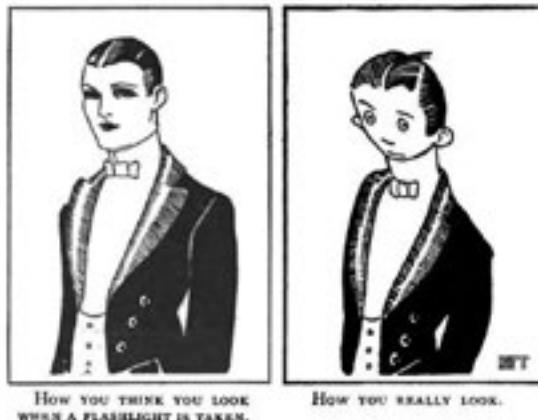
A iako je svaki jedinstven, oni koji postanu popularni ipak slijede određene obrasce i posjeduju izvjesne opšte zajedničke karakteristike: lako ih je dijeliti, lako ih je razumjeti, duhoviti su i jednostavni.

~~~~~

Ako želite kreirati mim koji će postati popularan, prije svega imajte u vidu sljedeće:

mimovi postaju popularni ako se ljudi mogu lako povezati sa njihovom porukom,
mimovi koje je lako kopirati imaju veći potencijal za reprodukciju,
mimovi koji komentarišu aktuelne događaje prije će se proširiti.

~~~~~

Mimovi najčešće postaju viralni ukoliko su uspjeli da ponude relevantan društveni komentar aktuelne situacije, ali tek ako je taj komentar izazvao snažne emocije kod korisnika interneta - bilo da je riječ o uzbudjenju, prepoznavanju svojih idea, smijehu, pa čak i ljutnji i neslaganju sa iskazanim stavovima.

Jaka reakcija posjeduje potencijal da navede korisnika na interakciju, te će on podijeliti mim sa istomišljenicima, komentarisati ga ili pak „odgovoriti“ na njega svojom verzijom istog mima.

Možemo govoriti i o različitim funkcijama mima: on može biti šala, mehanizam za suočavanje sa događajima, društveni komentar, poluga za širenje svijesti, može da zagovara neki cilj ili prenosi osjećaj.

Uspješni mimovi često porode popularne događaje ili artefakte koje ciljna publika lako prepoznaje, a uključuju i reference iz oblasti pop-kulture te događaje koji su ljudima zanimljivi provocirajući njihovu reakciju.

Konačno, humor je od vitalnog značaja za uspješan mim, naročito ako je on pritom jednostavan i privlači široku publiku. Ova jednostavna formula nerijetko je i najefikasnija.

BITI KAO DRUGI

Dobar mim ima još jednu veoma bitnu funkciju - publici će poslužiti kao društveni dokaz da su njeni stavovi, mišljenja i osjećanja validni.

Ako jedan viralni mim prezentuje, na primjer, neprijatnu ili tešku situaciju u kojoj smo se i mi nekada našli, stvara se osjećaj kolektivnog identiteta i olakšanja zato što nismo jedini koji su to iskusili. Kao dokaz tome služi upravo popularnost datog mima.

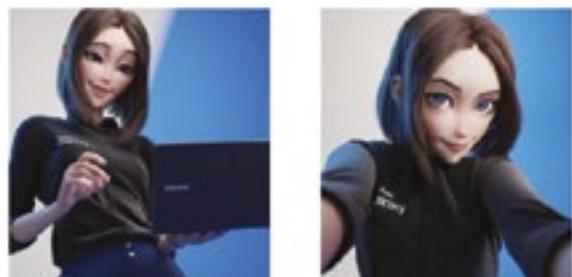
U globalnom svijetu izloženi smo vijestima koje pristižu sa svih meridiana 24 časa dnevno, a najčešće je riječ o neprijatnim događajima koje je teško prihvati i razumjeti. Čak i u takvim situacijama gledanje mimova pomaže ljudima da se nose sa teškoćama, jer djeluje kao dobar mehanizam suočavanja.

Dakle, znamo sve o mimu, znamo kako je nastao, kako se razvijao i kako ga možemo i sami stvoriti. Možda baš vaš mim postane novi globalni fenomen. Zato, na posao!

Fotografije koje prikazuju osobu u krupnom kadru, kao i one na kojima lik pokazuje snažne pozitivne ili negativne emocije, lakše postaju viralne. A bitna je i količina teksta! Mimovi sa mnogo teksta, u odnosu na one bez teksta ili sa veoma sažetom porukom, imaju mnogo manju šansu da postanu popularni.

Apple: We have privacy

Samsung: We have waifu

XIAOMI

XIAOMI REDMI NOTE 9

Maksimalne
performanse

m:tel

MREŽA

SIGURNOST NA INTERNETU

Svima je već poznata činjenica da je internet javno dostupna globalna mreža, koja povezuje razne tehničke uređaje koji međusobno razmjenjuju informacije.

PIŠE: SRĐAN BJELIĆ

Umomentu kad je internet postao javno dostupna mreža, dobili smo beskonačne mogućnosti u vidu komunikacije, edukacije, razvijanja poslovanja, novih radnih mesta, igara, zabave i slično.

Rapidan rast interneta doveo nas je u situaciju da ne možemo zamisliti jedan dan naše svakodnevice bez korištenja ovog, možemo slobodno reći, fundamentalnog alata u 21. vijeku.

Trenutna situacija, prouzrokovana globalnom pandemijom, uzrokuje određene promjene u društvu, koje se manifestuju na svakodnevni život.

Nažalost, osobe koje su ranije koristile mogućnosti interneta kako bi nekog prevarile ili zaradile novac na nezakonitim radnjama dobole su dodatni vjetar u leđa, jer činjenično stanje pokazuje da je onlajn način rada, zastupljen od školstva, slobodnog vremena do

radnih procesa, definitivno najizglednija opcija koja će se još više razvijati u budućnosti.

Pođimo od najmlađih. Kompanija McAfee (antivirus poslovanje) otkriva da skoro 80% djece starosti ispod pet godina koristi internet, a 90% njih koristi ga prije adolescencije. Zatim, istraživanja otkrivaju da visok procenat (70%) tinejdžera krije svoje onlajn „ponašanje“ od roditelja.

Zadatak svih nas kao roditelja, sigurno je edukacija naše djece i neizbjegni nadzor. Povećana aktivnost na internetu podržava dječje učenje, socijalizaciju i razne vrste igre, ali ih istovremeno izlaze pojačanom riziku. Svake godine širom svijeta obilježava se Dan sigurnijeg interneta.

Cilj je što veća edukacija o svim potencijalnim zamkama i opasnostima prilikom korištenja interneta. Microsoft je sproveo anketu na više od 16.000 ljudi širom svijeta, gdje je otkrio kako su najranjiviji upravo mladi korisnici.

Sugestije i prijedlozi su mnogi, od toga da naglasimo da se ne ostavljaju brojevi telefona, preko opreznosti na chat-u, do savjeta da se ne odgovora na sve poruke koje pristignu itd.

Obavezno je korištenje antivirusnih programa renomiranih svjetskih kuća kao što su Kaspersky, McAfee, Cisco i druge.

U našoj zemlji postoje operateri, koji takođe nude u sklopu svojih usluga određene zaštite renomiranih kompanija, gdje možete odabrati određenu sigurnosnu alatku koja će zaštititi vas i porodicu prilikom izlaska u virtuelni svijet.

S obzirom na pandemiju, sve veći broj je i onlajn radnji u kojima kupujemo odjevne predmete putem interneta. Ovaj model kupovine od početka pandemije zastupljeniji je nekoliko stotina procenata u odnosu na prošlu godinu. Kao rezultat toga, vodeće kompanije iz oblasti onlajn kupovine bilježe sve veći rast tzv. phishing napada.

Moramo znati da je bilo koju poruku koja nam stigne, a učini nam se da je njen sadržaj više nerealan u smislu pogodnosti i cijena koje nam se nude, bolje ne otvarati.

Pritisak u poslovnom svijetu nosi još više rizika i opasnosti.

Sajberbezbjednost, kao u privatnom životu, više ne može da se posmatra odvojeno od bezbjednosti u realnom svijetu. Šteta koja nastane kao rezultat ugrožavanja bezbjednosti rada na internetu ili samih elektronskih podataka vrlo je opasna i stvarna.

U komšiluku, u Srbiji, krivična djela protiv bezbjednosti računarskih podataka, prema Krivičnom zakoniku Republike Srbije, uključuju: oštećenje računarskih podataka i programa, računarsku sabotažu, pravljenje i unošenje računarskih virusa, računarsku prevaru, neovlašteni pristup zaštićenom računaru, računarskoj mreži i elektronskoj obradi podataka, sprečavanje i ograničavanje pristupa javnoj računarskoj mreži i neovlašteno korištenje računara ili računarske mreže.

Evropska unija propisuje određene regulative. Direktiva o e-privatnosti i opšta odredba o zaštiti podataka osiguravaju pravni okvir za sigurnost digitalne privatnosti za sve građane EU.

Trenutno je evropska organizacija za sajberbezbjednost (ESCO) sprovela tzv. COVID-19 Cyber Security Response Package, u kojem objedinjuje brze odgovore iz sfere evropske sajberbezbjednosne zajednice.

Kompanije izdvajaju ogromne količine novca na mrežne sigurnosne sisteme kao i na sisteme za kontrolu pristupa. Samo jedan uspješan sajbernapad može prilično da ugrozi bilo koje preduzeće ili veću kompaniju i da se manifestuje kroz finansijske gubitke koji se odmah odražavaju na reputaciju.

Zvuči pomalo surovo, ali stručnjaci i istraživanja za sajberbezbjednost pokazuju da je čovjek najveća prijetnja svakom sistemu!

Zaposleni jednostavno moraju znati da nikako ne treba da otvaraju sve pristigle e-poruke, a naročito ne one koje djeluju i najmanje sumnjivo, jer su izloženi tzv. phising i malware napadu, a mi prilikom otvaranja ove vrste poruka nismo ni svjesni šta se pozadinski dešava.

Postavljanje ličnih šifara koje koristimo mora biti jedinstveno za svaki servis i poželjno je da ih često mijenjamo, uz obaveznu kombinaciju npr. brojeva, velikih i malih slova. Sva preduzeća treba da kontrolišu pristup sistemima i uređajima.

Ukoliko radnik zadužuje laptop uređaj, velika je vjerovatnoća da može biti ukraden. Poslije ove spoznaje, pitanje je šta se može desiti sa sadržajem na ukradenom uređaju. Svaki zaposleni treba da ima i svoje korisničke kredencijale za vrstu posla u domenu svoga radnog mesta za koje je odgovoran.

Vraćamo se na početak, edukacija svakog od nas je najvažniji faktor u internet svijetu. Koliko je to do nas, moramo biti spremni da naučimo i da se pridržavamo uputstava.

BRENDOLOGIJA

BRAND AWARENESS

PIŠE: ALEKSANDRA ŠKRBIĆ

Svijest o brendu postoji kada proizvod/usluga budi emocije kod potrošača

Ukoliko imate vlastiti biznis ili ste neko ko želi da predstavi svoj brend na tržištu, sigurno ste već čuli da morate da radite na brendingu. Jedan od najbitnijih faktora koji utiču na uspjeh vašeg poslovanja je obećanje koje ste dali kupcima ili klijentima. Preciznije, brend vaše firme je spektar emocija i percepција koje izazivate i gradite oko biznisa, kroz neprestanu komunikaciju sa potrošačima.

Moderna praksa brendiranja počela je industrijskom revolucijom, krajem 18. i početkom 19. vijeka. Korporacije su počele kreirati brendove kako bi povećale prodaju izvan mjesta proizvodnje. Neki od najranijih proizvoda koji su prošli ovu praksu jesu alkoholna pića.

Tehnički, brend se definiše kao specifično ime, simbol ili dizajn, a najčešće kao kombinacija te tri stavke koje se koriste za razlikovanje proizvoda posebnog proizvođača. U praksi to je metafora koja radi pod nepisanim ugovorom između proizvođača i potrošača.

Ponašanje potrošača jedna je od glavnih stavki u upravljanju marketingom. Kontinuirano praćenje procesa kupovine i identifikovanje faktora u tom procesu od izuzetne je važnosti za brend. Potrošači su direktni klijenti i da bi ta saradnja bila zadovoljavajuća, potrebni su osluškivanje, prilagođavanje i identifikovanje.

Brand Advocacy je najviši nivo razvoja neke robne marke, odnosno njeno – zagovaranje. Tu vaši postojeći kupci/korisnici informacije o vama prenose drugim, potencijalnim kupcima i to potpuno besplatno.

STATUSNI SIMBOL

Prepoznatljivost je jedan od ključnih ciljeva izgradnje brenda. Uključuje stavke koje razlikuju proizvod u odnosu na konkurentske, a koje će potrošači imati u svijesti.

Sa druge strane, brend predstavlja određenu garanciju da će proizvod (ili usluga) ispuniti određena očekivanja. Osim toga, on je i statusni simbol u smislu imidža. Stoga je veoma važno izgraditi povjerenje u odnosu sa kupcima kako bi se brend mogao održati.

Proces prepoznatljivosti je dugotrajan i naporan. Potrebno je insistirati na vizuelnim oznakama kako bi potrošači mogli u svijesti da povežu vašu kompaniju za oznakom. Treba da budete obazrivi i prepoznatljivi kako se ne biste stopili sa mnoštvom drugih brendova.

Tek kada budete dosljedni u procesu brandinga, možete da govorite o Brand Awareness-u. Ta stavka je značajna jer pomaže biznisu da se izdvoji u odnosu na konkureniju i da stvara potencijalne klijente. Pored toga, podstiče rast firme usred povećane prodaje i boljeg imidža.

JAKA KONEKCIJA

Lojalnost brendu je ono što čini da vam se kupci uporno vraćaju. Što se više publike povezuje sa vašim brendom, povećavaju se šanse da će postati stalni kupci. Oni će

se oslanjati na brend, jer smatraju da će on ispuniti sva njihova očekivanja pošto je ostvarena dovoljno jaka konekcija da iznova koriste iste usluge, bez obzira na konkureniju.

Potrebna je dosljednost i da stojite na raspolaganju potrošačima. To znači da vremenom gradite takav odnos da kupci žele da koriste isključivo vaše proizvode.

S tim u vezi, brend ne čine samo oznaka, simbol i logo. On je mnogo više od toga. Brend je percepcija potrošača o njegovoj vrijednosti koja se kreira u svijesti samog potrošača. Brendiranje pomaže da kompanija doživi kratkoročni rast, ali i dugoročni razvoj te da učvrsti poziciju. Kada su jedan proizvod ili usluga brend, oni sa sobom nose dobar omjer očekivanog kvaliteta, tj. vrijednosti u odnosu na cijenu.

m:

S DRUGE STRANE

HILJADU RIJEČI

Adrija Šenek

U DOBROM DRUŠTVU

ALEKSANDRA ASYA RADONJIĆ

GOVORI 8, PJEVA NA 44 JEZIKA

Rekla bih da sam ja tek svoja, vrlo jednostavna u svom djelovanju – slušam svoje srce, a onda ga čuju i drugi, kaže ova umjetnica

---

RAZGOVARALA: ALEKSANDRA ŠKRBIĆ

Aleksandra Asya Radonjić je umjetnica koja pjeva na 44 jezika, piše, bavi se fotografijom, komponovanjem i grafičkim dizajnom.

Proputovala je pola svijeta nesebično dijeleći emocije kroz pjesme različitih naroda i kultura. Slušaoce muzikom vodi kroz vrijeme, nepogrešivo prenoseći atmosferu podneblja čije numere izvodi.

Tokom svog muzičkog putovanja održala je brojne koncerte, samostalno i u saradnji sa drugim umjetnicima. Nastupala je na mnogim festivalima, u pozorišnim i baletskim predstavama, na umjetničkim izložbama, književnim događajima... Učestvovala je u raznim umjetničkim projektima, kako u zemlji, tako i u svijetu.

Koji jezik najljepše zvuči kroz poeziju? Svaki jezik, zapravo, lijepo zvuči ako je poezija bistra, a duboka. Kada teče kao voda. Neke vode su nemirnije od drugih, a tu se ja radije pronalazim, pa ču reći da meni svi oni zvučno dramatični jezici, poput portugalskog, turskog, poljskog, srpskog, hrvatskog, japanskog, islandskog, farsi, galskog, francuskog i još nekoliko drugih, zvuče ubjedljivo. Sa godinama sve teže odgovaram na ovakva pitanja, jer mi je mnogo štiva priraslo srcu. Ako moram izabrati, neka to bude - farsi jezik (Iran).

Sporazumijevate se na osam jezika. Na kojem jeziku pjevate, a da Vam je sljedeći koji želite naučiti? Svako znanje valja obnavljati, a kad se mnogo toga drži u glavi, svakako da neko znanje popusti ukoliko se ne koristi redovno. Tako da se ja uglavnom bavim time da mi i ovih nekoliko jezika koje već govorim ne iščezne. Doduše, pored romanskih, germanskih, slovenskih i turkijskih jezika, voljela bih načeti neko novo jezičko stablo. Bio bi red da naučim taj japanski već jednom.

Živjeli ste i u brojnim zemljama, koja država je najinspirativnija za umjetnost? U kojoj biste voljeli da ostanete zauvijek? Ne postoji najinspirativnija zemlja, postoji naše unutrašnje stanje. Neki prostori umiju podržati određena stanja duše, pa se tu duša može i lakše izraziti, ne samo umjetnički. Mene nosi neko moje usnovljeno viđenje da mogu svuda biti to što jesam (ukoliko ne vrijedam izvjesne običaje domaćina!), pa se i ne majem mnogo pejzažima oko sebe, inspirišu me - ovom svijetu potpuno nebitni - detalji. Ipak, dobro se osjećam pored vode ili na istoku bilo koje zemlje. Tako da bih zauvijek ostala negdje pored vode - na ostrvu.

Kako Vam djeluje lokalna publiká? Da li je otvorena za Vaše stvaralaštvo? Lokalna publika je pristojna. Barem je to bila na mom posljednjem koncertu. Ranije sam znala doživljavati i neprijatnosti. Uvijek i svuda ima uskogrudog naroda, naroda kojem nije pravo što pjevam pjesme njima nekog drugog, omraženog, naroda. Srećom, ne osvrćem se na to. Meni u publici uvijek sjedi bar desetak pari ušiju koje

zaista putuju sa mnom. Ima tu divnog svijeta, nezavisno od mogućnosti poimanja svega o čemu ja pjevam ili govorim. Volim kad ugledam djecu i starce u publici. Posebno volim znati da ima i znalaca, kako muzikologa, tako i istoričara.

Od svih dosadašnjih nastupa, koji Vam je naročito drag i zbog čega? Bilo je tu divnih iskustava, divnih saradnji, mada sam, uglavnom, one najbitnije koncerte izvela potpuno sama. Ipak, rado se sjetim jednog koncerta na kojem sam bila gost, zajedno sa sjajnim Luisom Gereirom, prije nekih 11 godina u Centru „Sava“ u Beogradu. A pamtim taj događaj, jer sam tada prvi put zvanično dobila potvrdu o kvalitetu svoje interpretacije fado muzike, upravo od njega. Kasnije su se izredali možda i bitniji događaji, ali za ovu priliku izdvajam taj.

Autentična ste umjetnica, posebno na našem podneblju. Da li ste imali neke uzore i ko su oni? Rekla bih da sam ja tek svoja, vrlo jednostavna u svom djelovanju - slušam svoje srce, a onda ga čuju i drugi. Takve danas zovu autentičnim. Nekad je bilo dovoljno ono „umjetnik“. Ne priklanjam se nikome, ali učim iz mnoga čega. Slušam, uglavnom, sad već

Ko bi bila Asya kada se ne bi bavila muzikom?

Kuvar. Bila bih kuvar u dobrotvornim ustanovama. Volim kuhinju i kuhinjski prostor. Rekla bih da sam na tom polju jednako šarolika, kao i u muzici. Kako volim jesti, iako se ne vidi, to bi bilo sjajno zanimanje.

pokojne muzičare, ali niko od njih nije zaista mrtav, jer su ostavili živo blago za sobom.

Koliko je pandemija uticala na Vas kao umjetnicu? Da li je smanjila produktivnosti ili ste otkrili neke nove dubine? Pandemija, ili kako već, me je prikovala na mjestu, presjekla put, kao i mnogima oko mene. Nije mi značajno naškodila kao umjetniku, ali kao živom i privrednom čovjeku jeste. Ja živim od svog posla, isto kao i obućar ili inženjer mašinstva.

Kakvi su Vaši planovi za budućnost? Koja je sljedeća destinacija? Planove odavno ne pravim, obično se jalove, ali se držim nekolicine svojih principa prema kojima ću nastaviti da djelujem u skladu sa datom situacijom. Ja uvijek nešto stvaram, pa kad bude bilo uslova - izdaću neki rad. Sigurno je da želim ponovo putovati, pa ču i o tome razmišljati onda kad se otvori kavez. Postoje zaokružena mjesta na mojoj mapi, ali bih to ostavila za sebe.

SPORT

---

20 GODINA SVJETSKOG TENISA U BANJALUCI

ATP ČELENDŽER „SRPSKA OPEN“

RAZGOVARALA: MILICA KONDIĆ

Za ovaj broj m:agazina razgovarali smo sa Lanom Popović, menadžerom najvećeg profesionalnog teniskog turnira u Bosni i Hercegovini. Lana, koja je 20 godina dio tima ATP čelendžera „Srpska Open“, podijelila je s nama utiske o ovogodišnjem turniru, ali se i prisjetila prethodnih godina, kao i samih početaka kada je ovaj turnir nastao.

Završen je ATP čelendžer „Srpska Open 2021“, kako je protekao ovogodišnji turnir?

Sve je proteklo u najboljem mogućem redu, srečni smo što je turnir od početka do kraja odigran po lijepom vremenu i sve se odvijalo po planu i satnici koja je unaprijed određena. Svi učesnici su testirani na virus korona, te nije bilo oboljelih. Završni meč turnira bio je veoma zanimljiv za našu publiku iz razloga što je u finalnom meču igrao Nikola Milojević iz Srbije, kojem je to bila šansa da i on, kao što su prethodnih godina to učinili Viktor Troicki ili Dušan Lajović, osvoji Banjaluku i na taj način napravi prekretnicu u svojoj karijeri, jer bi tako napredovao, odnosno popravio plasman na ATP rang-listi. Ipak, pobijedio ga je Argentinac Huan Manuel Serundolo, koji je ušao u turnir kao 135 igrač na svijetu, a danas je, zahvaljujući bodovima koje je dobio u Banjaluci, 108. na ATP rang-listi.

Dan prije, u finalu dubla igrala su dva para iz Hrvatske, što je takođe bilo interesantno. Igrala su braća Ivan Sabanov i Matej Sabanov protiv Antonija Šančića i Nine Serdarušića, koji su osvojili pobjednički pehar.

3 puta

*smo dobili i nagradu za najbolji
sportski događaj.*

„Srpska Open“ prvi put je odigran 2002. godine?

Da, tako je, ove godine je odigran 19. ATP čelendžer „Srpska Open“ iako je 20 godina kako trajemo. Nažalost, napravili smo pauzu 2020. godine zbog

epidemiološke situacije. Sljedeće godine ćemo obilježiti 20. turnir. Mnogo je godina iskustva, truda i rada iza nas. Kako su prolazile godine, tako je rastao i turnir, i u organizacionom, i u logističkom smislu. Ove godine imali smo i veliki koncert Aleksandre Radović kao poklon učesnicima i publici za kraj turnira.

Ove godine uvedeni su i određeni noviteti?

U odnosu na ranije godine, mečevi su igrani na novom terenu Nacionalnog teniskog centra, koji je digao čitav turnir na mnogo viši nivo iz razloga što sada imamo kompletno novu infrastrukturu. Osim novog terena i prostorija, teren posjeduje rasvjetu koja je po svjetskim standardima da bi se mogao igrati ATP turnir, odnosno da bi se mogli igrati noćni mečevi. To je bilo fantastično iskustvo i za igrače, i za publiku, koja je mogla da uživa u parku. Cijeli događaj izgledao je

mnogo ljesti i profesionalnije. I ove godine imali smo prenos polufinalnih mečeva, finala dubla i finalnog meča na televizijama Arena Sport, RTRS i ATV, kao i live stream i live score koji je omogućila kompanija m:tel, kao naš glavni sponzor. ATP je prenosio na svojoj oficijelnoj stranici sve mečeve od prvog dana turnira pa do posljednjeg, odnosno finala, tako da je svjetska publika i ove godine mogla pratiti mečeve iz Banjaluke, što je svakako dodatno povećalo gledanost i dobar glas o našem turniru.

Vratimo se malo u prošlost. Kako je sve počelo i kako ste došli na ideju da se organizuje svjetski ATP turnir u Banjaluci?

Sve je počelo 2002. godine, odnosno dvije godine ranije. Pokojni Mišo Radaković imao je ideju i hrabrost da pokrene cijelu priču o organizovanju ATP čelendžera

„Srpska Open“ i dovede profesionalni turnir u Banjaluku. Pripe čelendžera u Banjaluci smo organizovali dva međunarodna prvenstva koja nisu bila u ATP kalendaru, već smo ih organizovali kao pripremu za čelendžer.

Dakle, sami smo pozvali igrače iz okruženja i regije na Otvoreno prvenstvo Republike Srpske. Iako se prvenstvo nije bodovalo, sve smo radili kao da je profesionalni turnir u pitanju, obezbijedili smo i novčane nagrade, bio je uključen i grad Banjaluka. Imali smo veliku promociju u Banskom dvoru, kojom smo predstavili to što radimo i što će publika imati priliku da gleda. Bilo je tada mnogo posla, paralelno smo organizovali i školu za linijske sudije, jer Banjaluka tada nije imala licencirane linijske sudije. Neki od tih sudija i sada rade na turniru iako imaju svoje karijere i redovne poslove.

Kroz turnir su prošli mnogi kvalitetni igrači, od kojih neki danas igraju u samom vrhu svjetskog tenisa?

Uvijek smo imali dobre igrače, od početka turnira su nam dolazili zaista kvalitetni igrači iz cijelog svijeta, vjerujem da je nekim od njih baš naš čelendžer bio vjetar u leđa da napreduju u karijeri. Izdvojila bih neke od igrača koji su igrali na čelendžeru „Srpska Open“, a koji su najviše napredovali, kao što je Dijego Švarcman, koji je u Banjaluci igrao finale i izgubio, a nedugo poslije toga je toliko napredovao na ATP listi te je poslije godinu bio osmi igrač na svijetu.

Na našem turniru igrao je i Italijan Andreas Sepi. Učestvovali su i Viktor Troicki i Janko Tipsarević. Jedne godine igrao je i Džejmi Marej, a prethodno je osvojio Vimbldon miks dubl sa Jelenom Janković. Na „Srpska Open“-u igrao je i Feliks Ože Alijasim, koji je danas teniska zvijezda i 11. igrač svijeta. Igrao je u polufinalu „US Open“-a.

Koliko je značajno da Banjaluka ima turnir kao što je „Srpska Open“?

Veliki je značaj ovog turnira i to za sve. Ako krenemo redom, značajan je za sve ljude koji su uključeni u organizaciju turnira, važan je za sve, od sakupljača lopatica do profesionalnih igrača kojima se pruža prilika da osvoje 80 ATP bodova i napreduju na svjetskoj rang-listi. Sakupljači lopatica su djeca koja vole i treniraju tenis, a turnir im pruža priliku da budu sedam dana na terenu sa profesionalnim igračima, da uče od njih i to im mnogo znači. Neki od njih postanu linijske sudije, neki se nastave profesionalno baviti tenisom. Vrijedno je to iskustvo. Turnir je značajan i za mlade tenisere

koji pokušavaju da izađu na svjetsku scenu. Da bi to mogli, potrebno je da zaigraju jedan ovakav turnir, a za to im je potrebna pozivnica ili takozvani wild card. Mi svake godine dajemo pozivnice za naše igrače da se oprobaju i izađu na ATP listu.

Dajemo tri wild karte za glavni turnir i tri za kvalifikacije. Ove godine mladi teniser iz Srbije Marko Topa zaista je dobro iskoristio svoju pozivnicu i dobio ATP bodove. Za grad i državu ATP čelendžer „Srpska Open“ je veoma značajan iz više razloga, riječ je o teniskom spektaklu i događaju svjetskog ranga. Besplatan je za sve posjetioce. Publici se pruža mogućnost da uživo gleda igrače od kojih će neki zaigrati na svjetskim turnirima, da nešto nauče o tenisu.

~~~~~  
*U svijetu tenisa se zna za Banjaluku, to mi znači  
 i kao Banjalučanki, i kao nekome ko radi taj  
 posao.*  
 ~~~~~

Za promociju Banjaluke, Republike Srpske i Bosne i Hercegovine ovaj događaj je takođe značajan. Sama činjenica da se Banjaluka nalazi na ATP kalendaru i sajtu koji prate ljubitelji tenisa iz cijelog svijeta znači da bilo ko iz svijeta može da klikne i gleda turnire u Banjaluci. Učesnici uvijek ponesu lijepo utiske o nama i rado se vraćaju u naš grad.

Šta Vama znači „Srpska Open“?

Teniski klub „Mladost“ i Teniski savez Republike Srpske godinama zajednički rade na ovom projektu. Ovo je posao koji se voli i koji se radi tokom cijele godine. Rad na ovom turniru je mnogo više od posla, jer svaki sljedeći turnir je novi izazov, bez obzira na dugogodišnju tradiciju i iskustvo koje imamo u organizovanju.

U januaru se aplicira za novi turnir, prilagođavamo se na nova ATP pravila, vodimo računa da svi propisi budu ispoštovani. Lično, kao Banjalučanki i nekome ko je od prvog dana u tome, mnogo mi znači što je Banjaluka na svjetskoj teniskoj mapi i što trajemo sve ove godine. Igrači se rado vraćaju u Banjaluku zbog bodova i gostoprimestva i poznato je u teniskim krugovima da je „Srpska Open“ jedan od igračima najdražih turnira.

TALENTI

GORAN POPOVIĆ

GORKI I NJEGOVA SLATKA POBJEDA

Možda je Goranu Popoviću baš nadimak Gorki donio ličnu slatku profesionalnu pobjedu? A možda je sve samo splet (ne)srećnih okolnosti...

PIŠE: JELENA PRALICA

Mladi Mostarac Goran Popović Gorki stao je rame uz rame sa Robertom Redfordom, Kirkom Glasom, En Hatavej...

On je nedavno diplomirao na prestižnoj Akademiji dramskih umjetnosti u Njujorku, gdje je dobio punu stipendiju. Prije odlaska pokrenuo je crowdfunding kampanju kako bi obezbijedio sredstva za troškove života u Americi.

Talentovan je, uporan, istrajan i snalažljiv. Iako prethodno nije uspio da se upiše na glumu u Sarajevu, to mu je samo, na neki način, omogućilo prekoceanski akademski iskorak...

Profesor engleskog jezika i književnosti u glumačkim vodama. Šta Vas je navelo da uplivate u njih?

Zapravo sam u tim glumačkim vodama plovio odmalena. Svi koncepti koji su njegovali glumu kao umjetničku formu su mi se oduvijek provlačili kroz život. Engleski jezik i književnost upali su u moj život kao B plan, ukoliko ne budem primljen na akademiju, kao što je na kraju i bio slučaj. Tako da plivam ja u glumačkim vodama otkad sam svjestan sebe.

A te vode su Vas odvele – preko okeana. Ni manje, ni više, nego na prestižnu Akademiju dramskih umjetnosti u Njujorku. Kako ste se, zapravo, tamo obreli?

Privlači Vas i muzika.

I šta još?

Onaj sam tip koji je, pored svih grana za koje se mogao uhvatiti, uhvatio umjetničku granu, stoga se bavim crtanjem i slikanjem još od osnovne škole te Srednje škole likovnih umjetnosti „Gabrijel Jurkić“ u Mostaru. Bavim se pjevanjem i plesom. Ples u Plesnom studiju „B-dance“ mi je otvarao instrument na toliko moćne načine i dao mi je toliko mnogo da sam jednostavno odabrao da nastavim rastu u tome.

Pa, ta američka priča je tu bila sasvim slučajna. Nakon završenog Fakulteta humanističkih nauka u Mostaru, objavio sam i sebi, pa i svijetu, da mi je dosta škole i zadaća, te da sam se istrošio za takav način usvajanja znanja. Stoga, lično nisam tražio dodatno školovanje, pogotovo ne u Americi, iz razloga što znam koliko su rigorozno skupi u vezi s pitanjem školovanja. Međutim, ja sam osoba koja mnogo vjeruje u znakove i ne vjeruje u slučajnosti. Tako su ti znakovi za ovu akademiju došli 2019. godine do mene preko Instagram-a. Već tada sam bio mnogo aktivan na Instagram-u, i kad bih god krenuo da objavljujem nešto, post o The American Academy of Dramatic Arts sa fotografijom Grejs Keli me je progonio. I potpuno iz nekog inata i onih znakova o kojima sam maločas pričao, sa šakom skepticizma kliknuo sam „apply now“ i, naravno, potpuno zaboravio na to. Nakon mjesec dana su me pozvali da odaberem gdje ću ići na audiciju.

Svemu je prethodio „gorak“ neuspjeh u rođenoj zemlji. Da li je, samim tim, to svojevrstan slatki trijumf?

I te kako. Ne bih baš nazvao moje iskustvo i rad u mojoj zemlji gorkim neuspjehom. Svojevremeno, projekti u koje sam se upuštao smjelo su bili mnogo uspješni. Međutim, ono što se dešava sa našom zemljom jeste da mi nemamo nikakav marketing. Tako da se za moje stvaralaštvo nije baš mnogo čulo, zbog čega mi je bilo mnogo žao, jer sam uistinu želio da mnogo sarađujem sa ljudima iz glumačkog polja. Međutim, postoji ta neka nevidljiva linija između ljudi koji su završili akademiju i onih koji se bave glumom godinama, a nisu završili akademiju, naravno, čast izuzecima. I upravo takva pojava je mnogo ograničila moje stvaralaštvo u BiH, ta neka „nisu dovoljan“ priča.

Život i studiranje u Njujorku, jednom od najvažnijih gradova svijeta – kako opisujete to iskustvo?

Wow! Ovdje ćete vidjeti i ono što treba i ono što ne treba. Niko vas ne pita da li želite to da vidite, već vam je tu pred očima. Studirati u Njujorku je ludilo, kome god da se pruži šansa, predložio bih mu da definitivno aplicira. Kvalitet života u Americi mnogo je drugačiji od onoga kako se ljudima predstavlja. Amerika je predstavljena kao zemlja mogućnosti, međutim postoji tu mnogo restrikcija i nepravdi prema internacionalnim studentima. Kao student, ilegalno je da radite u Americi. Naravno, možete vi, kao i u svakoj državi, da radite na crno, ali zapamtite da je to mnogo stresno, jer nikada ne znate kada vam inspekcija može doći i oduzeti studentsku vizu zbog ilegalnog rada te vam zabraniti apliciranje za radnu vizu. Njujork je

najskuplji grad u Americi, a Amerika voli da kaže za sebe da su oni centar svijeta i kako nema bolje države, međutim, realnost jeste takva da više nagnje ka državi Trećeg svijeta. Možda je ovo dosta smjelo od mene da kažem, ali možemo dozvoliti sebi iskrenost. Zdravstveni sistem im je preskup i nemoguć. Socijalni sistem je potpuno u zastoju. Sve se vrti oko novca i koliko dugo možete da radite pod ogromnom količinom pritiska. Ovo je država koja je bazirana na radu i brzini, vi baš i nemate vremena za neke užitke kao u našim državama.

Šta Vam je, osim glumačkog umijeća, donio boravak u SAD? Na čemu ste naročito zahvalni?

Mnogo sam zahvalan na nekim novim ideologijama u vezi s pitanjem komunikacije s ljudima. Ovdje se mnogo pazi na koji način se razgovara s ljudima i ogromna pažnja prilaže se mentalnom zdravlju. Mnogo sam zahvalan na tome što prepoznajem osjetljivost kao snagu jednog čovjeka, a ne njegovu slabost. Taj sistem da svako ljudsko biće ima pravo da živi svoj život kako god zna i umije te da je ljudima dozvoljeno da žive svoju istinu je nešto što sam usvojio i što mi se mnogo dopada, i na čemu ću biti vječno zahvalan Americi, među mnogim drugim stvarima, naravno.

Kako su ovdašnji ljudi reagovali na Vaš uspjeh?

Reakcije su bile pune podrške i ljubavi, na čemu sam ekstremno zahvalan. Mnogo ljudi se javilo i pričalo mi kako ih inspirišem i kako samo treba da nastavim. Kako sam dokazao svoju vrijednost, volju, ljubav i snagu. Čuti nešto tako apsolutno je prelijepo.

Čemu ste danas posvećeni, a gdje vidite sebe u budućnosti, u kojim i kakvim vodama?

O budućnosti ne volim da pričam, jer razmišljanje o budućnosti smatram glavnim izvorom anksioznosti, stoga me ta tema ne privlači. Danas se posvećujem audicijama, filmu i teatru, takođe, raspisivanju vlastitih projekata i saradnji sa drugim produkcijskim kućama. I dalje sam u glumačkim vodama, pa ćemo vidjeti do kada i da li to ustinu želim da radim. Mislim, vrijeme će pokazati. Tu smo u životu da se iznova upoznajemo sami sa sobom i tako koračamo kroz njega. Bitno je da, prije svega, naučim koračati kroz život i disati umjereno. Ubrzavanje prirodnog procesa mi nije privlačno, dosad ništa lijepo iz toga nije izašlo. Koliko god je moguće, bitno mi je da sam prisutan u svojoj sadašnjosti, a budućnost je svakako neizvjesna, stoga ona ima svoj tok i svoje vrijeme.

HILJADU RIJEČI

VEDRAN ŠEVČUK ALF

Najsrećniji bi bio kada bi mogao raditi i živjeti samo od stage fotografije, a sve privlačnija mu je i astrofotografija

---

PIŠE: ZORAN ŠIŠIĆ

Vedran Ševčuk, poznat i kao Alf, rođen je 1987. u Banjaluci, gdje je i završio srednju školu za fotografskog tehničara.

„Iskreno, nisam ni znao da će mi ovo biti poziv, iako sam završio srednju školu za fotografskog tehničara. Ljubav prema fotografiji javila se tek nakon srednje škole, kada sam uspio da se, pored nastavnih aktivnosti, malo igram foto-aparatom i njegovim opcijama“, govori Ševčuk.

U svijet profesionalne fotografije ulazi 2008. godine i do danas je uspješno realizovao nekoliko izložbi, od kojih izdvaja prvu samostalnu izložbu 2012. godine, učešće na jedinom National Geographic YourShot Meetup-u na Balkanu 2015, kao i putujuću izložbu u okviru „OK Fest“ karavana, koja je do sada obišla 10 gradova širom Bosne i Hercegovine.

Anegdota koju izdvaja...

Za vrijeme trajanje festivala „ZET od Šipova“, prilazi mi jedna fotografkinja koja me pita koji bend sljedeći svira. Kažem joj „Atheist Rap“, a ona mi upućuje pogled koji govori da nema pojma o čemu pričam. Pitam ju nju da li ih je slušala prije, na šta ona odgovara, skoro pa uvrijedeno: „Neee!!! Ja sam pravoslavka!!!“

„Inspiracija je svuda okolo, samo je problem prepoznati je i natjerati se da se inspiracija pretvori u djelo“, dodaje.

Od 2014. radi kao foto-reporter za regionalni portal Mondo, a godinu kasnije postaje oficijelni fotograf „OK Festa“. Fotografija pod nazivom „Koncert“ donosi mu pobjedu u kategoriji kultura i umjetnost Memorijalnog foto-konkursa „Goran Terzić“ 2020. godine.

„Bio bih najsrećniji kada bih mogao raditi i živjeti samo od stage fotografije, mada je kod nas to nemoguće. Mislim da mi je i ona omiljena vrsta fotografije, jer je, pored street fotografije, možda i najspontanija. Takođe, jedan od podžanrova fotografije koji mi je veoma privlačan jeste astrofotografija, kojem bih volio više da se posvetim, mada je kod nas nemoguće doći do potrebne opreme za nju“, pojašnjava Ševčuk.

Kaže da je kod nabavke opreme veći problem to što ju je u BiH teško nabaviti, nego što je skupa.

„Dodatni problem kod samog profesionalnog bavljenja fotografijom je nemogućnost naplate kako bi to trebalo da bude. Na primjer, za posao koji se na Zapadu bez problema može naplatiti i nekoliko hiljada evra, kod nas se cjenka za nekoliko stotina maraka. Da ne spominjem to da je oprema jeftinija na Zapadu, jer kod njih postoje direktni zastupnici za bilo koju marku ili tip opreme. Kod nas je to većinom druga ili treća ruka prodavca, pa dok se svako ugradi za neki postotak, cijena bude osjetno viša“, ističe on.

Među brojnim svojim fotografijama izdvaja onu Neovajz komete, jer je cijeli dan kada je bila najbliža Zemlji bio oblačan, što nimalo nije išlo u korist astrofotografiji.

„Drug i ja smo se ipak odlučili da odemo na Manjaču, jer je najbliža gradu, a opet relativno daleko da svjetlosno zagađenje ne smeta toliko. Kometa je trebalo da bude vidljiva od nekih 20.30 na nebu, i oko 20.20 nebo se očistilo od oblaka, a nakon desetak minuta ukazala se i ona“, prisjeća se Ševčuk.

MONDO PIŠE

TWITTER UVODI PREMIJUM SERVIS ZA NAJKREATIVNIJE KORISNIKE: OD 2,99 DO 9,99 DOLARA ZA EKSKLUZIVNE OBJAVE I KONVERZACIJE

Tviteraši će konačno dobiti opciju da monetizuju svoje aktivnosti na ovoj mreži

Nova opcija koju je Twitter nazvao Super Follows (superpratioci) omogućuje vlasnicima popularnih naloga da zarađuju od svojih pratilaca. Nova opcija omogućava vam da za mjesecnu pretplatu u rasponu od 2,99 do 9,99 USD dobijete pristup ekskluzivnom sadržaju svojih omiljenih tviteraša.

SUPER FOLLOWS

Za početak Twitter je omogućio Super Follows samo za određenu grupu korisnika. Nova opcija je opisana kao dodatni nivo konverzacije na ovoj mreži, kao i autentična interakcija sa omiljenim pratiocima. Ona omogućava pratiocima da dobiju dodatne konverzacije sa onima koje prate, dok vlasnici popularnih naloga mogu da zarađuju kroz mjesecnu pretplatu.

Prema riječima jednog od ljudi zaduženih za novu opciju na Twitter mreži, „kreiranje Super Follows sadržaja namijenjeno je svima koji donose svoje jedinstvene perspektive i ličnosti na Twitter mrežu, kako bi pokrenuli javne diskusije, uključujući aktiviste, novinare, muzičare, urednike, pisce, igrače, ljubitelje astrologije, stručnjake za njegu kože i ljepotu, komičare, stručnjake za fantasy sportove i mnoge druge“.

IZVOR: SMARTLIFE /

RASPOZNAVANJE

Superpratioci će dobiti posebnu javnu značku, koja će biti naglašena pored njihovog imena kad god odgovore na tвит svog pratioca. Prijava za superpratioca omogućena je klikom

na nalogu onoga koga želite da pratite. Tu je dostupan opis onoga što dobijate za svoju mjesecnu pretplatu, a sistem plaćanja ide preko same aplikacije.

Twitter je takođe objavio uslove koje korisnici treba da ispune da bi mogli da postave Super Follow na svoj nalog:

- da imaju najmanje 10.000 pratilaca,
- da su imali najmanje 25 objava u posljednjih 30 dana,
- da žive u SAD,
- da imaju najmanje 18 godina.

KADA ĆE SUPER FOLLOWS DA STIGNE NA OVE PROSTORE?

Ono što najviše zanima tviteraše sa naših prostora je kada se planira globalna podrška. Prema zvaničnom Twitter blog postu, samo ljudi iz SAD i Kanade koji koriste iOS aplikaciju trenutno mogu da prate određene naloge, a globalna podrška za pratioce koji imaju iOS najavljena je za nekoliko nedjelja. Nakon toga se očekuje dostupnost novih opcija za android i korisnike koji koriste browser.

Twitter već neko vrijeme pokušava da se izbori sa osipanjem broja korisnika uvođenjem novih opcija. Krajem jula najavljena je podrška za negativne ocjene, kako bi se lakše uočavali loši komentari, a u maju je najavljeno da će se ispod tvitova uvesti i reakcije kao što su smijeh i tuga.

Interesantno je da je Twitter pričao i o Twitter Blue pretplati, koja bi omogućila premium pretplatu za korisnike, a nudila bi mogućnosti kao što su Undo Tweets, za koji vjerujemo da briše neželjene objave jednim potezom, i bookmark kolekcija. Pored pretplate, novina sa kojom je krenula lavina promjena bila su Spaces, virtualne audio-sobe za korisnike, zajedno sa kozmetičkim izmjenama i podrškom za 4K sadržaj.

BITKOIN PRVI PUT PRIZNAT KAO SLUŽBENA VALUTA U JEDNOJ ZEMLJI

Salvador je 7. septembra postao prva država u svijetu koja je prihvatile bitkoin kao legalnu valutu

Prema zakonu usvojenom u aprilu, sve trgovine trebalo je da prihvate, gdje je to tehnički moguće, digitalne kovanice kao zakonsko sredstvo plaćanja. Vlada ipak nije propisala kazne za one koji se ne pridržavaju zakona. U Salvadoru se od danas bitkoinom može kupovati zemljište i plaćati porez. Vlada je uoči uvođenja najpoznatije kriptovalute kao službene valute kupila prvih 400 bitkoina i predstavila digitalni novčanik Chivo.

Salvadorski predsjednik Najib Buкеle rekao je da će svako ko preuzme Chivo dobiti početni kredit u iznosu od 30 dolara, a širom zemlje postavljeno je više od 200 bitkoin bankomata. Chivo je pao već prvog dana zbog velikog interesovanja za pomenuti kredit od strane građana.

Vrijednost bitkoina dramatično je porasla i pala u posljednjih godinu dana, podsjećaju svjetske agencije. U septembru 2020. jedan bitkoin vrijedio je 10.000 američkih dolara, da bi se popeo na visokih 63.000 dolara u aprilu 2021. i zatim pao na 30.000 dolara u julu ove godine.

Vrijednost bitkoina porasla je posljednjih nedjelja na 51.000 dolara, što pojedini analitičari povezuju s novostima iz Salvadoru. Bitkoin je za mnoge stanovnike Salvadoru i dalje nepoznаница. Nedavno istraživanje Centralnoameričkog

univerziteta (UCA) pokazalo je da je samo 4,8% od 1.281 stanovnika shvatilo što je to bitkoin i kako se koristi. A više od 68% ispitanika reklo je da se ne slaže s korištenjem kriptovalute kao zakonskog sredstva plaćanja.

Mnogi se boje da će prvi na udaru biti upravo siromašniji stanovnici koji će ispaštati kad cijena bitkoina padne, boje se za svoje penzije, ali i za ekonomsku stabilnost i povećanje pranja novca. Inače, oko 70% stanovnika Salvadoru nema pristup tradicionalnim finansijskim uslugama, a mnogi zavise od doznaka rođaka iz SAD (službena valuta u zemlji je američki dollar).

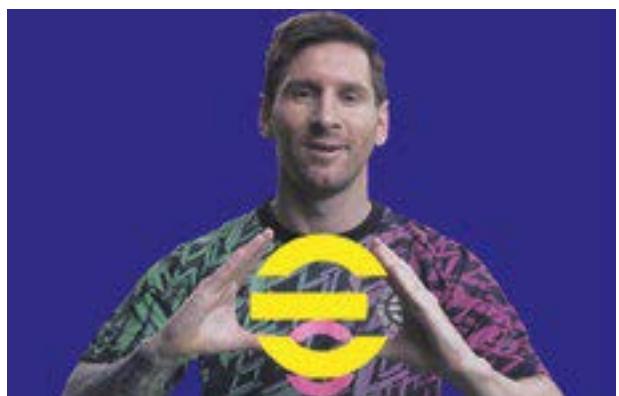
MMF smatra da bi usvajanje kriptovalute kao zakonskog sredstva plaćanja moglo destabilizovati cijene i dovesti finansijski sistem u opasnost.

Evropski parlament je 2018. godine izglasao Regulativu o kriptovalutama, čiji je cilj smanjiti finansijsku anonimnost primjenom pravila za trgovanje kriptovalutama i strožim pravilima u pogledu pravljenja digitalnih novčanika. EP je u oktobru 2020. donio Rezoluciju o digitalizaciji finansijskih usluga i novih rizika u pogledu kriptoimovine.

Portal bug.hr piše da je današnji dan u kriptozaajednici neslužbeno proglašen "Danom bitkoina", a investitori širom svijeta pokušali su se dogovoriti da svako uloži bar 30 dolara u digitalni novčanik kao podršku Vladi i narodu Salvadoru.

PES SE VIŠE NE ZOVE TAKO

Konami je napravio pravu pometnju kad je najavio da će se Pro Evolution Soccer od nove sezone zvati eFootball i da će imati cross-play opciju za sve - od mobilnih telefona, preko konzola do PC-ja. Japanski gigant Konami već je najavio i to da će ovogodišnje PES izdanje (nikako ne možemo da se otresemo starog imena, oprostite nam!) biti free2play model, a najzad znamo i datum premijere pred igračima.

Umjesto kompletног izdanja, eFootball ће se pojaviti sa ogrаниченim sadržajem koji ће rasti iz sezone u sezonom, odnosno kroz ažuriranja na svakih nekoliko mjeseci. Novi eFootball izlazi 30. septembra i donosi prvih devet timova dostupnih za igru kroz prijateljske mečeve u lokalnom i onlajn režimu.

Na raspolaganju ће biti i šest stadiona, i to: Emirates, Camp Nou, Old Trafford, Allianz Arena, Allianz stadion i jedan novi, simbolično nazvan eFootball stadion.

Od starta ће biti omogućena i cross-play opcija, što znači da će igraчи starijih konzola biti u prilici da igraju i protiv onih na PlayStation 5 i Xbox Series S/X. Međuplatformski matchmaking se zasad ne spominje.

Objavljeno je i prvih devet klubova dostupnih za igru: Arsenal, Barcelona, Bayern Munich, Corinthians Paulista, Flamengo, Juventus, Manchester United, River Plate i São Paulo.

Gledajući i prateći ono što se dešava oko PES i eFootball igre, kao i dešavanja u vezi sa Mesijem i Ronaldom, koji su napustili matične klubove, a Juventus i Barsa se nalaze u igri, kao i činjenicu da se svi prave blesavi zbog konstantnih pitanja šta ћe biti sa ova dva igrača, sve ovo nam djeluje pomalo čak i neozbiljno i kao da Konami pravi DEMO igru, tj. nešto što bi trebalo da oblikuje buduće naslove eFootball serijala.

Japanski izdavač je, naravno, svjestan svega ovoga, pa će tokom jeseni i zime biti sve (nadamo se) dovedeno na pravo mjesto, dodati novi režimi igre, ali i Creative Team opcija i još klubova i stadiona.

SUPER MARIO NASTAVLJA DA RUŠI REKORDE: IGRA IZ 1985. GODINE PRODATA ZA DVA MILIONA DOLARA!

Dosadašnji rekord od 1,56 miliona dolara za Super Mario 64 nije trajao ni mjesec dana, jer je anonimni kupac nedavno platio dva miliona dolara za neotvorenu kopiju Super Mario Bros igre za Nintendo iz 1985. godine.

U proteklih godinu dana naglo je poraslo interesovanje za kupovinu starih (vintage) video-igara, posebno onih iz Super Mario serijala prije 30 godina. U julu 2020. godine Super Mario Bros prodat je za 114.000 dolara na aukciji. Četiri mjeseca kasnije Super Mario Bros 3 je postavio novi

rekord sa 156.000 dolara, da bi u aprilu ove godine Super Mario Bros bio prodat za čak 660.000 dolara.

Sulude cifre nastavile su da se redaju kada je u julu ove godine The Legend of Zelda iz 1987. godine za Nintendo Entertainment System - NES prodata za 870.000 dolara. Nekoliko dana kasnije na aukciji Super Mario 64 iz 1996. godine prodat je za pomenutih 1.560.000 dolara.

SUPER MARIO BROS KOMPANIJA

Napomenućemo i da je novi rekord za Super Mario Bros srušen na malo drugačiji način. Naime, kompanija Rally kupuje igre i druge stvari koje sakupljaju kolezionari, poput stripova, karata i figurica, te ih pretvara u kompanije, a onda korisnici mogu da kupuju dionice u njima, poput investicije. Ukoliko neko želi da kupi igru, figuricu, strip ili nešto drugo, investitorii glasaju da li žele to da prodaju ili ne.

Da stvar bude zabavnija, ovo je ona ista igra koja ja u aprilu prošle godine prodata za 144.000 dolara i izazvala je lavinu interesovanja za igre ovog tipa. Tada je Rally kupio igru, koja je kasnije pretvorena u firmu, a dioničari su pristali da je prodaju anonimnom kolezionaru za finu okruglu cifru od dva miliona dolara, nakon što su odbili ponudu od 300.000 dolara prošle godine.

Po svemu sudeći, sa nastavkom ovog trenda, Super Mario sigurno neće biti najskuplje prodata igra u istoriji, pa je sada idealan trenutak da prevrnete fioke, tavane i podrume, možda baš tamo negdje krijete zlata vrijednu igru.

U GALERIJI SANU OTVORENA IZLOŽBA O JOVANU DUČIĆU

U Galeriji Srpske akademije nauka i umjetnosti u Beogradu 7. septembra otvorena je izložba o Jovanu Dučiću, kojom Akademija započinje obilježavanje 150 godina od rođenja ovog velikog srpskog pjesnika, člana SANU i diplome. Izložbu je otvorio predsjednik SANU Vladimir Kostić.

Ističući da je Dučić postao član SANU prije 90 godina, Kostić je podsjetio da SANU od 2015. godine posvećuje čitave godine pojedinim akademicima i ukazao da će Akademiji biti potreban milenijum i po da obilježi sve u dugom redu akademika koji se neprekidno formira već gotovo 180 godina.

„U prethodnim godinama, obilježavajući velikane, nehotice smo učili, ne samo o njima i njihovim stvaralačkim podvizima, već i o vremenima u kojima su živjeli i mijenjali Srbiju. A vremena im nisu bila nimalo naklonjenija nego što su naša nama”, ocijenio je Kostić.

On je ukazao na to da se ne usuđuje da pred mnogo pozvanijima govori o Jovanu Dučiću, pjesniku, i o njegovoj, kako je naveo, tragičnoj „životnoj traktoriji“, koja se posthumno završila povratkom u Trebinje i Hercegovinu, koja ga je „pratila u stopu“.

Autor izložbe pod nazivom „Jovan Dučić: Traganje za novim“, akademik Zlata Bojović istakla je da Dučić pripada redu najpoznatijih književnih stvaralača nove srpske književnosti, u kojoj je ostavio dubok trag, a njegovo djelo izvršilo je veliki uticaj na niz generacija srpskih pjesnika 20. vijeka.

Bojovićeva je istakla da je Dučić bio posvećen stvaranju i dosezanju savršenstva, a cijeli njegov život ispunjen iskušenjima i iskustvima, pri čemu je bezrezervno rodoljublje koje je „mnogo puta skupo plaćao“ bilo jedno od simbola njegove ličnosti.

„Dučića i sve što je stvarao podjednako je za cijeli život obilježila i njegova neprekinuta veza sa postojbinom, posebno sa rodnim Trebinjem, u kojem je proveo samo rane godine života, do završetka osnovne škole, i sa korijenima svoga roda“, istakla je Bojovićeva.

Otvaranju izložbe prisustvovali su i gradonačelnik Trebinja Mirko Ćurić, vršilac dužnosti načelnika Odjeljenja za kulturu, porodicu, sport i obrazovanje Trebinja Slađana Skočajić, i

članovi SANU, a među posjetiocima bili su i čuveni srpski slikar Milan Cile Marinković, kao i princ Filip Karađorđević i njegova supruga Danica.

Prisustvovali su i direktor Muzeja Hercegovine u Trebinju Ivana Grujić i direktor Narodne biblioteke Trebinje Milosava Supić Vuković, a izložbu su podržali Ministarstvo kulture i informisanja Srbije i grad Beograd.

Izložba se sastoji od osam cjelina, koje prate Dučića od rođenja, preko mnogobrojnih velikih puteva kojima se kretnao, do kraja života i do „povratka“ na vječni počinak u Trebinje.

Jedan od odjeljaka posvećen je Trebinju, pri čemu su izloženi vrijedni predmeti iz muzeja u Trebinju, koje je Dučić sakupljao i poklonio rođnom gradu, izložena je i bista Jovana Dučića koju je izradio Ivan Meštrović, oko 150 originalnih dokumenata, fotografija, nota (partitura kompozicija na Dučićeve stihove) i predmeta, kao i veliki broj reprodukovanih eksponata.

Veliki broj eksponata pozajmljen je iz muzeja i biblioteke u Trebinju, iz desetak drugih institucija te od kolekcionara.

Za potrebe izložbe snimljen je i film koji dočarava Dučićovo Trebinje i prikazuje se tokom cijelog trajanja izložbe, a posjetiocima su na raspolaganju i audio-uređaji koji omogućuju slušanje snimaka Dučićeve poezije.

Izložba o Jovanu Dučiću u Galeriji SANU biće otvorena za posjetioce do 8. novembra.

U ROMINGU

A close-up photograph of a camel's head, showing its large eye, long eyelashes, and textured skin. The camel is wearing a decorative halter. The background is a soft-focus view of a sandy landscape and water.

Džurgada

DESTINACIJA ZA SVAKO GODIŠNJE DOBA

Bilo da odmor želite provesti posmatrajući beskrajnu pučinu Crvenog mora ili svakog trenutka iskusiti nešto novo – Egipat je destinacija koja će vam sve to omogućiti.

PIŠE: STEFAN LIČINA

Šta vas prvo asocira na ljeto? Odmor, putovanja, so u kosi ili visoke temperature... Ovo je jedan od onih nizova kojima se ne nazire kraj, jer ljetno je sve ono što vam se sada mota po glavi dok čitate ove redove. Ove godine drugačije, a rekao bih i nešto posebnije. Nakon izuzetno teške 2020. godine, čini mi se kako smo ovo ljetno svi čekali s velikim nestrpljenjem, ali i očekivanjima. Zašto? Pa htjeli smo nadoknaditi propušteno vrijeme, putovati što više, disati punim plućima i bar nakratko se vratiti onom „normalnom“ kakvo smo poznavali.

Nemali broj nas odlučio se upustiti i u avanturu dalekih putovanja. Kažem avanturu, jer je gotovo svako putovanje to i postalo - maske, testovi, različite procedure... ma sve vam je jasno. Na jednu takvu avanturu sam krenuo i ja - odluka je pala da egipatsko ljetovalište Hurgada bude moja ljetna destinacija. No odmah ću vam otkriti da u Egiptu možete jednako dobro uživati u jesenjem ili zimskom periodu, jer je klima tropska, što znači da su temperature visoke i nama Evropljanima izrazito pogodne u tim godišnjim dobima. Ako ste sada u razmišljanju kuda otpovatiti narednih mjeseci, drago mi je da sam vam pomogao u izboru.

Sigurnost je na prvom mjestu! Egipatske vlasti posebnu pažnju posvećuju ovom pitanju, naročito zbog terorističkih napada koji su obilježili neke ranije godine, a sve kako bi turisti maksimalno uživali.

Ali, vratimo se na trenutak ljetu i onom što ova drevna zemlja i njeno najpoznatije ljetovalište mogu ponuditi. Hurgada je definitivno među prvim izborima onih koji žele uživati u hotelskim rizortima, all inclusive konceptu odmora - jednostavno bez ikakvih briga i razmišljanja. Baš sa takvom željom sam i krenuo na put, ali... Moj avanturički duh mi nije dao mira i u sedam dana sam odlučio iskusiti ono najbolje od Egipta. Za one koji se žele potpuno odmarati i samo posmatrati morsku pučinu, nema sumnje da će im Hurgada to i omogućiti. Za nas ostale savršenu kombinaciju čine morska obala, pokoj istorijski čas, zaroni u nestvarne dubine Crvenog mora i prizori savršeni za fotografisanje.

DOBRO DOŠLI U ZEMLJU FARONA

Posjetiti Egipat, a ne upoznati svaki dio zemlje čija je civilizacija stara više od 5.000 godine, bilo bi zaista šteta. Bez obzira na to koliko volite istoriju, činjenica da ovdje možete dotaknuti građevine iz vremena prije Hrista ili šetati putevima kojima su hodili egipatski faraoni, impozantna je sama po sebi. Zato su izleti u drevni grad Luksor ili posjeta piramidama u Gizi među prvim izborima mnogih turista. Ipak, postoji nekoliko činjenica koje morate znati prije polaska. Oba odredišta nalaze se u unutrašnjosti zemlje (čitajte pustinji), što znači da temperature ljeti idu i do vrtoglavih 50°C. Osim toga što je na suncu gotovo nemoguće boraviti više od 10 minuta u komadu, put do ovih istorijskih nalazišta traje pet i više časova. Ovo svakako ne treba da vas odgovori od putovanja, jer ono što ćete vidjeti na ovim odredištima prosto oduzima dah.

OTKRIJTE NESTVARNE DUBINE CRVENOG MORA

Definitivno najbolja stvar koju možete iskusiti u Egiptu je ronjenje sa bocama. Nevjerovatan podvodni svijet i koralni grebeni očaraće vas već u prvom zaronu, i

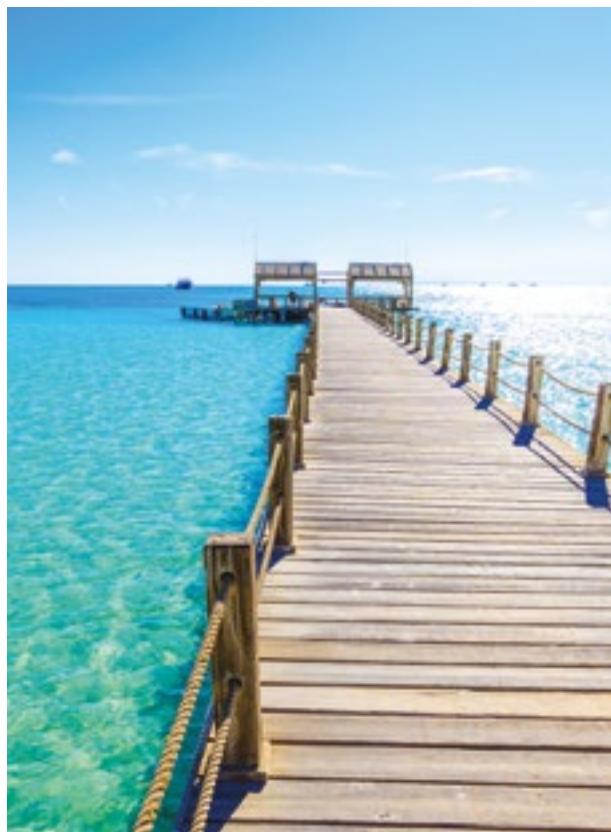
Turizam čini značajan udio u BDP-u Egipta, a dva najpoznatija ljetovališta – Hurgada i Šarm el Šeik godišnje privuku hiljade turista iz mnogih zemalja svijeta.

vjerujte da ćete poželjeti što više vremena provesti pod vodom. U Hurgadi, nekadašnjem malom ribarskom selu koje je danas izraslo u veliku turističku metropolu, postoji na desetine škola ronjenja koje sa svojim brodovima svakog jutra isplovljavaju na pučinu i stotine turista vode na otkrivanje dubina jednog od najčistijih mora svijeta. Ukoliko nikada niste ronili sa bocama, razloga za strah nema, jer ćete sa instruktorom prvo proći obuku, naučiti kako disati putem boce sa kiseonikom, kao i kako komunicirati ispod vode. Zaron obično traje dvadesetak minuta i za to vrijeme se spuštate do dubine od deset metara. Osim korala i raznolikog podvodnog svijeta, uz malo sreće možete sresti i delfine.

MALDIVI NA EGIPATSKI NAČIN

Ako su vam Maldivi na mapi destinacija koje želite posjetiti, onda nikako ne smijete propustiti ni ove egipatske. Smještene u Nacionalnom parku Giftun, dvije plaže s razlogom nose epitet najljepših, jer zlatnobijeli pjesak i 50 plavih nijansi mora baš svakoga ostavljaju bez riječi. Bilo da izaberete Orange ili Paradise Bay, do samog ostrva i plaža je potrebno oko sat vremena vožnje brodom iz Hurgade. A kada stignete na jednu od njih, prosto poželite da zauvijek ostane u tom čarobnom zagrljaju Crvenog mora. No, uživanje u ovom raju na zemlji ograničeno je na dva sata, jer je riječ o nacionalnom parku i mjestu koje ogroman broj turista želi posjetiti. Naravno, i fotografisati, jer neke od najljepših spomena iz Egipta nastaju upravo na ovim plažama.

Bez obzira na to koliko dana proveli u ovoj afričkoj oazi, uvijek će ostati nešto što niste uspjeli posjetiti i vidjeti. Sami turistički aranžmani traju od sedam do 14 dana, što je sasvim dovoljno da sebi napravite idealnu kombinaciju i odmora i avanture. Egitat definitivno ostaje na listi destinacija kojima ću se vratiti, jer je još mnogo toga ostalo neistraženo.

PUTNIČKI SAVJETNIK

- 1. Ulazak u zemlju** - za državljanе BiH potrebna je viza koja se dobija za najviše deset dana, dok državljanи Srbije na samom ulasku u Egipat dobijaju turističku vizu.
- 2. KOVID 19** - za ulazak u zemlju potreban je negativan PCR test ili potvrda o završenoj vakcinaciji sa QR kodom.
- 3. Osiguranje** - bez putnog zdravstvenog osiguranja ne krećite, jer vam je ono neophodno u svim nepredviđenim situacijama.
- 4. Voda nije za piće** - zbog drugačije klime i sastava vode, preporuka je da konzumirate isključivo flaširanu vodu.
- 5. Hrana** - egipatska hrana i začini su zaista drugačiji, pa je zato najbolje prije polaska na put koristiti probiotike.
- 6. Odjeća** - zbog izuzetno visokih temperatura (naročito ljeti), idealna je svijetla i prozračna odjeća, uz korištenje krema sa visokim zaštitnim faktorima.
- 7. Valuta** - Egipćani prihvataju baš svaku valutu, ali se najviše koriste egipatska funta, američki dolar ili evro. Za turiste je najpovoljnije korištenje domaće valute ili američkog dolara, jer se sa razlikama u kursu lokalci ne snalaze najbolje.
- 8. Cjenkanje** - ako ste posjetili Tursku, onda vam cjenkanje uopšte nije nepoznanica. No, Egipćani su to podigli na viši nivo i u stanju su da vas doslovno uhvate za ruku i uvedu u svoju radnju.
- 9. Saobraćaj** - ovo je potpuni haos, ali i posebnost Egipta. Brza vožnja im je u krvi i ne čini im se logičnim da voze u svojoj traci nego, naprotiv, idu posred bijele linije.
- 10. UŽIVAJTE** - Egitat je nevjerojatan kulturni miks i mjesto koje vam garantuje sjajan odmor!

INTERVJU MOBILNIM

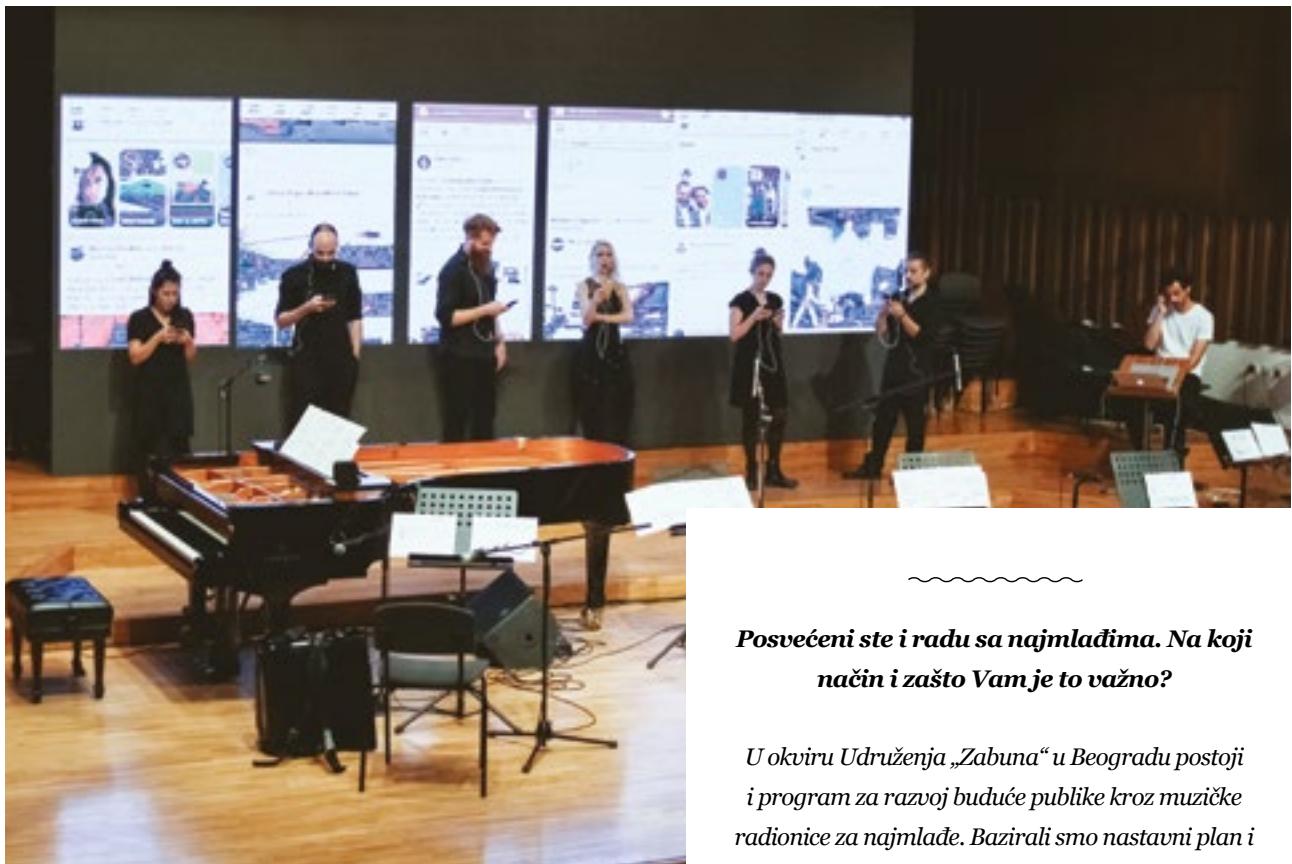
MAJA BOSNIĆ

MUZICIRANJE TELEFONOM

*U mojoj glavi upotreba mobilnih telefona u komponovanju i izvođenju muzike
toliko je zanimljiva i korisna da mi je čudno što to svi već uveliko ne rade*

RAZGOVARALA: JELENA PRALICA

Posvećeni ste i radu sa najmlađima. Na koji način i zašto Vam je to važno?

U okviru Udruženja „Zabuna“ u Beogradu postoji i program za razvoj buduće publike kroz muzičke radionice za najmlađe. Bazirali smo nastavni plan i program na naučnim istraživanjima o uticaju muzike na rani razvoj kod beba i djece pa to upakovali u različite teme i mjesecne zadatke. Tako roditelji i vaspitači dobijaju jasna uputstva na koji način kroz muziku, zabavu i ljubav da stimulišu razvoj različitih vještina kod najmlađih, a mi vjerujemo da tako gradimo buduću publiku koja će odrastati aktivno uz muziku.

muzičarima sinhronizovano pokazuje note, ili materijal i vrijeme trajanja svakog odsjeka, ili uputstva za izvođenje i učeće publike po potrebi. U nekim kompozicijama predstavlja dopunski zvučni instrument koji koriste izvođači ili publika, pa je tako notirana upotreba određenih aplikacija koje stvaraju dodatne zvukove u kompoziciji.

Radi se o tome da, kada god pišem muziku za izvođenje uživo, pored razmišljanja o mogućim zvucima koje instrumenti mogu da stvore, razmišljam o prisustvu ljudskih bića koja upotrebljavaju te neke instrumente, razmišljam i o bićima koja ih posmatraju i doživljavaju nešto novo i zanimljivo posmatrajući i slušajući. Iz tog razloga elementi svakodnevice i trivijalne situacije iz

Mobilni telefon prisutan je u rukama muzičara ili publike, baš kao i u svakodnevici.

Tako bismo mogli opisati stvaralaštvo Maje Bosnić iz Beograda. Ova mlada revolucionarka u muzici, naime, stvara muziku koja se izvodi i uz pomoć mobilnih telefona. Po vokaciji je kompozitorica eksperimentalne konceptualne muzike, neko ko na drugačiji način, ne samo da doživljava muziku, već potpuno bez ograničenja pristupa njenom komponovanju.

Već godinama aktivno istražuje mogućnosti upotrebe pametnih telefona u toku muzičkog izvođenja na sceni, pomjerajući granice u tom pogledu - potpisuje „PHONES:ON - new music with smartphones“, prvi koncert u svijetu na mobilnim telefonima, koji je 2019. izveden u Beogradu, u dvorani Beogradske filharmonije.

Mobilni telefon odavno ima mjesto u umjetnosti (uglavnom u sferi fotografije). U Vašim rukama je prvi put, ne samo na ovim prostorima, na svojevrstan način uведен i u svijet muzike. Kako tačno?

Mobilni telefon u mojim kompozicijama ima više uloga. U nekim kompozicijama je neophodan dirigent koji

naših okruženja često su inspiracija i postaju gradivni element u mojim radovima. Pa je tako, nekako sasvim prirodno, mobilni telefon prisutan u rukama muzičara ili publike, baš kao i u svakodnevici.

Komponovanje i izvođenje muzike na mobilnom telefonu - u pitanju je revolucionaran projekat, zar ne?

U mojoj glavi upotreba mobilnih telefona u komponovanju i izvođenju muzike toliko je zanimljiva i korisna da mi je čudno što to svi već uveliko ne rade. Stalno imamo telefone u rukama i toliko toga možemo uz njih, pa uz malo istraživanja dobijamo nove mogućnosti i tokom stvaranja i izvođenja kompozicija i performansa. To je humana tehnologija namijenjena da nam olakša i nadograđi svakodnevni život, široko je pristupačna i dostupna, što je još jedan aspekt koji mi je važan. Sviđa mi se ideja da nekoj osobi u publici pružim potpuno novo i zanimljivo iskustvo uz pomoć nečega što ta ista osoba ima u svom džepu.

Sa muzičarima Beogradske filharmonije održali ste prvi koncert na mobilnim telefonima na svijetu. Otkud želja i potreba za takvim nekonvencionalnim nastupom?

Već dvije godine ranije počela sam da planiram projekat u kojem bismo našoj publici izveli nekoliko savremenih konceptualnih kompozicija koje nikad nisu izvođene na našim prostorima. Spontano, u međuvremenu sam realizovala i nekoliko svojih kompozicija sa različitim upotrebama mobilnih telefona, pa zatim shvatila da bi neke od već postojećih kompozicija drugih kompozitora mogle da se izvedu uz telefone, i tako se formirao koncept za naš koncert. Pored toga, dodatno sam prepoznala priliku za upoznavanje publike sa savremenom konceptualnom muzikom kroz upotrebu uređaja koje i oni koriste svakodnevno. A posebno je bilo zanimljivo da im pružimo izvođenje dvije kompozicije u kojima publika i učestvuje uz pomoć svojih telefona.

Gdje ste se još predstavili svojim stvaralaštvom?

Do sada su moje kompozicije izvođene u više država, među kojima su: SAD, Tajland, Njemačka, Austrija, Italija, Rumunija, Grčka, Francuska, Švedska, Švajcarska, Engleska i Irska.

„PHONES:ON“ je interaktivni koncert. Kako je publika reagovala i kako, generalno, reaguje na to što radite?

Koncert je i najavljen kao interaktivnan, što je izazvalo veliko interesovanje medija i javnosti i privuklo dosta veliku publiku na sam događaj. Reakcije su bile veoma pozitivne i publika je odlično učestvovala u kompozicijama koje su bile interaktivne. Još od 2010. godine imam izlete

u performanse i kompozicije u kojima učestvuje publika i to je uvijek veoma uzbudljiv proces, ali i rizičan, jer je to uvijek novi eksperiment, svaki put. Međutim, današnja publika se sve više otvara ka nepoznatim i neočekivanim situacijama i rado prihvata prilike za „igranje“ i živu interakciju sa događajem.

A kako muzičari sa kojima sarađujete zapravo reaguju na eksperimentalnu konceptualnu muziku?

Svima je veoma brzo jasno da se u savremenoj muzici radi o kontinuiranim istraživanjima, ispitivanjima i eksperimentisanjima sa drugačijim percepcijama o zvuku i upotrebi raznih instrumenata, uređaja i predmeta. Tako da i muzičari koji se odluče da učestvuju obično već u sebi nose otvoren um, volju da vječito uče iznova i istupaju izvan sopstvene zone komfora. Veliko zadovoljstvo i uzbudjenje daje saznanje da publici i gradu pružamo neka potpuno nova iskustva kroz novu umjetnost.

Nova muzika, novi mediji, nove tehnologije... Postaje li i umjetnost na taj način sve prisutnija i sve dostupnija?

Apsolutno. Kao i sve. I to je sjajno.

Nastojite li na ovaj način da pokažete i da je muzika svuda oko nas?

Definicije mogu biti problematična stvar kada je pojam umjetnosti u pitanju, pa samim tim i muzike. Lično smatram da se umjetnost krije u svakoj namjeri da se pruži novi pogled na nešto, bilo da je to putem materijalnih eksponata ili slanjem ideja kroz pedagogiju i predavanja, ali i to je kompleksna tema. Međutim, ideja koju definitivno uvijek želim da širim oko sebe jeste da smo u svakom trenutku okruženi elementima za igranje i stvaranje, a to su dokazi o životu koje nosimo unutar sebe.

Kojim ste projektima trenutno posvećeni? Šta možemo očekivati iz Vaše „muzičke laboratorije“ u narednom periodu?

Tokom naredna četiri mjeseca očekuje me pet premijera kompozicija koje su narudžbine različitih sastava: „Duo Dubois“ (Italija), „Black Page Orchestra“ za festival „Musikprotokoll“ (Austrija), „Muzikon Orchestra“ (Srbija), „Ensemble Metamorphosis“ (Srbija) i „Free Relations and Extended Endings Ensemble“ (Švajcarska/Njemačka). Skoro svaka od ovih kompozicija je neko novo istraživanje, jer bez tog elementa nemam ni želju da stvaram i igram se idejama i zvucima. Tako da su u jednoj kompoziciji muzičari živa skulptura, jedna kompozicija je pisana za zaštićene uši i preglasan zvuk, jedna je saundtrek za nijemi film itd.

DigitArt

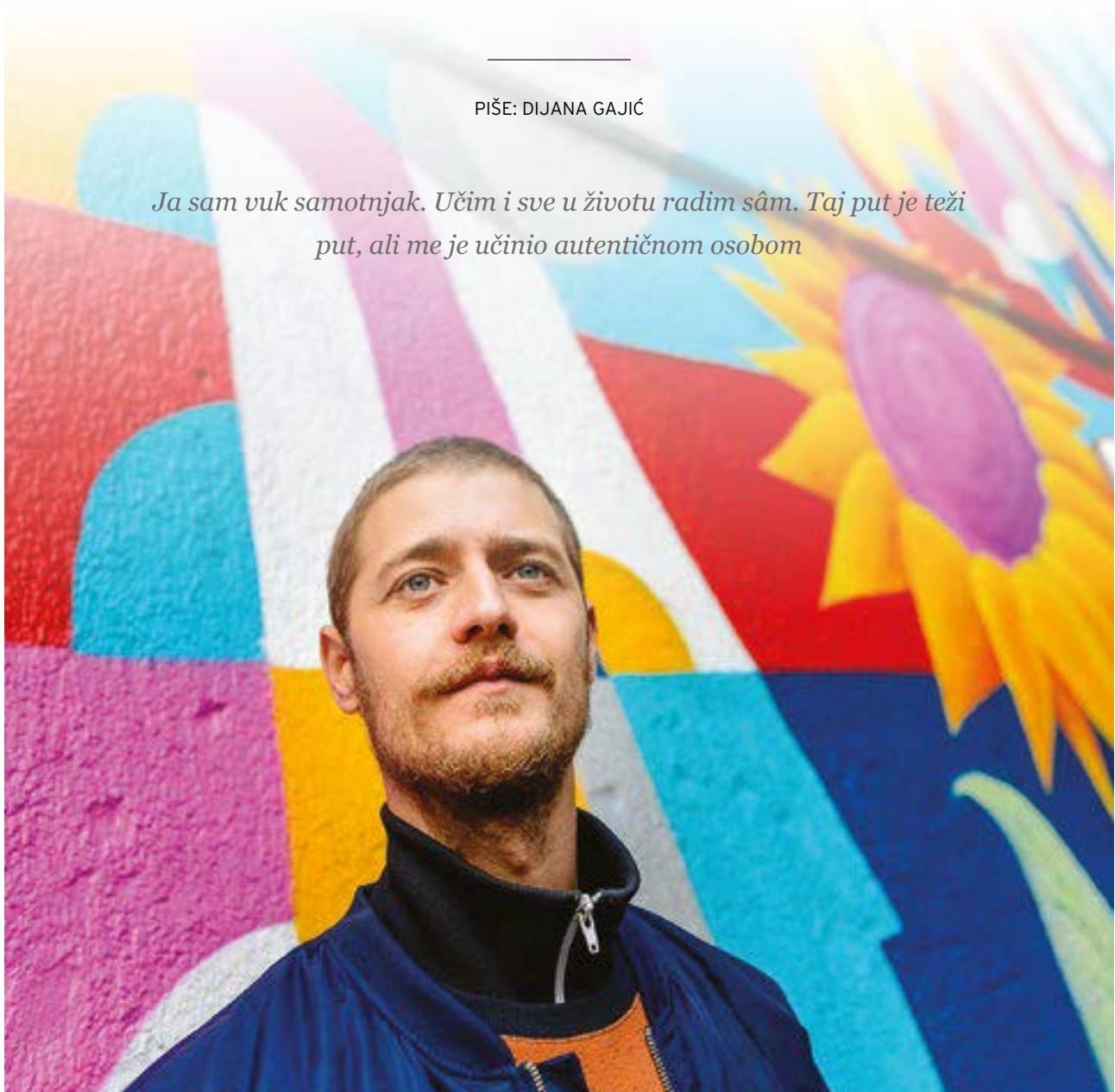
RIKARDO DRUŠKIĆ

LIKOVNI UMJETNIK

PIŠE: DIJANA GAJIĆ

Ja sam vuk samotnjak. Učim i sve u životu radim sâm. Taj put je teži put, ali me je učinio autentičnom osobom

„Rikardo je otjelovljenje energije, konkretizovano kroz umjetnost koju stvara i život koji živi. Život je to konstantnog progresa koji svjesno bira. Ja, Rikardo, sam tragač istine i kao takav u njoj vidim svoj najveći putokaz.“

Ovako počinje svoje predstavljanje jedan od poznatijih likovnih umjetnika u BiH danas, s kojim smo imali priliku da razgovaramo i saznamo sve o njegovom pristupu stvaralaštvu i životu.

„Moja umjetnost nije intelektualna. Iza nje nikada ne стоји neka velika filozofska ideja. Ona nastaje i kasnije opstaje na nivou impulsa, intuicije“, govori on.

Izlagao je širom svijeta i dobitnik je brojnih nagrada, ali ipak kao najdražu izložbu izdvaja onu koju je priredio u sarajevskoj Vijećnici.

„Prekretnica u mom životu bile su nagrade osvojene prvo u Singapuru pa onda i u Americi. Tada sam prvi put pomislio da je umjetnost nešto čime će se ozbiljnije baviti i od čega bih u konačnici mogao da živim.“

Njegova djela odlikuju mnoštvo motiva i boja te impresivna dinamika, a teme koje obrađuje su iz domena duhovnog života – arhetipi koji će čovjeka uvijek zanimati.

„One svojim postojanjem, mislim, više od svega ukazuju na pogrešan sistem vrijednosti i veliku pogubljenost savremenog čovjeka. Ta pogubljenost upravo je rezultat odbacivanja duhovnog, apstraktnog potencijala, koji svaki čovjek ima, a koji, nažalost, biva popunjeno konzumerizmom i materijalizmom. Rezultat toga jesu nesrećni ljudi, lažni osmijesi i velika tuga savremenog čovjeka“, dodaje Druškić.

Za sebe će reći da je u životu svjesno izabrao teži put - onaj na kojem sâm mora da se izbori sa preprekama. Ali motiviše ga želja da živi život u svom punom potencijalu.

„Ja sam vuk samotnjak. Učim i sve u životu radim sâm. Taj put je teži put, ali me je učinio autentičnom osobom. Ipak, vodim se budističkim aksiomom 'sve što imamo jeste ovaj trenutak' i mogu reći da ne razmišljam o prošlosti. Fokusiran sam na svoje ciljeve u sadašnjosti. Preuzimam uvijek veliki teret odgovornosti, fokusa, reda, rada i discipline kako bih svojim snovima dao mogućnost materijalizacije u budućnosti.“

Globalna pandemija je prolongirala njegove planove za dvije izložbe - u SAD i Poljskoj, ali naš sagovornik je sebi već zacrtao nove ciljeve.

„Počeo sam da oslikavam svoj novi ciklus, za koji imam velike internacionalne planove. Ušao sam u novu dimenziju i radujem se radovima koji dolaze, ali i momentu njihove fizičke manifestacije u obliku izložbe koja će se desiti. Nigdje ne žurim. Ulazim u svoje zrelije godine, umjetnost mi je mnogo bolja i ozbiljnija. To me raduje i daje mi osjećaj ispunjene ovozemaljske svrhe“, istakao je za kraj.

Njegov „potpis“ imaju i murali u brojnim gradovima od Brisela do Trebinja, a osim toga, Rikardo je posvećen humanitarnom radu. Posljednji takav projekat je „Budženje svijesti“.

„Želim da to vremenom postane platforma čiji će osnovni zadatak biti širenje dobrog. Nažalost, u našoj državi se činjenje dobrog najviše ogleda u materijalnoj pomoći, a ja mogu biti srećan što sam imao priliku da pomognem ljudima kroz svoju umjetnost. U budućnosti želim da projekat postane jedan mali pokret, u koji će se svi ljudi dobre volje moći uključiti.“

ŽIVOT U PRIČAMA

HALO, NISAM TU!

I NEMOJTE MI ZAMJERITI, MOLIM VAS!

PIŠE: JELENA PRALICA

Već, ispostaviće se, isuviše dugo imam strah od zvonjave telefona.

Dajte, pa čuli ste sigurno i vi za tu vrstu ljudi? Onu koja ne podnosi telefonske pozive?

Jeste? Naravno da jeste! Zato što ja ništa ne izmišljam, jer svi znamo bar jednu osobu, ili smo to i sami mi, koja iz nekog, često i samom sebi neopisivog razloga, osjeti nelagodu kad joj zazvoni mobilni telefon.

Niste? E, onda je vrijeme da saznate i za njih!

Telefonski pozivi se ne razlikuju pretjerano od bilo koje druge vrste socijalne interakcije. Iako se, uglavnom, svode na audio-razgovor, pa sagovornika i ne morate gledati u oči, što za pojedine ljude može biti dosta stresno, telefonski pozivi neke ljude čine jako anksioznim. Da nije riječ o uobraziliji, potrudili su se da dokažu stručnjaci, pa tako, na osnovu njihovih saznanja, danas znamo da neki ljudi zaista mogu da razviju fobiju od razgovora telefonom.

Iako ove redove čitate u magazinu koji je čedo jedne telekomunikacione kompanije, čiji sam i sama korisnik, to ne znači da treba da se pretvaramo da se ovakve situacije ne dešavaju. Jer, naravno, ovo nije priča o ljubavi ili neljubavi prema telefonima, već o tome da nismo svi - isti.

Telefon mi služi za mnoštvo korisnih i divnih stvari. Počevši od poruka koje svakodnevno, bjesomučno na raznim platformama razmjenjujem sa dragim ljudima, preko potrage za korisnim i zabavnim informacijama, do plaćanja računa. O fotografijama i video-snimcima ne treba ni da govorim!

Ali, kao što će svako odmah da primijeti, na ovaj spisak nisam pridodala pozive. Jednostavno, ne volim ih. Ne znam kako to objasniti, ali svaki put kad me neko nazove, ja osjetim blagu nervozu i iz nekog razloga želim da to što prije prestane. A nije da nisam pričalica!

Istraživala sam malo o tome. I sve što mogu da vam kažem stane u pojednostavljenu psihologiju svakog prosječnog laika te vrste, kakva sam i sama - nismo svi isti, pa na isti način ne reagujemo na iste stvari i/ili situacije.

U tim mojim traganjima za korisnim informacijama, saznala sam da je nauka dokazala neke tvrdnje na

ovu temu. Tako, recimo, kao što neki ljudi ne vole da razgovaraju telefonom, postoje i oni kojima pričinjava zadovoljstvo da to rade upravo u javnosti, jer dijele svoje emocije sa drugima, pri čemu njihovo tijelo proizvodi dopamin, koji pozitivno utiče na raspoloženje, san, učenje i ostvarivanje ciljeva.

Isto tako, mnoge ljude spopadne nervoze kad im zazvoni telefon, baš kao što im se desi kad, na primjer, treba javno da održe govor. Prosto, nisu se spremili na nenadan poziv, a podjednako im može biti zastrašujuće da razgovaraju i sa poznatim ljudima jer, eto, nisu baš sigurni šta žele u tom trenutku. Iako su možda samo naumili da ih pozdrave ili pitaju kako su.

Zanemariv nije ni podatak da ljudi može da muči i momenat kad oni treba nekoga da nazovu. Osnovama tog problema takođe se bavila nauka, pa stručnjaci ističu da bi to, u današnjem užurbanom svijetu i životu, moglo da bude i stoga što nikada nismo sigurni da li ćemo sagovornika možda prekinuti u nečemu važnom ili mu narušiti vrijeme za odmor i razbijigu. Da li će, možda, biti nervozan jer smo ga upravo prekinuli tokom doručka ili važnog sastanka...

Sve ovo zapravo ne znači da s vama nešto nije u redu. Ili da s telefonima nešto nije u redu. Sve je u savršenom redu, samo svako od nas ima neki samo svoj, čudan i poseban DNK lanac. Ne treba ga raspetljavati da bismo ga ukalupili.

Možda treba samo malo vježbati da odgovaramo na tuđe pozive. Jer nikad ne znamo šta nose. Ili da se bar javimo i kažemo da trenutno ne možemo razgovarati, a ne da ostavljamo ljude sa druge strane „žice“ da se osjećaju nedorečeno i nekako odgurnuto.

Da vježbamo da lijepa riječ i dalje otvara gvozdena vrata. Tako će biti sa svakim dobromanjernim čovjekom kojeg nazovete i prekinete ga u ko zna čemu. Nije ništa strašno, strašna je samo tišina među ljudima, otuđivanje, čutanje...

Ai', evo, sad moram da prekinem ovaj tekst, neko me zove...

KOMUNIKOLOGIJA

AKTIVNO SLUŠANJE

MOĆNA KOMUNIKACIJSKA VJEŠTINA U KOJU UKLJUČUJEMO SVA ČULA

PIŠE: JELENA MAKSIMOVIĆ

S pravom možemo reći da je aktivno slušanje baza za svaku uspješnu komunikaciju.

ako smatramo da nam je sposobnost slušanja urođena, to baš i nije u potpunosti tako. Istraživanja kažu da u prosjeku pamtimos između 25 i 50 odsto onoga što čujemo. Pojednostavljeni, to bi značilo da, kada pričamo svom šefu, kolegi, klijentu ili supružniku 10 minuta, on obrati pažnju najviše na polovinu rečenog.

Često se dešava da razgovore sa drugima završavamo zbumjeni, frustrirani te ne uspijevamo da ostvarimo ciljeve u komunikaciji koje smo naumili. Zbog toga ne iznenađuje činjenica da često imamo smanjen interes za komunikaciju, poteškoće u održavanju pažnje dok pričamo s nekim ili nam jednostavno nedostaje vještina i tehnika aktivnog slušanja.

Potrebitno je u stvari, kao i za sve ostalo, uložiti samo malo truda i pozabaviti se isprobanim vještinama koje će u svakom slučaju poboljšati našu sposobnost da postanemo bolji slušaoci, a samim tim će poboljšati i naš odnos prema drugima i učiniti nas uspješnijim u svakodnevnoj komunikaciji, kao i u obavljanju poslovnih zadataka.

PAŽLJIVO SLUŠAJTE SAGOVORNIKA I TO POKAŽITE NA PRAVI NAČIN

Možda nekada nismo ni svjesni činjenice da često prekidamo druge dok pričaju, jer želimo da im kažemo nešto prije nego što nam „odlutowi misli“, upadamo im u riječ, jer želimo da se nadovežemo na ono što su upravo rekli. Nekada sagovornike samo iz pristojnosti puštamo da govore, kako bismo na kraju mogli reći naše mišljenje, a da ih uopšte nismo ni slušali...

Sve su to navike koje treba da mijenjamo. Kako? U komunikaciju sa drugima udite bez predrasuda i namjere da prekidate i dajete savjete. Slušajte sagovornika pažljivo i bez osuđivanja. Poslužite se pravilnom neverbalnom komunikacijom, pratite sagovornika pogledom, klimajte glavom, blago mu se nagnite, nasmiješite se ukoliko to dozvoljava tema razgovora, a možete i govoriti riječi poput: „Mhm“, „Da“, „Razumijem“ i sl. kako biste pokazali da zaista pratite ono što vam govoriti.

BUDITE STRPLJIVI I KORISTITE PAUZE U RAZGOVORU

Mnogi od nas misle da čutanje i tišina u komunikaciji predstavljaju neugodnu situaciju i tražimo načine kako da je prekinemo. Upravo u takvim situacijama često počnemo pričati manje pametne stvari nakon kojih nam kasnije bude neprijatno. Treba naučiti da pauza u razgovoru uopšte nije loša, čak je i preporučljiva.

Slobodno iskoristite nekoliko sekundi prije nego što svom sagovorniku odgovorite, jer na taj način pokazujete mu da ga poštujete, da ste uzeli u obzir sve informacije koje vam

je rekao, da razmišljate o onom što je rekao i poštujete njegovo mišljenje, a sebi ste dozvolili da sagovornika čujete na jednom dubljem, promišljenijem nivou. Pri tome smanjujete rizik da ga prekinete u slučaju da nije gotov ili ima još nešto da doda.

POSTAVITE PITANJA ZA RAZJAŠNAVANJE

Nikada nemojte da prepostavite da ste nakon razgovora odmah sve razumjeli i da ste odmah sami donijeli zaključak. To rade samo amateri.

U toku razgovora dozvoljeno je postaviti pitanja kako biste razjasnili sve ono što vam nije jasno. Ne zaboravite da onaj ko pita (ali ne prekida) često ima kontrolu nad razgovorom. Pitanje koje uvijek možete postaviti sagovorniku i koje će ga podstaći da vam da još više informacija je veoma jednostavno i glasi: „Kako to mislite?“

Zbog čega je ovo važno? Činjenica je da mi ljudi govorimo 100-150 riječi u minuti, dok ih slušamo čak 600. To ujedno znači da, kada mi govorimo, naš sagovornik u stvari odvaja samo jednu četvrtinu svojih mentalnih kapaciteta da nas prati, dok su mu tri trećine slobodne da razmišlja o bilo čemu drugom - te nas onda često i prestane slušati. Međutim, kada mu omogućimo da govoriti, onda je njegova pažnja u potpunosti na nama. Zato - postavljajte pitanja!

PARAFRAZIRAJTE

Dokaz da ste nekog zaista saslušali i u potpunosti čuli sve što je rekao je da parafrazirate. To možete da učinite frazama kao što su: „Ako sam vas dobro razumio...“, „Rekli ste da...“ i sl.

Parafraziranjem se dolazi do najboljeg, win-win ishoda u komunikaciji, jer ćete sagovorniku pokazati da ste ga razumjeli, što će ga obradovati i automatski povećati povjerenje, ili naprotiv, da ga niste dobro razumjeli, pa će vas on ispraviti i dati vam tačne informacije.

KORISTITE OTVORENA PITANJA

Otvorenim pitanjima ne samo da ćete vašem sagovorniku pokazati da ga aktivno slušate, već ćete od njega dobiti informacije koje vam on sam možda ne bi ni rekao. Otvorena pitanja su ona koja počinju sa „Ko...?“, „Šta...?“, „Kada...?“, „Kako...?“, „Koji...?“, „Zašto...?“, „Kako to da...?“ i sl. Svakako ih koristite u vašoj sljedećoj komunikaciji - iznenadićete se do kojih informacija ćete doći!

Počnite što prije da koristite ove tehnike i vidjećete kako ćete vrlo brzo unaprijediti svoju komunikaciju. Izbjegićete frustracije, nerazumijevanje, nesigurnost, ljutnju, zbumjenost, a poboljšaćete svoju radnu produktivnost i odnose sa drugima. Jednostavno, naučite da slušate!

MINI-SAVJETNIK

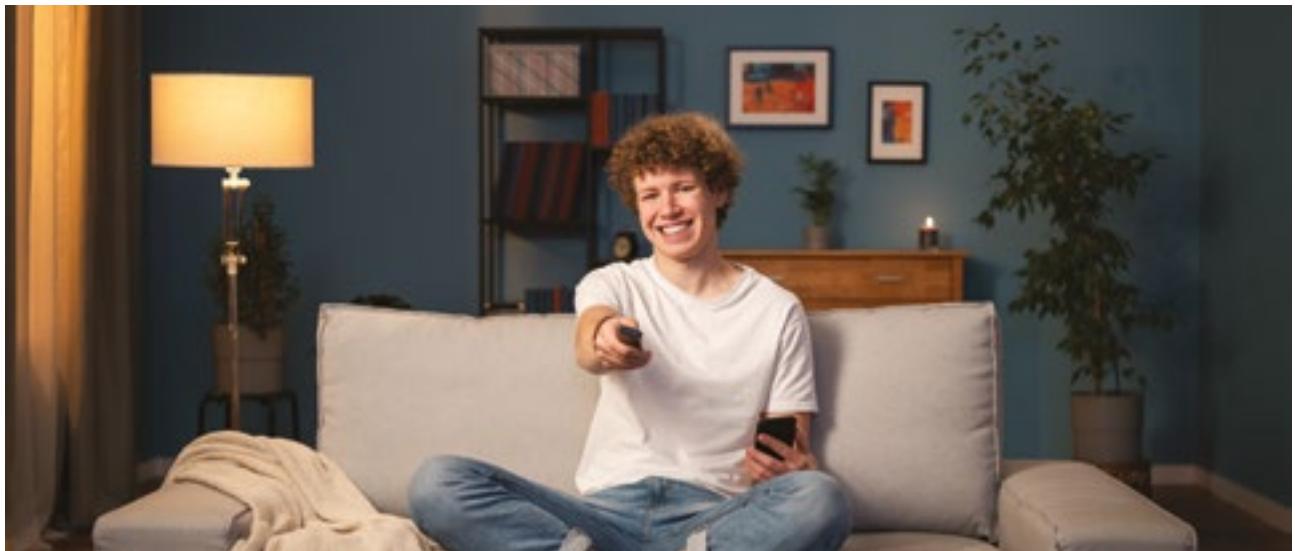

KAKO DA IZABERETE NOVI TELEVIZOR IZ M:TEL PONUDE

PIŠE DARKO BAJIĆ

Uživajte u najboljim TV sadržajima na novom, velikom ekranu

Potreban vam je novi televizor? Interesuje vas kupovina televizora na rate iz m:tel ponude, ali niste sigurni koji želite izabrati?

Nekoliko osnovnih stvari određuje ono što vam najbolje odgovara, a to su veličina televizora, rezolucija ekrana, korištenje interneta i aplikacija i, naravno, cijena.

Najnovije tehnologije omogućile su velike televizore po prihvatljivim cijenama, a za prave ljubitelje filmova, serija i utakmica važi pravilo „što veći ekran, to bolje“. Ipak, važan je prostor u koji ćete smjestiti novi televizor i minimalna udaljenost u odnosu na veličinu ekrana kako se ne biste izgubili u slici. Za televizor od 50 inča idealna udaljenost počinje od 2 metra, dok za veći ekran od 60 inča ona iznosi oko 2,5 metara.

Ukoliko volite velike ekrane i imate dovoljno veliku prostoriju, preporučujemo vam Samsung Smart TV sa ekransom od 55 inča ili Philips Smart TV od 55 inča. Za ljubitelje najvećih ekrana tu je Samsung Smart sa ekransom od 65 inča.

Ukoliko televizor namjeravate smjestiti u manju prostoriju, preporučujemo vam LG UHD televizor od 49 inča, Sony Android televizor isto od 49 inča ili Tesla modele kao što je Tesla televizor od 32 inča inča ili Tesla Android TV od 40 inča, koji će odlično odgovarati dječijim sobama.

Što se tiče rezolucije, što je više piksela na ekranu, slika će biti oštrijia i jasnija. Full HD rezolucija će odgovarati većini vaših potreba, ali ukoliko filmove ili serije birate iz neke streaming videoteke, kao što ih možete pronaći u m:tel ponudi, onda će do izražaja doći 4K rezolucija ekrana.

4K je visoka rezolucija ekrana od 3.840 x 2.160 piksela i u m:tel ponudi naći ćete mnogo takvih modela različitih proizvođača.

Kada je u pitanju Smart TV, to znači da televizor pomoću sopstvenog softvera i putem Wi-Fi mreže može da omogući razne sadržaje sa interneta: YouTube, pristup društvenim mrežama i korištenje određenih aplikacija.

Ako je u pitanju Android TV, onda ćete putem Google Play Store-a na raspolaganju imati mnogo više aplikacija.

Pametni televizor sve više postaje očekivana funkcija, a u m:tel ponudi većina modela svjetskih proizvođača je Smart TV ili Android TV.

Za budžetske korisnike i korisnike koje prvenstveno zanima TV program, postoji ponuda kvalitetnih televizora po povoljnim cijenama. Među cjenovno najkonkurentnijim su Tesla modeli, koji nude sjajan odnos cijene i kvaliteta. Odlikuje ih jednostavnost upotrebe te jasnoća i oštrina slike, a aktuelnu ponudu možete pogledati na www.mtel.ba.

Uživajte u svim pogodnostima moderne televizije uz novi televizor kupljen na rate. Ako se do kraja avgusta ove godine odlučite da postanete novi m:tel IPTV korisnik ili reugovorite postojeći paket, kao bonus dobijete i Apollon videoteku na besplatno korištenje do 31. oktobra 2021.

Više informacija o m:tel ponudi televizora na rate potražite na www.mtel.ba ili saznajte besplatnim pozivom na broj 0800 50 000.

PREPORUKE

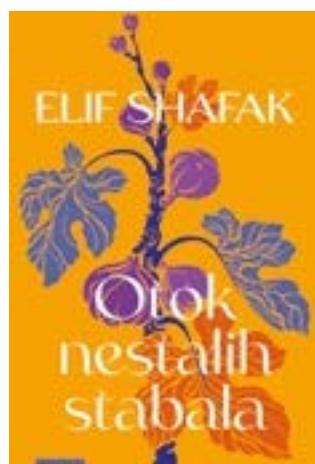
PIŠE: TANJA JURIĆ

KNJIGA

„Ostrvo nestalih stabala“

U romanu „Ostrvo nestalih stabala“, nagrađivana autorka Elif Šafak donosi nam raskošnu, čarobnu priču o pripadanju i identitetu, ljubavi i traumi, sjećanju i zaboravu, ljudskom uništavanju prirode te napokon - obnovi.

Godina je 1974., na ostrvu Kipar. Dvoje tinejdžera sa suprotnih strana podijeljene zemlje nalaze se u konobi, u gradu koji oboje zovu svojom kućom. Ta konoba je jedino mjesto na kojem se Kostas, Grk i hrišćanin, i Defne, Turkinja i muslimanka, mogu naći, u tajnosti, skriveni pod pocrnjelim gredama sa kojih vise bijeli luk i čili papričice. Tu se mogu naći najukusnija hrana u gradu, najbolja muzika i najfinija vina. Ali ima još nešto što to mjesto čini tako posebnim: ono dopušta posjetiocu da zaboravi, makar i na nekoliko sati, na vanjski svijet i svu njegovu tugu. U sredini konobe je smokvino stablo. To stablo će svjedočiti njihovim tajnim, srećnim susretima i njihovim tihim, prigušenim rastancima. Stablo će biti ondje i kada izbjije rat, kada od glavnog grada ostanu tek ruševine, kada tinejdžeri iščeznu i razdvoje se. Godinama kasnije, u sjevernom Londonu živi šesnaestogodišnja Ada Kazancakis. Nikada nije posjetila ostrvo na kojem su joj roditelji rođeni. Očajna i željna odgovora, odlučuje da raspetlja godine tajni, razdvojenosti i tišine. Jedina poveznica koju ima sa zemljom svojih predaka jeste Ficus carica, smokva koja joj raste u dvorištu.

SERIJA/FILM

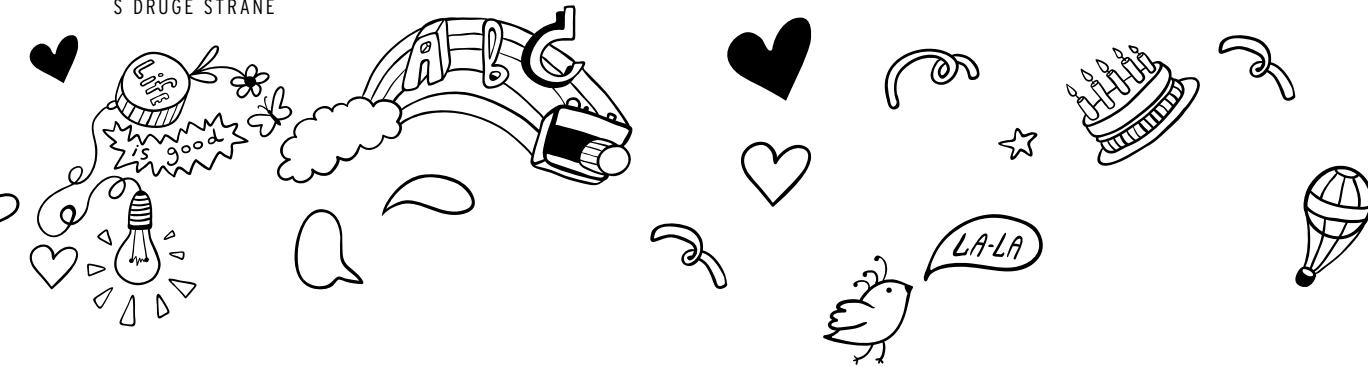
„Gomorrah“, u iščekivanju pete i posljednje sezone

Revolucionarna i mračna, šokantna, brutalna serija koja se mora pogledati kako bi se uistinu shvatio svijet italijanskog podzemlja, nastala je prema istoimenoj knjizi italijanskog novinara i pisca Roberta Saviana iz 2006. godine.

Serija „Gomorrah“ prikazuje brutalan mafijaški svijet i djelovanje klana Camorra (jedna od najmoćnijih kriminalnih organizacija u svijetu koja svoje sjedište ima u Napulju) i to radi bez imalo uljepšavanja, što je čini potpuno drukčjom od svih dosadašnjih serija te tematike.

Četiri sezone serije dostupne su u m:tel HBO videoteci, gdje možete pogledati i film „L'immortale“ (Besmrtni) koji je zapravo spinof serije.

MUZIKA

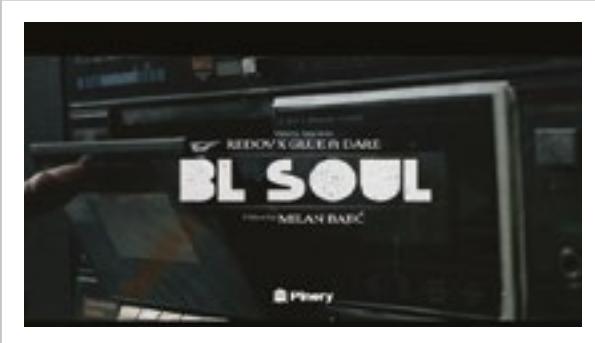
„Pinery Records“

Singlom „BL Soul“, koji je posvećen gradu Banjaluci, a koji izvode reperi Redov i Glue te Dare, poznati kajakaš i vrhunski sportista iz Banjaluke, muzičari su privukli veliku pažnju građana grada na Vrbasu.

Temelj produkcije je producent Aleksej Stanivuković, koji je i zaslužan za melodiju „BL Soul“, a muzičari su Nemanja Mačinković, reper koji se potpisuje imenom Redov, Damjan Tepić pod pseudonimom Glue, takođe umjetnik i odličan tekstopisac.

Važno je spomenuti pjesmu „Novi dan“, koja je nastala po pozivu Organizacije „Fondacija lokalne demokratije“ iz Sarajeva, a koja sprovodi projekat u okviru „Podrške sigurnoj mreži“ te za cilj ima podizanje svijesti o važnosti prijavljivanja i reagovanja na nasilje u porodici i oko nas. Pjesmu „Novi dan“ potpisuje banjalučka ekipa predvođena Darkom Savićem Daretom i Nemanjom Mačinkovićem Redovom. Njih dvojica ovoga puta udružili su snage s Andreom Vulić i kroz tekst koji je prava priča iz dva ugla - ugla posmatrača i ugla od raslog čovjeka koji se prisjeća nasilja u porodici kad je bio dijete - pozvali su sve ljude da prekinu tišinu i prestanu da ignoriraju postojanje nasilja oko nas.

Ukoliko niste imali priliku da poslušate ove sjajne momke, preporuka je da poslušate pjesme „Hoću“, „Gdje si“, „Balkanskim ulicama“...

BLOG

www.riopricesaputovanja.com

Iza sve nas koji čekamo kraj pandemije i pravimo planove za putovanja, preporuka je blog „Rio priče sa putovanja“.

Iza omiljenog onlajn odredišta svih ljubitelja putovanja iz regije stoji Robert Dacešin, koji je do danas proputovao 58 zemalja i bio na pet kontinenata. Rad na putopisnoj emisiji bila je njegova životna želja, koja se i ostvarila. „Po svijetu sa Robertom Dacešinom“ svi zainteresovani mogu gledati na njegovom YouTube kanalu.

Robertov potencijal 2016. godine prepoznao je kompanija m:tel, kada je kao autor bloga „Rio priče sa putovanja“ bio jedan od pobjednika konkursa m:blogger.

HUAWEI P40 Serija

U SARADNJI SA

EXPLORE IT ON
AppGallery

consumer.huawei.com
Product color, shape, interface and functions for reference only. The actual product may vary.
CEP0000000000000000

OnePlus
Nord N10 5G

Be like...whoa.

m:tel

SAMSUNG

Galaxy Z Fold3 | Flip3 5G

Slika je simulirana.
S Pen Fold olovka se prodaje posebno i kompatibilna je samo sa Z Fold3 5G uređajem.
Dostupno samo za 4G/LTE i starije verzije mreža. Povezivanje na 5G biće
moguće nakon implementacije 5G softvera i mrežne infrastrukture.